

Justerat tisdagen den 27 oktober 2009

Inger Linge

Conny Andersson

John Glas

§ 202 **Inledning**

Ordföranden förklarade sammanträdet öppnat.

Upprop förrättades och närvaro och frånvaro på grund av anmälda förhinder antecknades enligt uppropslistan, bilaga 1.

Fullmäktige godkände de anmälda förhindren.

§ 203 **Kungörelse och annonsering**

Kungörelsen om fullmäktiges sammanträde anslogs den 1 oktober 2009 på landstingets anslagstavla och skickades samma dag till fullmäktiges ledamöter och ersättare samt till länsstyrelsen.

Föredragningslistan infördes den 5 och 6 oktober 2009 i de tidningar där enligt fullmäktiges beslut annonsering ska ske.

Tillägg till föredragningslista anslogs den 9 oktober 2009 på landstingets anslagstavla och skickades samma dag till fullmäktiges ledamöter och ersättare.

Det antecknades att sammanträdet kungjorts i laga ordning.

§ 204 **Justering**

Att tillsammans med ordföranden justera sammanträdet protokoll utsågs förste och andre vice ordföranden.

Protokollet skall justeras senast tisdagen den 27 oktober 2009.

§ 205 **Anmälan av länsstyrelsens beslut att för tiden t.o.m. den 31 oktober 2010 till ny ersättare i valkrets Sydost efter Iréne Johansson (FP) utse Leif Stenquist (FP) och till ny ersättare i valkrets 4 efter Jenny Abrahamsson (FP) utse Johan Ingerö (FP)**

LS 0908-0653, LS 0908-0660

Efter förslag från ordföranden lades anmälan till handlingarna.

§ 206**Annonsering av landstingsfullmäktiges sammanträden under 2010 (förslag 82)**
LS 0909-0800

Fullmäktige beslutade

att tillkännagivande om landstingsfullmäktiges sammanträden under 2010 skall införas i Dagens Nyheter, Länsstidningen Södertälje, Metro, Stockholm City, Norrtälje Tidning, Svenska Dagbladet samt Nynäshamns Posten.

§ 207**Valkretsindelning till landstingsval för perioden 2010-2014 (förslag 83)**
LS 0905-0432

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att fastställa landstingskommunens indelning i tolv valkretsar enligt valkretsberedningens förslag

SV	Botkyrka, Salem, Södertälje, Nykvarn
SO	Haninge, Huddinge, Nynäshamn
O	Lidingö, Nacka, Tyresö, Värmdö
NO	Danderyd, Norrtälje, Täby, Vallentuna, Vaxholm, Österåker
N	Sollentuna, Solna, Sundbyberg
NV	Ekerö, Järfälla, Sigtuna, Upplands-Bro, Upplands Väsby
I – VI	Stockholms stad

att underställa länsstyrelsen beslutet.

§ 208**Ändring av styrdokument avseende Tiohundraprojektet (förslag 84)**
LS 0903-0238

Anf. 1-7

I ärendet yttrade sig landstingsråden Ingela Nylund Watz och Catharina Elmsäter-Svärd samt Vivianne Gunnarsson.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att ändra förbundsordningen för Kommunalförbundet Ägarsamverkan i Norrtäljes sjukvård och omsorg

att ändra ägardirektiven för Norrtäljes gemensamma hälso- och sjukvårds- och omsorgsbolag

att godkänna ändring av bolagsordningen för Norrtäljes gemensamma hälso- och sjukvårds- och omsorgsbolag

att ändra reglementet för den gemensamma nämnden

att kommunen och landstinget skall finansiera sin respektive del av den samlade verksamheten.

UTTALANDE

S-, V- och MP-ledamöterna lät till protokollet anteckna särskilt uttalande likalydande med uttalandet i landstingsstyrelsen.

§ 209**Motion 2008:35 av Juan Carlos Cebrian m fl (S) om synskadades möjligheter att delta i enkätundersökningar (förslag 85)**

LS 0810-0903

Anf. 8-15

I ärendet yttrade sig Juan Carlos Cebrian, landstingsrådet Stig Nyman, Kaj Nordquist, Gunnar Lindgren, Håkan Jörnehed samt Dan Westin.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till S-, V- och MP-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

Begärd omröstning genomfördes enligt följande godkända voteringsproposition.

Den som bifaller landstingsstyrelsens förslag röstar ja. Den det ej vill röstar nej. Vinner nej har fullmäktige beslutat enligt S-, V- och MP-ledamöternas förslag.

Efter omröstningen konstaterade ordföranden att sammanräkningstablan visade 85 ja-röster, 62 nej-röster, och att 2 ledamöter varit frånvarande.

Hur ledamöterna röstade framgår av bilaga 2.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att anse motionen besvarad.

RESERVATION

Reservation mot fullmäktiges beslut anfördes av S-, V- och MP-ledamöterna.

§ 210**Valärenden**

LS 0809-0820, 0810-0944, 0812-1129, 0902-0118, 0903-0263, 0283, 0904-0337, 0906-0487, 0491, 0907-0608, 0908-0695, 0909-0709, 0737, 0745, 0763

Fullmäktige beslutade att medge befrielse för Ola V Palm (FP) från uppdraget som ledamot i övervakningsnämnden Stockholms centrum's första.

Jurymän 2:a grupp för tryckfrihetsmål för perioden 2010 - 2013

FP Lennart Mörner
KD Bo Streifert
S Ulric Andersen
S Bo Irsten
S Britten Lagerkvist-Tranströmer

Fullmäktige beslutade enligt valberedningens förslag att bordlägga val av

en suppleant i styrelsen för Locum AB, efter Gunilla Lundberg (S)

en ledamot i övervakningsnämnden Stockholms centrums första, efter Ola V Palm (FP)

en ledamot i övervakningsnämnden Stockholm söder, efter Stefan Sporre (C)

tretton nämndemän i länsrätten, efter Pier Contini (M), Carl Philip Bouvin Sigfridsson (M), Asi Rebbati (FP), Iréne Johansson (FP), Berit Snapp (C), Barbro Hyllienmark (S), Eva Gatsinzi (V), Ann-Christin Johansson Grennefors (V), Berivan Öngörur (V), Toivo Jokkala (V), Inger Gemicioglu (V), Theopoula Karanikola (MP) samt efter Kjell Bergqvist (MP).

en nämndeman i svea hovrätt, efter Anita Bratfisch (M)

fem ledamöter i skattenämnden för skattekontor 5-8, efter Kjell Öhrström (M), Lennart Grudevall (FP), och Anders Linderyd (V), samt en vakant plats vardera för (C) och (V).

tre ledamöter i skattenämnden för skattekontor 9-10 samt utlandsskattekontoret, efter Monica Mellin (M) samt en vakant plats för vardera (M) och (C).

fyrtion jurymän 1:a grupp för tryckfrihetsmål, nio platser för (M), en plats för (C), två platser för (V) samt två platser för (MP).

sju jurymän 2:a grupp för tryckfrihetsmål, fem platser för (M), en plats för (V) och en plats för (MP)

Fullmäktige beslutade även enligt valberedningens förslag att bordlägga nominering av en ledamot till regionala etikprövningsnämnden i Stockholm, (C)

§ 211**Interpellation 2009:39 av Lars Dahlberg (S) om trafiklandstingsrådets uttalanden om att tunnelbanan är färdigbyggd**

LS 0909-0714

Anf. 16-32

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för trafikfrågor. Fullmäktige medgav den 8 september 2009 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, se bilaga 3.

Landstingsrådet Christer G Wennerholm hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig landstingsråden Lars Dahlberg och Christer G Wennerholm, Lennart Rohdin, Yvonne Blombäck, Åke Askensten, Jan Strömdahl, Stella Fare, Nanna Wikholm, Gunilla Roxby Cromvall, Jan Stefansson samt Peter Kockum.

§ 212

Interpellation 2009:40 av Sverre Launy (V) om smutsiga och otrygga pendeltåg
LS 0909-0715

Anf. 33-40

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för trafikfrågor. Fullmäktige medgav den 8 september 2009 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, se bilaga 4.

Landstingsrådet Christer G Wennerholm hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Sverre Launy, landstingsråden Christer G Wennerholm och Lars Dahlberg, Yvonne Blombäck, Staffan Holmberg samt Peter Kockum.

§ 213

Interpellation 2009:41 av Lars Dahlberg (S) om missnöjet med neddragningarna i sommartidtabellen

LS 0909-0716

Anf. 41-50

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för trafikfrågor. Fullmäktige medgav den 8 september 2009 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, se bilaga 5.

Landstingsrådet Christer G Wennerholm hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig landstingsråden Lars Dahlberg och Christer G Wennerholm, Yvonne Blombäck, Nanna Wikholm, Mariana Penchansky Buzaglo, Åke Askensten, Peter Kockum, Stella Fare samt Urban Ryadal.

§ 214

Interpellation 2009:42 av Dag Larsson (S) om sprututbytesprogram

LS 0909-0717

Anf. 51-63

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för sjukvårdsfrågor. Fullmäktige medgav den 8 september 2009 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, se bilaga 6.

Landstingsrådet Birgitta Rydberg hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig landstingsråden Dag Larsson och Birgitta Rydberg, Lotta Nordfeldt, Rolf Bromme, landstingsråden Birgitta Sevefjord och Raymond Wigg, Olov Lindquist samt Marie Ljungberg Schött.

§ 215

Interpellation 2009:43 av Birgitta Sevefjord (V) om att mindre än hälften av utländska nyanlända till länet genomgår hälsoundersökning

LS 0909-0718

Anf. 64-69

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för sjukvårdsfrågor. Fullmäktige medgav den 8 september 2009 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, se bilaga 7.

Landstingsrådet Birgitta Rydberg hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig landstingsråden Birgitta Sevefjord och Birgitta Rydberg, Agnetha Boström samt Ingvar von Malmborg.

§ 216

Interpellation 2009:44 av Johan Sjölander (S) om informell politisk styrning i produktionsutskottet

LS 0909-0719

Fullmäktige beslutade bordlägga besvarandet av interpellationen.

§ 217

Interpellation 2009:45 av Håkan Jörnehed (V) om framtiden för Järva mansmottagning i Rinkeby

LS 0909-0720

Anf. 70-77

Interpellationen är ställd till ordföranden i sjukvårdsstyrelse Stockholms stad och Ekerö. Fullmäktige medgav den 8 september 2009 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, se bilaga 8.

Marie Ljungberg Schött hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig Håkan Jörnehed, Marie Ljungberg Schött samt Ingvar von Malmborg.

§ 218

Interpellation 2009:46 av Birgitta Sevefjord (V) om insatser för patienter med ME/kroniskt trötthetssyndrom

LS 0909-0721

Anf. 78-82

Interpellationen är ställd till landstingsrådet för sjukvårdsfrågor. Fullmäktige medgav den 8 september 2009 att interpellationen fick ställas.

Svar på interpellationen, se bilaga 9.

Landstingsrådet Lars Joakim Lundquist hänvisade till det skriftliga svaret. Vidare yttrade sig landstingsråden Birgitta Sevefjord och Lars Joakim Lundquist, Agnetha Boström samt Pia Lidwall.

§ 219

Frågestund

LS 0910-0860

Anf. 83-133

1) Ingela Nylund Watz (S) till landstingsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M): Kommer den utvärdering av patientmaten som presenterades den 10 september att bli föremål för några politiska beslut om åtgärder?

- 2) Håkan Jörnehed (V) till landstingsrådet Lars Joakim Lundquist (M): Gäller utvecklingsplanen för dialysvården i SLL 2009-2012 som antogs av HSN i oktober 2008 inte längre med anledning av förslaget att upphandla dialysvården som bedrivs vid Kronan i Sundbyberg?
- 3) Vivianne Gunnarsson (MP) till landstingsrådet Christer G Wennerholm (M): Är det rimligt att den som fastnat i en hiss på T-centralen ska behöva vänta i över en timme på att bli utsläppt?
- 4) Lars Dahlberg (S) till landstingsrådet Christer G Wennerholm (M): Anser trafiklandstingsrådet att Stockholms stad ska vara med och betala återinförandet av spårväg i Stockholms innerstad?
- 5) Vivianne Gunnarsson (MP) till landstingsrådet Christer G Wennerholm (M): Är det sant att människor som åker färdtjänst får betala färjan mellan Ekerö och Botkyrka själva?
- 6) Inger Ros (S) till landstingsrådet Filippa Reinfeldt (M): Anser du att resurserna inom den akuta barnsjukvården är tillräckliga?
- 7) Åke Askensten (MP) till landstingsrådet Lars Joakim Lundquist (M): Avser landstingsrådet att vidta några åtgärder med anledning av uppgifterna om att landstinget inte följer Socialstyrelsens rekommendation när det gäller att kalla äldre kvinnor till mammografiundersökningar?
- 8) Curt Hansson (S) till landstingsrådet Christer G Wennerholm (M): Kan vi med gemensamma krafter se till att den sunkiga miljön vid Slussen ges en provisorisk ansiktslyftning i väntan på kommande ombyggnad?
- 9) Juan Carlos Cebrian (S) till ordföranden i programberedning 1: Äldre och multisjuka, Pia Lidwall (KD): Avser du att avauktorisera de vårdgivare som inte följer regelboken gällande upprättande av dokumenterad vårdplan för hemsjukvårdspatienterna?

Frågorna antecknades som besvarade.

§ 220

Anmälan av motioner

LS 0910-0861--0869

Nr 2009:25 av Lars Dahlberg (S) om att inrätta expressbussar i väntan på Spårväg Syd

Nr 2009:26 av Lena-Maj Anding m fl (MP) om ungdomsting och demokratiutskott

Nr 2009:27 av Lena-Maj Anding m fl (MP) om fortsatt miljöarbete för att förbättra folkhälsan steg 2

Nr 2009:28 av Lena-Maj Anding m fl (MP) om att förbättra hälsan för ensamföräldrar

Nr 2009:29 av Lena-Maj Anding m fl (MP) om inrättande av ett resurscentrum för forskning och behandling av patienter med svårdiagnostiserade sjukdomar

Nr 2009:30 av Lena-Maj Anding m fl (MP) om ungdomsmottagningarna och uppsökande verksamhet

Nr 2009:31 av Lena-Maj Anding m fl (MP) om inrättande av fler mottagningar för våldsutsatta kvinnor samt inrättande av en mottagning för våldsutsatta män

Nr 2009:32 av Lena-Maj Anding m fl (MP) om samordnad vård för multisjuka äldre

Nr 2009:33 av Yvonne Blombäck (MP) om att införskaffa fler biljettautomater och bättre kortläsare i kollektivtrafiken

Motionerna remitterades till landstingsstyrelsen för beredning.

§ 221

Anmälan av interpellationer

LS 0910-0840--0844

Nr 2009:47 av Ingela Nylund Watz (S) om landstingets roll i kulturpolitiken

Nr 2009:48 av Raymond Wigg (MP) om landstingets miljöprogram

Nr 2009:49 av Lena-Maj Anding (MP) om villkoren i landstingets avtal med kiropraktorer

Nr 2009:50 av Barbro Nordgren (S) om snäva åldersgränser inom barnsjukvården

Nr 2009:51 av Lena-Maj Anding (MP) om tillgänglighet i vården för personer med känslighet för elektromagnetisk strålning/elektromagnetiska fält

Interpellationerna skall besvaras vid sammanträdet den 8 december 2009.

Avslutning

Ordföranden avslutade sammanträdet kl. 14.00.

Vid protokollet

Peter Freme

Anföranden vid Stockholms läns landstingsfullmäktiges möte den 13 oktober 2009

§ 208 Ändring av styrdokument avseende Tiohundraprojektet 4

Anförande nr 1

Landstingsrådet Nylund Watz (S): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag har inget annat förslag till beslut än det som landstingsstyrelsen har tagit ställning för, men jag vill ändå framhålla något av det som vi skriver i vårt särskilda yttrande.

När vi fattade beslut om det här projektet – i bred politisk enighet i landstingsfullmäktige – var tanken att det skulle löpa fram till 2010 och att vi 2009 skulle genomföra en gemensam utvärdering. Nu har det inte blivit riktigt så. En del av styrmekanismerna i projektet har förändrats över tiden av skäl som har hävdats framför allt av den borgerliga majoriteten i Norrtälje.

Det finns anledning att notera att det har skett en förändring av hur arbetet med Tiohundraprojektet har genomförts. Det har blivit en förändring av styrmodellen, och jag tror att det kan leda till en del bekymmer när vi gemensamt ska utvärdera projektet.

Det är också tråkigt att de förändringar som har skett under projektets gång har gjorts på ett sådant sätt att det inte har funnits en riktigt bra samtalston. Det är tråkigt eftersom vi var eniga om det här projektet från början. Jag hoppas verkligen att den borgerliga majoriteten här i salen och i Norrtälje kommun nu förmår genomföra utvärderingsarbetet så att vi kan skapa goda förutsättningar för verksamheterna i Norrtälje.

I övrigt yrkar jag alltså bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 2

Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (M): Fru ordförande, fullmäktige! Som Ingela Nylund Watz säger handlar ärendet i dag om att justera sådant som i praktiken redan är ändrat. Inte minst beror det på att Norrtälje kommuns och landstingets revisorer har sagt att man behöver förtydliganden i styrningen och organisationen. Det är bland annat det som detta förslag gäller.

I landstinget och kommunen är vi överens om detta. Vi har ju en ägarsamverkansgrupp som samlas emellanåt. Just de här förslagen tittade vi på i våras, men det är först nu som besluten ska tas, och de ska tas samtidigt i både landstingsfullmäktige och kommunfullmäktige.

Jag skulle vilja reflektera över något av det som Ingela Nylund Watz tar upp. Samtalstonen har kanske inte alltid varit den bästa. Antingen det nu har haft med omorganisationer eller annat att göra har det nog funnits mycket av "vi" och "dom" i diskussionen. Åtminstone har jag känt detta under det senaste året, då jag varit särskilt engagerad i just Tiohundraprojektet. Dock tycker jag att tonen nu blivit väsentligt mycket bättre. Vi har haft flera möten där vi har diskuterat budgetförutsättningar, vilket är viktigt för Tiohundrautskottet. Vi har funnit lösningar för både 2009 och 2010. Detta är väsentligt inte minst för att utskottet ska kunna sluta avtal med sjukhuset, bland annat.

Utvärderingen har påbörjats. Vi har haft konsulter som har tittat på vad Tiohundra har betytt – vad som har varit bra och vad som kan göras bättre. Detta kommer att återkomma i fullmäktige här. Självklart finns det i den fortsatta hanteringen och utvärderingen med att man ska ta hänsyn till de förändringar i organisationen som har skett. Man ska ju inte lura sig själv, utan här ska man ha öppna ögon.

Väsentlig information för fullmäktige är att det kommer en fortsättning. I nästa steg kommer det här ärendet tillbaka till fullmäktige. Då ska vi gemensamt besluta när projektet tar slut och övergår till en vidare verksamhet.

Just nu har vi också samverkan mellan kommunen och landstinget och ska titta på fortsättningen, och i december ska man komma fram till något med brett politiskt stöd som ska kunna gå ut på remiss. I den här församlingen kan vi fatta beslut till våren, i april–maj.

Vi är alla överens – i kommunen och i landstinget, över partigränserna – om att vi ska ha en bra dialog och komma fram till en fortsättning i så bred politisk majoritet som möjligt, så att det är tydligt och klart hur fortsättningen för Tiohundra och Norrtälje blir efter att projektet tar slut 2010.

Jag kan förstå de invändningar som oppositionen framför i sitt särskilda yttrande. Däremot tycker jag att det är positivt med ton som nu finns och den konstruktivitet som finns. Det är värt att ta fasta på, och jag hoppas att det kan bli fortsättningen. Det är åtminstone min och alliansens ambition.

Anförande nr 3

Vivianne Gunnarsson (MP): Ordförande, ledamöter! Det här projektet borde vara ett synligt projekt. Det är ett väldigt viktigt projekt som hela Landstingssverige och Kommun-sverige tittar på eftersom vi försöker lägga ihop en landstingsverksamhet och en kommun-verksamhet. Därför är det också viktigt att vi gör det på ett bra sätt – att vi sköter uppföljning och styrning på ett sätt så att det åtminstone inte finns någon *bias* i projektet, det vill säga att man snedvrider resultaten.

Jag tycker att det skulle vara synd om det inte gick att utvärdera det här projektet. Som gammal utvärderare är jag van vid att man sätter kriterierna för en utvärdering redan när man lägger fram projektförslaget. Jag har inte sett kriterierna för utvärderingen. Det jag hittills har kunnat se att man har gjort är olika typer av uppföljningar.

Det som vi i dag ska besluta om grundas på kritik från revisorerna och inget annat. Det är ju inte någon utvärdering eller uppföljning, utan det är en ren kritik från revisorerna. Eftersom det är mest tekniska förändringar tycker inte heller vi att det finns särskilt mycket att säga om det hela annat än att det skulle ha varit lämpligt att göra förändringen i samband med att man faktiskt hade gjort en utvärdering.

Vi har ett särskilt yttrande. Processen pågår på olika nivåer, som Catharina Elmsäter-Svärd har visat, men hur och på vilket sätt processen styrs är ganska oklart för oss. Vi finns inte med i alla delar av projektet, tvärt emot vad som var tanken från början, då man sade att alla partier skulle vara med.

Landstinget har riktat kritik av styrningen. Det har medfört att man har arbetat med förändringarna. En ny styrmodell infördes under projektets gång. Resurser har inte skjutits till i den omfattning som ansågs erforderlig från början. Man hade tänkt värna projektet, men inför budgeten nästa år ligger vi på minus 91 miljoner. Landstinget har inte heller deltagit i styrningen och budgetarbetet i erforderlig omfattning, kan man utläsa av handlingarna i ärendet. Landstinget har alltså inte skött delarna i projektet på det sätt man kunde vänta sig om man ville värna detta på ett bra sätt. Till slut kan man konstatera att alla partier inte har fått delta i själva projektet.

Sammantaget känns förutsättningarna för den där utvärderingen inte särskilt bra. Jag hade egentligen helst velat återremittera förslaget för att få fram utvärderingskriterierna och hur fortsättningen kommer att se ut samtidigt med en planering för den fortsättningen i själva ärendet. Jag hoppas nu att vi får den på ett bra och tydligt sätt ändå och att det kommer ett förslag till landstingsstyrelsen om hur utvärderingen och själva processen kommer att ske i fortsättningen och att det inte bara blir någon typ av remiss som vi ska ta ställning till i december.

Jag vill se utvärderingen. Jag vill kunna sköta det här projektet som det var tänkt att man skulle göra från början, med utvärderingen. Egentligen skulle vi kunna bjuda in hela Sverige för att ta del av projektets resultat.

Kommun- och landstingsförbundet har varit så intresserat av projektet att man själv har skrivit om det och tittat på det här. I deras tidning, Dagens Samhälle, finns ofta artiklar om det här projektet. Därför vore det rimligt att vi så fort som möjligt i alla partier i landstingsstyrelsen skriftligt får det förslag som Catharina Elmsäter-Svärd talade om.

Anförande nr 4

Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (M): Ordförande! När Vivianne Gustavsson är uppe kan man nästan få intrycket att vi håller på med något hokuspokus i all hemlighet. Låt mig först ta upp detta med om projektet ska vara synligt eller inte. Det är väl alldeles självklart. Dessutom är det synligt. Om några dagar åker Tiohundra-nämnden ned till Göteborg, för man är en av kandidaterna som kan vinna Götapriset på Kvalitetsdagarna.

Det är klart att det är mycket som har hänt som är bra, och det är det som är bra som vi också ska ta fasta på.

Vivianne Gustavsson säger att det är synd att man inte satte upp kriterierna för en utvärdering när man satte i gång projektet. Det är klart att det är bra att man reflekterar efteråt. Det kanske skulle ha gjorts på det sättet. Då var det den nuvarande oppositionen som hade initiativet. Eller vi kanske gemensamt skulle ha tänkt på detta. Men nu blev det inte så, utan nu görs utvärderingen utifrån de förutsättningar som nu gäller.

Förlåt. Jag fick en lapp här. "Vivianne Gunnarsson", står det på den.

Hur ska då processen styras vidare? Ja, det är ju ordnat i ägarsamverkan. Det är kommunen i Norrtälje och landstinget som gemensamt har det här projektet. Ägarsamverkan består av presidiet i Norrtälje kommunfullmäktige, presidiet i landstinget och Tiohundra-nämndens AU. I det sammanhanget har väljarna sett till att inte alla partier är representerade.

I den process som nu går vidare är det, precis som Ingela Nylund Watz sade, viktigt att alla partier är med, eftersom det är landstinget som helhet och kommunen som helhet som ska komma fram till en gemensam, bred politisk lösning.

I december ska ägarsamverkansgruppen träffas för att gå vidare i diskussionen om fortsättningen. Här i landstinget har jag tänkt se till att det blir en gemensam beredning över alla partier. Kjell Jansson, som är kommunalråd i Norrtälje, gör på motsvarande sätt i kommunen. Det arbetsmaterial som ligger till grund för fortsättningen och som presenterades för bara några dagar sedan i ägarsamverkansgruppen skickades senast i går ut till samtliga partier i landstinget. Det som Vivianne Gunnarsson efterfrågar är alltså redan gjort. Det finns i mejlboxen.

Min tanke är också att gruppledarna för alla partier i landstinget ska träffas den 30 november. Jag tror att det är viktigt att vi så långt som möjligt är eniga om hur vi ska gå vidare. Det är till nytta för projektet och för landstinget, även om det kommer ett val däremellan.

Anförande nr 5

Vivianne Gunnarsson (MP): Gunnarsson heter jag, som sagt.

I min mejlbox fanns inte det där dokumentet. Jag visste inte om det dokumentet var officiellt eller inte, och därför nämnde jag det inte. Men när det nu har blivit nämnt vill jag säga att det är jättebra om alla partier ska vara delaktiga i fortsättningen. Då efterfrågar jag ännu mer en processbeskrivning och en beskrivning av i vilka skeden man ska arbeta.

Dessutom efterfrågar jag den utvärdering som redan har gjorts, så att vi kan ta ställning till den i dess helhet. Det material som låg i mejlboxen var ju redan ett hanterat material, inte ursprungsmaterialet.

Anförande nr 6

Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (M): Fru ordförande, fullmäktige! Vi kan ju fundera på hur vi ska skicka ut material. Jag har valt att skicka det till gruppledarna. Vivianne Gunnarsson kan väl prata med den som är gruppledare.

Jag har gjort en beskrivning av hur processen har varit fram till nu, vilka som har gjort vad och vad som finns. Jag har tillställt material till samtliga partier. Det ska finnas. Om det finns önskemål om hur man vill gå vidare i processen står det också i mejlet att varje parti, enskilt eller tillsammans med andra, må sätta ihop sin egen agenda till den 30 november, då vi ska komma överens. Finns det önskemål om annat är jag öppen för förslag. Det finns inget som säger att detta ska ske i en liten begränsad krets där inte alla partier ska få vara med.

Jag tror att det är viktigt att varje enskilt parti också hittar sina former för att komma fram till vad man vill, antingen inom landstinget eller gemensamt med sina partivänner i kommunen. Det är självklart, Marianne, förlåt, Vivianne Gunnarsson.

Anförande nr 7

Vivianne Gunnarsson (MP): Jag vet inte om du har sett reklamen från Ö&B, Catharina Elmsäter-Svärd, men jag heter Vivianne Gunnarsson. Det är mitt namn, och det borde inte vara så svårt.

Vi tackar i alla fall för inbjudan. Vi kommer då att komma in med ett förslag om hur vi vill ha processen. Tack!

§ 209 Motion 2008:35 av Juan Carlos Cebrian m fl (S) om synskadades möjligheter att delta i enkätundersökningar**Anförande nr 8**

Juan Carlos Cebrian (S): Ordförande, fullmäktige! Det här är en ganska snäll motion som jag tycker har fått ett ganska snällt svar. Jag vet att många med oss motionskrivare tycker att det är viktigt att alla medborgare, alla som bor här i Stockholms län, ska kunna delta i enkätundersökningar. Det är viktigt för oss beslutsfattare att alla som bor här i länet kan delta på lika villkor.

Landstinget genomför mängder av enkätundersökningar, både som skriftliga enkäter och som telefonintervjuer. Den här motionen beskriver väl problematiken för många synskadade att ta del av dessa och föreslår att landstinget utvecklar ett enkelt system som fungerar lätt också för synskadade. Det finns också många andra personer med kommunikationshandikapp i länet.

Jag läser många rapporter från enkätundersökningar. Ibland är det 70, 80 eller 85 procent som har svarat, och då känner man sig i landstinget nöjd och tycker att det är en bra siffra. Jag har flera gånger tänkt: Vad beror det på att 15 eller 20 procent inte har svarat? Är det ointresse? Ja, det är möjligt. Har man kanske inte förmågan eller möjligheten att ta del av det som enkäten säger? Jag tror att det är ett av hindren för att få 85 eller 90 procent.

Många synskadade är, icke att förglömma, också stora konsumenter av färdtjänst. Färdtjänstförvaltningen tillämpar som enda förvaltning i landstinget ett bra system. I stället för att skicka enkäter ringer man nämligen upp. Man gör telefonintervjuer där man ringer tio brukare varje dag och frågar vad de tycker. Det tycker jag är ett bra sätt att samla information.

Många synskadade är också stora konsumenter av hjälpmedel. Vad som görs för att få veta vad de tycker står inte att läsa i ditt svar, Stig.

Den senaste enkäten jag fick handlade om basal hemsjukvård. Det handlar alltså om äldre personer i länet som får insatser av hemsjukvård. I enkätresultatet kan man se hur själva enkäten såg ut. Det är de vanliga frågorna – man ska kryssa för om man är man eller kvinna och så vidare – och det är små rutor att sätta kryss i. Det blev 77 procent som svarade på enkäten. Man kan tycka att det är en bra siffra, men jag skulle vilja veta hur många äldre med kommunikationshandikapp eller synskada som skulle ha velat svara på enkäten men inte fick möjlighet att göra det. Det är detta den här motionen handlar om.

Landstinget jobbar aktivt för att alla medborgare ska kunna delta i enkätundersökningar. Det står i svaret. Jag hoppas att det kommer att innebära att många synskadade i framtiden kommer att kunna delta i de enkätundersökningar som landstinget gör.

Anförande nr 9

Landstingsrådet Nyman (KD): Fru ordförande, värderade ledamöter! Jag kan hålla med Juan Carlos om att det var en snäll motion, men den är inte mindre viktig för det. Som framgår av svaret på den är vi tämligen överens om vad som behöver göras. Vi kan också notera att det är ett arbete i gång.

Det som inleddes i våras med en förstudie och som nu pågår i nära samverkan med handikapporganisationerna hoppas jag ska kunna leda till att vi inte bara får en ökad svarsfrekvens utan också till att just fler med funktionsnedsättningen synskada kan delta. Sedan är det naturligtvis angeläget att vi får så många som möjligt som svarar antingen det föreligger funktionshinder eller inte.

Som också framgår av handlingarna har både Hälso- och sjukvårdsnämnden och Färdtjänstnämnden, som är de nämnder som särskilt apostroferas i motionen, gett svar som är tydliga nog, anser jag.

Eftersom Juan Carlos inte yrkade bifall till motionen förstår jag att vi är alldeles överens om att man ska besvara den på det här sättet. Arbetet är i gång. Hur omfattande det är kan jag inte redogöra för, men det är uppenbart att landstingsdirektörens tjänsteutlåtande tillika med yttrandena från Hälso- och sjukvårdsnämnden och Färdtjänstnämnden ger tydliga svar på det jag uppfattade vara motionens knorr eller att-sats, alltså att landstinget ska utveckla ett enkelt och fungerande system för att ta in uppgifter från allmänheten som också fungerar smidigt för synskadade.

Det framgår säkert av den dialog som pågår vilken form som är att föredra. Av svaret från de berörda nämnderna att döma är det tydligen telefonenkäter som blir bäst i sammanhanget. Därför är det angeläget att man ser över detta.

Jag har inte tillgång till rapporter från övriga nämnder när det gäller enkäter. Precis som Juan Carlos sade görs det många enkäter under ett år. Vi kan vara alldeles överens om att vi ska bevaka detta. Jag kommer att ta frågan med mig till handikapporganisationerna i samverkansrådet för att där få en redogörelse i detalj för vad som har hänt på det här området sedan i våras, när initiativet togs av kommunikationsdirektören.

Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 10

Kaj Nordquist (S): Fru ordförande, landstingskolleger! Jag tillhör själv gruppen synskadade, och jag blev dessutom uppringd av färdtjänsten för inte så länge sedan, så jag har blivit föremål för precis en av dessa undersökningar.

Jag tackar Juan Carlos Cebrian för en himla bra motion. När nu Juan Carlos glömde att yrka bifall kan jag yrka bifall. Nu är det gjort.

Det finns ett begrepp som används ganska mycket i internationella sammanhang, och det är *best practice*. Det finns inget riktigt bra ord för det på svenska, men *best practice* är i alla fall något bra. Det är väl väldigt bra om landstinget utvecklar något som kan gå in under den kategorin.

I funktionshinderfrågor – eller hur funktionsnedsatta inte ska bli funktionshindrade, som det heter i modern terminologi – finns det en rasande massa fina tal och tjugiga program, men sedan blir det inte så bra när man kommer till verkligheten, till själva praktiken. Därför vore det bra om landstinget kunde vara ett föredöme i sådana här frågor.

Det gränssnitt – man använder samma ord som man gör om datorer här – som gäller oss synskadade innebär att om enkäter går ut ska de vara gjorda på ett sådant sätt att man kan manövrera dem vid sin dator. Det finns program för detta. Om enkäterna är anpassade för detta kan man manövrera dem, men det är väldigt ofta det inte är så. Man får ett vänligt mejl från någon i landstinget där det står: Fyll i den här *questbacken* och skicka tillbaka den! Så öppnar man dokumentet för att fylla i det, och pang, så slocknar ens dator! Tyvärr är det ganska vanligt. Man tror att man når alla genom utskick på det här sättet, men det är inte riktigt sant.

Därför är det en väldigt bra lösning med telefonintervjuer. Det finns naturligtvis ett integritetsproblem. Ingen vill ju få sin identitet avslöjad. Men med en telefonintervju kan den som gör intervjun fylla i samma apostroferade *questback*.

Nu är detta bara en liten del av befolkningen. Man brukar räkna med att funktionshindrade utgör ungefär 10 procent av befolkningen, och vi som är synskadade är på sin höjd en tiondel av den gruppen. Men ett samhälles grad av anständighet visas i hur man tacklar problem som rör små minoriteter, särskilt i frågor där de inte ens behöver vara någon minoritet. Därför ser jag fram emot att Stockholms läns landsting utvecklar ett sådant system och bidrar till kategorin *best practice*. Vi ska kunna visa upp för andra landsting, andra myndigheter och gärna också för privata företag hur sådant här ska skötas. Det är hög tid.

Anförande nr 11

Juan Carlos Cebrian (S): Ordförande, fullmäktige! Det är inte alls så att jag hade minnessmälla och glömde yrka bifall till motionen, utan jag tyckte att var mycket bättre att en brukare gjorde det, som kan representera de många personer som av olika skäl inte kan delta i enkätundersökningar.

Stig Nyman, jag tyckte om att höra dig säga att det här inte tar slut här, utan du tar frågan vidare till samrådet med handikappföreningar, som du ju är ordförande för. Jag hör tydligt att du kommer att göra det.

Det jag läser mellan raderna i svaret är att det kan bli svårigheter att få veta vilka personer som har olika handikapp, till exempel synskador, för att landstinget inte registrerar detta. Det tycker jag är rätt. Det är ingen som vill bli registrerad på grund av sitt handikapp.

Men återigen, tänk om man skulle skicka ut enkäter där sista raden kunde vara en hälsning: Har du svårigheter att fylla i den här enkäten, ring oss, så ringer vi upp dig! Det är ganska enkelt. Då skulle jag tro att många med olika funktionshinder skulle kunna säga vad de tycker om olika saker till oss förtroendevalda.

Anförande nr 12

Gunnar Lindgren (S): Ordförande, fullmäktige! Om man ville vara elak kunde man säga att man för att undvika att bifalla motionen har satt i gång ett arbete i motionens anda, vilket i och för sig är bra. Nu vill jag inte uttrycka det precis så, men jag tycker att det ur demokratisk synpunkt är bra om det är vi i fullmäktige som tar sådana här beslut och att det hela inte tas bara på tjänstemannanivå.

Det är en symbolfråga att bifalla den här motionen just för att vi i fullmäktige då säger till hela landstinget hur vi tycker.

Anförande nr 13

Håkan Jörnehed (V): Ordförande! Motionärernas krav är självklara och helt i enlighet med landstingets handikappolitiska program. Därför yrkade vi bifall till det i landstingsstyrelsen, och vi yrkar bifall till motionen även här i fullmäktige.

Anförande nr 14

Dan Westin (MP): Ordförande, fullmäktige! Det är en självklarhet att vi måste yrka bifall till motionen. Något annat vore jag nästan chockad över.

Anförande nr 15

Landstingsrådet Nyman (KD): Fru ordförande! Det ankommer på mig att tala om att själva idén med motioner är att de ska besvaras. Det är därför man väcker motioner. Sedan finns det tre sätt att svara på dem: Det ena är bifall, det andra är avslag och det tredje är att den blir besvarad med en förklaring varför den inte bifalls eller avslås. Här har vi redogjort för detta i svaret. Det finns både i de tre-fyra rader som är politisk motivtext och i underlaget i form av tjänsteutlåtanden och yttranden från hälso- och sjukvårdsnämnden och färdtjänstnämnden.

Det är alltså ingen illvilja när en majoritet säger att man anser motionen besvarad. Jag tror att den nuvarande oppositionen har gjort på samma sätt ett antal gånger under sina majoritetsperioder. Då har man på samma sätt förklarat att motivet för att inte bifalla är att man har ett arbete i gång som är ganska långt gånget.

Som jag sade i det förra inlägget tycker jag att det är angeläget att vi för upp frågan till uppföljning i det samverkansråd som finns mellan landstingsstyrelsen och handikappföreningar, där Kaj Nordquist är en av ledamöterna, för att där få redovisat vad som faktiskt pågår.

Jag tycker inte att det är fullmäktiges uppgift att i detalj slå fast vad det ska stå på sista raden i enkäten, men det är ingen dum idé, Juan Carlos, att man kan skriva att den som har en funktionsnedsättning som hindrar att man svarar på det sätt som är förstahandsidén kan välja en annan modell. Jag tror inte att man behöver riskera att bli identifierad som en av de svarande. Det finns modeller för sådant, så det är egentligen inget att diskutera.

Jag tycker mig ändå kunna tolka debatten som att vi är rörande överens om att detta är en inriktning som vi bör sluta upp bakom utan att för den skull behöva bifalla just den här satsen. Det arbete som avses med den var ju att det skulle utvecklas ett enkelt och fungerande system för att ta in uppgifter från allmänheten. Jag tycker att vi har tagit några steg på vägen, och vilka de kommande stegen är hoppas jag som sagt få redovisat i samverkansrådet.

Än en gång bifall till landstingsstyrelsens förslag!

§ 211 Interpellation 2009:39 av Lars Dahlberg (S) om trafiklandstingsrådets uttalanden om att tunnelbanan är färdigbyggd

Anförande nr 16

Landstingsrådet Dahlberg (S): Ordförande, fullmäktige! Den här interpellationen är föranledd av ett antal uttalanden av trafiklandstingsrådet som jag är lite förvånad över och som jag tycker att det finns anledning att lyfta upp här i fullmäktige.

Det är bland annat ett uttalande om att Christer G. Wennerholm anser att tunnelbanan i Stockholm är färdigbyggd och en återkommande uppgift om att det finns en 80-20-regel som säger att man kan få 80 procent av nyttan av en tunnelbana för 20 procent av kostnaderna om man bygger spårväg. Jag skulle gärna vilja veta vad detta bygger på, och därför har jag skrivit interpellationen.

Jag har fått ett svar som även ledamöterna har fått tillgång till. Mina två frågor besvaras väl ungefär som vanligt – lite luddigt. Men jag väljer att tolka svaret i den första delen – där jag frågar: "Vidhåller du att tunnelbanan är färdigbyggd?" – som ett ja. Det finns ju inga uppgifter i svaret om något annat.

Christer tar bland annat upp att det finns två aktuella projekt som jag själv är engagerad i och angelägen om. Det är dels tunnelbanan till Karolinska, dels valet av lösning när det gäller trafiken till Nacka-Värmdö, det vill säga hur moderniseringen av Saltsjöbanan ska gå till på bästa sätt.

Jag kan börja med tunnelbanan till Karolinska. I SL fick vi ett underlag som visade att det skulle kosta 3 miljarder kronor att bygga den tunnelbanan. Nu har spårvägsalternativet utretts ytterligare, och till styrelsemötet på tisdag i nästa vecka har vi fått ett underlag som visar att spårvägen kommer att kosta mellan 1,9 och 3 miljarder kronor, beroende på vilka tilläggskostnader som uppkommer. Här kan man alltså inte se någon 80-20-regel. Dessutom är kapaciteten för spårvägen mindre än för tunnelbanan.

Kostnaderna tar också Christer upp i sitt svar. Han hänvisar till Trivector, som har gjort utredningar om anläggningskostnader. Trivector bedömer att en kilometer spårväg kostar mellan 100 och 200 miljoner och en kilometer tunnelbana 1 000–1 200 miljoner. Det skulle innebära att tvärbanan till Solna – som vi har tagit beslut om och där anläggningskostnaden ligger på 3 miljarder – enligt Trivector, som Christer hänvisar till, skulle kosta 30 miljarder att bygga, det vill säga dubbelt så mycket som Citybanan.

Jag undrar vad du bygger det på, Christer. Kan du räkna över huvud taget? Det skulle jag vilja veta mer om.

Anförande nr 17

Lennart Rohdin (FP): Fru ordförande! Jag ska inte förlänga debatten så mycket. Jag kan instämma i allt det som står i svaret från Christer Wennerholm när det gäller den här interpellationen.

Men jag kan ändå inte låta bli att gå upp och göra en liten reflexion över hur man väljer att formulera sig. Jag har, som många av er vet, en ganska begränsad historia i Stockholmsregionen. Men den som har inblick i hur trafiken i Stockholmsregionen har utvecklats tror jag inser att det är ganska klokt att inte vara alltför tvärsäker för evärdeliga tider.

Det är mycket som har hänt när det gäller olika trafikslag, där man har varit övertygad om att man skulle sätta punkt. Det må gälla Roslagsbanan, spårvägar i Stockholms innerstad eller annat. Tiden har visat att det kan tillkomma nya omständigheter, att tekniken utvecklas och liknande. Det finns ingen som helst anledning att vara tvärsäker inför framtiden.

Som Christer Wennerholm påstår är det däremot ganska tydligt vad partierna i Stockholmsregionen har varit överens om i det underlag som ligger till grund för länsplanerna framöver.

Jag vill instämma i det som Lars Dahlberg sade. Det innebär inte på något sätt att tunnelbanelösningar även närmare i tiden har avfärdats. Jag är övertygad om att exempelvis diskussionen kring tunnelbana till Nacka-Värmdö kommer att dyka upp igen även under min livstid, eftersom det finns mycket som talar för det, om man kan klara finansieringen.

Som företrädare för nordostsektorn här i landstingsfullmäktige kan jag konstatera att det, sett i ett historiskt perspektiv, var väldigt beklagligt att man stannade utbyggnaden av röda linjen vid Mörby centrum och inte fortsatte längre ut. Med den utveckling som sker inom nordostregionen är jag övertygad om att frågan om en förlängning av tunnelbanan till Täby-Arninge kan komma upp återigen.

I närtid ser det inte ut som om det finns pengar till särskilt mycket. Men att vara tvärsäker på lång sikt är nog väldigt oklokt.

Anförande nr 18

Yvonne Blombäck (MP): Den interpellation som Lars Dahlberg har ställt är viktig. Jag tycker att det är viktigt hur vi politiker uttrycker oss i olika ärenden. När ett trafiklandstingsråd kategoriskt säger att ett visst trafikslag är färdigbyggt och när det handlar om kollektivtrafik tycker jag att det är rätt upprörande. Det vore kul att i stället höra trafiklandstingsrådet säga att motorvägarna är färdigbyggda.

I det svar som Christer Wennerholm lämnar nämns ett antal projekt. Det gör Christer Wennerholm rätt ofta, samtidigt som jag från den här talarstolen brukar påpeka att det är lätt att säga vad man gör trots att det var någon annan som faktiskt tog beslutet.

När det gäller Tvärbana Norr till Sundbyberg och Solna togs beslutet under förra mandatperioden av den grönröda majoriteten. Men det är nu som det hela kommer igång. Det är så det fungerar, Christer Wennerholm. Det är tråkigt att du fortsätter med din litania varje gång.

Tvärbana Ost och upprustning av Saltsjöbanan är samma sak. Det är inte två projekt, utan det är ett projekt. Det är samma spår. Det är bara en fråga om vad man kallar det hela och vad vi väljer att göra. Men det är ännu inte beslutat, och det är inte två projekt.

När det gäller Spårväg City handlar det om en miljöpartimotion där man nu har kommit till skott.

I fråga om väldigt många av de projekt som Christer G. Wennerholm räknar upp kan han inte alls slå sig för bröstet och säga att det är hans projekt. Det är det ena.

Det andra är att jag saknar vilka nya spårprojekt som Christer Wennerholm har föreslagit. Vilka nya spårutbyggnader är på gång som du nu sätter igång, ute i Stockholms län och i Stockholms stad? Jag har inte hört om ett enda som inte vi har initierat redan. Den aspekten tycker jag är viktigt när man formulerar sig.

Sedan har vi frågan om teknikval. Vi i Miljöpartiet har haft en väldigt öppen inställning, och vi fortsätter att ha en öppen inställning. Vi ska inte från Miljöpartiets sida bestämma vad vi ska bygga innan vi vet var vi vill ha det och hur det kan fungera på bästa sätt och för att det ska nå så många kollektivtrafikresenärer som möjligt. Det är först därefter som man bestämmer något. Vi har inte heller sagt att tunnelbanan är färdigbyggd.

Christer Wennerholm tar upp exemplet med Köpenhamn. Det kallar jag inte tunnelbana, och det gör inte köpenhamnarna heller. Det är en automatbana, och det är något helt annat. Det är en kombination av spårvagn och spårbil, en alldeles utmärkt lösning som jag i framtiden gärna skulle se även i Stockholms län som ett alternativ till annan spårtrafik.

Ditt kategoriska uttalande om att tunnelbanan skulle vara färdigbyggd, Christer Wennerholm, gynnar ingen.

Anförande nr 19

Åke Askén (MP): Ordförande, fullmäktige! Med en trolig befolkningsökning i år på 35 000 personer i länet kan vi inte utesluta någonting när det gäller kollektivtrafiken, och naturligtvis kan vi inte utesluta tunnelbana.

Det är väldigt olyckligt att investeringarna på alla fronter när det gäller spårburen kollektivtrafik har släpat efter under senare år. Det duger inte längre.

När det gäller tunnelbanan måste sådana förslag vägas mot till exempel spårvagnar och varför inte spårbilar. Vi tycker exempelvis att en ringlinje som börjar vid Lappkärrsberget, vilket har föreslagits av Ann-Sofi Matthiesen, och som går vidare till universitet och Norra station samt vidare till Karolinska, Solna och Bergshamra och därefter till Lappkärrsberget vore intressant att se på.

Vi har också miljöaspekterna. Man måste nog vara lite kritisk till tunnelbanan. Ni kanske kommer ihåg rapporterna om partiklar i tunnelbaneluften. Jag vet inte vad som har hänt med det, om locket har lagts på. Men den frågan måste belysas ytterligare. Det är en fråga som inte får begravas.

Generellt sett är det också trevligare att åka spårvagn än att åka i en tunnel. Jag minns när professor Olof Gunnarsson från Chalmers var i Stockholm. Då sade han: Det är konstigt – här har man jagat ner folk i underjorden, alla kollektivtrafikresenärer, och så får bilarna köra ostört där uppe. Det finns naturligtvis en poäng i det.

Vi får noga väga allt på guldväg. Det anses att det är brist på pengar, trots att vi nu faktiskt, trots att vi är i en nedgångsperiod, är rikare än någonsin. Det är märkligt att man i slutet på 40-talet, när vi var relativt sett fattiga, hade råd att bygga tunnelbanan och kunde göra det.

Anförande nr 20

Landstingsrådet Wenerholm (M): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Det är väl bara att sammanfatta diskussionen på andra sidan med att det alltid är mycket snack och lite verkstad. Det är väldigt mycket snack när ni är opposition och väldigt lite verkstad när ni kan bestämma.

Om nu alla dessa planer var framme, varför satte ni inte igång dem? Sanningen är att de inte var framme. Det är drömmar om något ni ville göra.

Vi har gjort en prioritering av hur infrastrukturen ska byggas ut under de kommande åren fram till 2021. Där finns inga planer på några tunnelbaneutbyggnader.

Det är anmärkningsvärt hur det är med kostnadsfördelningen för Stockholmsområdet jämfört med övriga Europa. Därför finns det – det vet Lars Dahlberg, som är läskunnig – i förslaget från vd till styrelsemötet i SL nästa tisdag ett förslag om att genomlysna varför kostnaderna för utbyggnad av spårvagn i Stockholm är högre än på många andra ställen i Sverige och i Europa.

Det är möjligen därför att man blandar ihop utbyggnaden av spårvagn med utbyggnaden av tunnelbana ovan jord – att det är den tekniken man tillämpar. Då är det klart att kostnaderna blir för höga. Vd föreslår oss i styrelsen att vi ska ge honom i uppdrag att genomlysna detta. Och jag skulle inte tro att Socialdemokraterna kommer att ha någon annan uppfattning – och inte heller Miljöpartiet och Vänsterpartiet – när det väl kommer till kritan i styrelsen.

Det är väldigt mycket snack och lite verkstad. Om planerna hade varit framme hade ni kunnat påverka redan för länge sedan. Men sanningen är att när ni styr, då blir människor mer missnöjda med kollektivtrafiken, då tas inte ett enda spadtag, och då tas inga beslut om några utbyggnader. När vi styr ansluter ni er till oss och de utbyggnadsplaner som finns, och vi fattar beslut om att genomföra dem.

Anförande nr 21

J a n S t r ö m d a h l (V): Fru ordförande, ledamöter! Jag tänkte hålla mig till interpellationen.

Den handlar om dels ett uttalande, dels kostnaderna när man jämför spårväg med tunnelbana. Om man ser för dagen är det klart att tunnelbanan är färdig, men det är den inte för framtiden. Det verkar också SL:s ordförande och vice ordförande vara överens om.

När det gäller kostnaderna tycker jag att svaret från Wennerholm är väldigt märkligt. Precis parallellt med den här interpellationen finns det ett ärende i SL-styrelsen där SL redovisar att när man jämför en tunnelbaneutbyggnad till Karolinska med en spårvägsutbyggnad till Karolinska, då kan man sammanfattningsvis säga att investeringskostnaderna för tunnelbanan kanske är något högre än investeringskostnaderna för spårväg men att trafikeringskostnaderna, det vill säga driftskostnaderna, är betydligt lägre för en tunnelbanelösning än för spårvägstrafiken.

Vad är då mest intressant i sådana här sammanhang, med väldigt långsiktiga investeringar? Jag skulle våga påstå att för en större investering är driftskostnaden eller trafikeringskostnaden betydligt mer intressant för den totala ekonomin, särskilt när det är så små skillnader som redovisas. Det pekar på att en tunnelbanelösning är i särklass bäst.

Men det är klart att man ska titta närmare på detta och fortsätta att utreda alternativen. För tunnelbanan finns det dessutom två alternativ som är intressanta.

Anförande nr 22

Landstingsrådet D a h l b e r g (S): Fullmäktige! Det är inte så konstigt att Christer Wennerholm inte vill prata om interpellationen, eftersom svaret är så illa underbyggt.

I den argumentation som han har i sitt svar pekar han på internationella exempel. Men han redovisar också hur det ser ut i Stockholm. På andra sidan i svaret kan man läsa att i Stockholm, med den typ av spårvagn som vi har i dag, är maxkapaciteten 5 000 resenärer per timme. Sedan hävdar han att det finns spårvagnar i till exempel Budapest som har en helt annan kapacitet. Det är möjligt att det stämmer – jag har inte haft möjlighet att kontrollera det. Tunnelbanan i Stockholm har däremot en kapacitet på 14 500 resenärer per timme. Christer hänvisar till Köpenhamn och Lyon, där man tydligen har mindre kapacitet.

Men vi befinner oss i Stockholm. Såvitt jag vet är Spårväg City ytterligare ett exempel på en spårväg som kommer att jobba vidare med de dubbelkopplade A32-vagnarna och i bästa fall få en kapacitet på 5 000 resenärer per timme, även om jag inte tror att det kommer att bli femminuterstrafik där.

Då har vi den andra delen av den relation som Christer hänvisar till, att man skulle få 80 procent av nyttan jämfört med en tunnelbaneinvestering. Jag har lite svårt att se att 5 000 resenärer per timme mot nästan 15 000 resenärer per timme skulle ge 80 procent av nyttan. Återigen skulle det vara intressant att få höra lite mer om hur räkneexemplen är uppbyggda.

Svaret är intetsärande i de delar som jag egentligen frågar om.

Vad jag är ute efter är precis det som Yvonne Blombäck tar upp. När vi ser på behoven och hur de ska lösas måste vi ha en öppenhet när det gäller tekniklösningar. Det är det man borde fundera mer kring när det gäller Karolinska. Om tunnelbanelösningen är den bästa är det vår skyldighet gentemot medborgarna att jobba för det och försöka få fram den finansiering som är möjlig.

Vi kommer från vårt håll att kritisera den sittande regeringen för att man inte är beredd att ge statsbidrag till tunnelbana till Karolinska. Och jag hoppas att de som vill företräda medborgarna och sitter i fullmäktige ställer upp på det – om det är den bästa tekniska lösningen, vilket är den fråga som ligger bakom allt detta.

Om man väljer att bortse från vad som är den bästa tekniska lösningen och hänvisar till illa underbyggda beräkningar från andra länder som inte går att tillämpa här i Sverige, då tycker jag att man är illa ute, och då behöver man fundera mer över vem man egentligen företräder, om det är medborgarna eller om det är någon annan.

Anförande nr 23

Stella Fare (FP): Ordförande, fullmäktige! Det finns all anledning att vara väldigt stolt över vår tunnelbana. Den utgör ju ryggraden i vårt transportsystem i Stockholm. Men det finns också all anledning att vara öppen för innovation och öppen för omvärlden. Men det kan man inte säga att ni socialdemokrater, här företrädda av Lars Dahlberg, är. Det är konservatism som är i främsta rummet. Jag tycker att det är väldigt märkligt att man är så läst vid tunnelbanelösningar. Är det av nostalgiska skäl? Är det speciellt proletärt att åka tunnelbana?

Jag hörde ett referat från en tidigare debatt här i salen då jag inte var närvarande. Det var oerhört vulgära argument vad gäller spårvagnslösningar. Det talades om att det bara var damer från Strandvägen som åkte spårvagn. Man häpnar!

Lars Dahlberg! Du kanske har varit utomlands, i Europas huvudstäder, och sett vad som händer där. Det är en fantastisk spårvagnsrenässans på gång i hela världen, inte minst i Amerika. Det är den senaste generationen av *light rail* som vi talar om att introducera också här i Stockholm på bred front. Jag är oerhört stolt över att ingå i en allians som verkligen gör dessa satsningar nu och visar att Stockholm inte är en ensam ö och att Sverige inte är bäst i världen utan att vi kan lära oss av vår omvärld och våra grannar.

Valet, Lars Dahlberg, står egentligen inte mellan tunnelbana och spårvagn, utan valet står mellan spårvagn och buss. Vi har inte längre resurser att spränga oss ner och göra dessa enorma tunnlar, utan vi måste hitta en billig och mer flexibel lösning. Det är därför vi i Stockholm sedan länge behöver något som kompletterar det system av tunnelbana och buss som vi har i dag.

Spårvagnen är lösningen på våra problem. Den ger en väldigt hög tillgänglighet. För oss i Folkpartiet är det enormt viktigt med tillgängligheten för de funktionshindrade och handikappade. Det blir en helt annan sådan med spårvagn jämfört med tunnelbana. Dessutom trivs resenärerna med spårvagn. Jag undrar, Lars Dahlberg, var konsumentaspekten finns i ditt resonemang. Den är bortbläst!

Anförande nr 24

Yvonne Blombäck (MP): Ordförande! Stella Fares inlägg innehöll så många lågvattenmärken att jag inte tänker kommentera det. Däremot vill jag ta upp det Christer Wennerholm sade om mycket snack och lite verkstad.

Varför satte ni inte igång något? frågade du. Jag skulle vilja ställa den frågan tillbaka. Jag ställde en fråga till dig som du aldrig besvarade. Om det är så att ni gör allt rätt, nu när ni styr, varför svarar du inte på dessa frågor: Vilket spårprojekt har du, Christer Wennerholm, initierat, satt igång och dessutom börjat bygga under den här mandatperioden, när du har haft makten? Du har inte kunnat ge ett enda exempel i något av det du har räknat upp hittills, och du svarade inte på den frågan alldeles nyss.

Om du klarar av att få kommuner att göra detaljplaner och klarar av att ordna finansiering och sätta igång byggprojekt, visa mig då vad du har åstadkommit under din mandatperiod!

Anförande nr 25

Landstingsrådet Wennerholm (M): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Till att börja med är det intressant att höra Socialdemokraternas och Lars Dahlbergs syn på utbyggnad av tunnelbanan. Du är så kategorisk här i fullmäktige.

Det vore väl jättebra om du berättade vart de 160 000 resenärer ska ta vägen som enligt den senaste prognosen kommer att mista sin dagliga förbindelse när du ska vika av med vart tredje tåg från Odenplan till Karolinska. Berätta det! Och så pratar ni på den andra sidan om trängsel i kollektivtrafiksystemen! Ni kommer att orsaka kaos, bara för att ni ska vika av med tågen.

Sanningen är att det inte är någon ny tunnelbanelinje som byggs, utan det är en gren på den befintliga gröna linjen, där vart tredje tåg viker av från Odenplan mot Karolinska bara för att du ska bygga tunnelbana. Jag vill, fru ordförande, säga att det är korkat att göra något sådant. Och det har inte ett dugg att göra med pengar, utan det är en korkad trafiklösning att göra på det sättet.

En kilometer tunnelbana och fyra kilometer spårvagn från Odenplan till centrala Solna, är det jämförbart? Det är det rimligen inte. Kan man jämföra kostnaden för att få fyra kilometer spårvagn i ett helt nytt system, där det behövs helt nya fordon, med att man snor fordonen från dem som ska resa från Odenplan mot Alvik eller från Alvik in mot Odenplan, för det är ju i realiteten vad ert förslag innebär?

Det är därför SL:s vd har lagt ett förslag till styrelsen om att bygga spårvagn och dessutom genomlysna kostnaderna för byggnationen, där vi tittar på om vi planerar alltför tungt när vi bygger spårvagn i Stockholm och jämför det med att bygga tunnelbana, det vill säga bygga tåg på ytan, för det är det inte fråga om, om man ska bygga spårvagn – det är inte jämförbart.

Jag är mycket nöjd med att vd vill genomlysna detta och ta in *second opinion* om varför skillnaden i kostnader är så stor. Man behöver inte gå utomlands, utan det räcker med att åka till Norrköping. Det är ett väldigt bra exempel. Där bygger man spårvagn – inte tunnelbana ovan jord, med säkerhetssystem och tunga byggnationer och investeringar. Det fungerar utmärkt, och Norrköpingsborna är mycket nöjda med sin spårvagn, och det kommer stockholmarna att bli också. Det kommer att bli ett jättebekymmer för Lars Dahlberg.

Anförande nr 26

Nanna Wikholm (S): Jag låter Lasse svara på Christers fråga om vilka alternativ till tunnelbana till Karolinska det finns. Jag ska i stället ge mig ut i en utblick över Europa och världen.

I våras, i juni, hade jag äran att få representera SL vid UITP:s kongress i Wien, som är en stad där man är mycket mån om sin kollektivtrafik och som jämfört med Stockholm har en helt otrolig utbyggnad. De har alla system, ett helt nät av tunnelbana. Vi har en liten spindel, men de har ett nät som går i alla riktningar. En av deras stora prioriteringar är att bygga ut detta nät, eftersom det är det som kan transportera de många människorna. De bygger också spårväg för att kunna avlasta tunnelbanenätet på vissa sträckor.

På den konferensen fick vi också höra hur man i Hamburg, när man bygger ut ett nytt område vid vattnet, gör ordentliga samhällsekonomiska analyser för att se vilken lösning som är bäst, om det är tåg, spårvagn eller något annat. De kom fram till att det är tunnelbanan de behöver bygga ut med ett antal stationer.

Man kanske inte ska jämföra sig med en sådan stad som São Paulo, där kollektivtrafiken i huvudorten tar hand om en befolkning på 19 miljoner invånare. Sedan finns det två mindre delar på bara 2 miljoner invånare var som hör till samma kollektivtrafknät. Där är invånarna rädda för att alltför mycket pengar går till tunnelbanesatsningar, där man kanske skulle kunna satsa på billigare alternativ, som BRT – bus rapid transit – eller olika light rail-system. Man vill kunna använda pengar också till sociala satsningar i en sådan stad. Men kollektivtrafikbolaget är övertygat om att det inte ger samma kapacitet som man faktiskt behöver för en långsiktigt växande, hållbar megastad som São Paulo.

Det är några exempel som jag lärde mig på där. Vad jag lär mig på detta är att det inte är en självklarhet vilket alternativ man väljer utan att man måste göra ordenliga samhällsekonomiska analyser, se på vilka behov vi har i dag och vilka behov vi har i framtiden. Då är det många som kommer fram till att tunnelbanan är ett bra alternativ, och många kommer fram till att spårväg är ett bra alternativ och på många ställen framför allt kan vara bra som komplement.

Avslutningsvis vill jag bara till Christer säga: Jag är väldigt trött på att du talar om vad vi som bor på olika ställen i staden ska tycka om vår tunnelbana. Det är det bästa sättet för mig att transportera mig genom min stad. Den tar mig fort under marken när jag ska till olika ställen i staden. Jag är trött på politiker som talar om vad jag ska tycka i min verklighet, utan det ska jag uppleva själv, utan att personer i den andra talarstolen talar om för mig vad jag ska tycka. Och du får tycka precis vad du vill också!

Anförande nr 27

Gunilla Roxby Cromvall (V): Ordförande, fullmäktige! Jag begärde ordet när härskartekniken i den andra talarstolen var stark och jag verkligen upplevde att man försvann långt bort från sakfrågan.

Det är otroligt tråkigt att bemöta varandra med vulgärargument och en intonation som ger intryck av avsky och till och med antyda att Lars Dahlberg inte skulle vara läskunnig. Det är väl sandlådenivå!

Den interpellation som Lars har skrivit är viktig. Vi har en enorm befolkningsökning, och frågan är: Hur ska vi möta den, så att folk även framgent kan resa kollektivt? Vi vet ju att alla befolkningsprognoser säger att bilandelen tyvärr kommer att öka.

Tunnelbanan är viktig för Stockholm. Den är inte bara vår ryggrad, utan den är det mest populära sättet att resa, om man ser till att tunnelbanan verkligen är förutsägbar. Man kan stå på en station, och kommer man inte med ett visst tunnelbanetag så kommer man med nästa, och man vet ungefär när tunnelbanan kommer. Så är det tyvärr inte med bussarna och inte heller med spårvagnen.

Precis som Janne sade tidigare är spårvagnen samhällsekonomiskt billigast i fråga om kostnad per resenär. Räknat per resenär åker man billigast med tunnelbanan, och därför är tunnelbanan även framgent en viktig framtidsvision för oss. Vi kan inte låsa oss fast vid att vi inte vill ha den längre.

Jag ska inte säga så mycket ytterligare, förutom att jag vill betona att Socialdemokraterna har skrivit en motion om att utreda en eventuell tunnelbanering i Stockholm. Vi får inte vara tekniklästa utan måste se på alla möjliga varianter för att se hur stockholmarna ska kunna resa framöver. Vad gäller Solna ska vi inte heller glömma bort *shuttle*-alternativet för Nya Karolinska Solna. Det finns också andra tekniker som vi skulle kunna använda, om inte tunnelbanan är ett alternativ.

Anförande nr 28

Jan Stefanson (KD): Fru ordförande, ledamöter, åhörare! Till Yvonne Blombäck vill jag säga att det var kul att höra att du vill ta åt dig äran av Spårvagn City. Du beskriver att du har motionerat. Men när vi är i rollen att vi motionerar, då händer tyvärr inte särskilt mycket i sak, utan det handlar mer om vilka kompisar man har i regeringsställning, och på den punkten måste man väl säga att du har valt fel kompisar.

Genom förslaget om alternativa trafiklösningar för Karolinska och Norra Station, som SL har presenterat, ser flera av Kristdemokraternas förslag ut att bli verklighet: spårvägsnät i City genom att ersätta stombusslinje 4 med spårväg, Spårväg City – före detta Djurgårdslinjen – och spårväg från Solna centrum via Karolinska till Odenplan.

Vi är övertygade om att den strategiska spårvägsutredning som SL nu föreslår kommer att visa att Tvärbana Ost-Saltsjöbanan inte bör stanna vid Slussen utan knytas ihop med spårvägsnätet i city. Stockholmsregionen kommer i framtiden att behöva ytterligare spår över Saltsjö-Mälarsnittet. Det kan en spårväg från Slussen via Skeppsbron in till city erbjuda.

I framtiden kan det även bli nödvändigt att förlänga tunnelbanan till Norra station och Karolinska. Därför bör vissa förberedande arbeten påbörjas, så att bygget av det nya sjukhuset NKS inte omöjliggör en tunnelbana till Norra station och Karolinska.

Varför spårväg framför tunnelbana? Tunnelbanans huvudalternativ skulle avsevärt drabba resenärerna på gröna linjen västerut genom att vart tredje tåg i stället skulle gå till Karolinska. Det kommer inte resenärerna att acceptera. Spårväg ger en helt ny systemlösning, där tvärbana, tunnelbana och pendeltåg knyts ihop. Spårvägen är – precis som Christer redan har nämnt – betydligt mer kostnadseffektiv än tunnelbanan.

Eftersom SL står inför en stor utbyggnad av infrastruktur måste vi vara kloka. Tiden är mogen för spårväg. Hela Europa kan inte ha fel i den satsning på spårväg som görs i många andra länder.

Anförande nr 29

Åke Askén (MP): Ordförande, fullmäktige! Jag undrar, Janne Stefansson, vilka kompisar Stockholm och Stockholmsregionen egentligen har i regeringen. Nämn några, om du har några! Det är ganska snålt. Man vill däremot satsa jättemycket pengar på att bygga sådant som vi egentligen inte behöver, till exempel den av en del av er älskade Förbifarten. Det är tråkigt.

Om man tittar tillbaka på vad som har gjorts var väl den senaste invigningen av en ny spårsträcka år 2004. Det var tvärbanan till Sickla. Det har inte heller för alliansen gått med raketfart när det gäller att bygga ut spårtrafiken – det måste man säga.

Det är märkligt att SL:s tjänstemän förordade tunnelbana till Karolinska när man visste vilka komplikationer det skulle bli för gröna linjen. För min del tror jag att bussar måste till, för vi kommer inte att hinna med alla spårvagnslinjer. Vi måste ha bussar som föregångare till spårvagn.

Anförande nr 30

Peter Kockum (M): Fru ordförande, ledamöter! Jag tycker om tunnelbanan, och jag tycker om att åka tunnelbana. Och, Stella Fare, jag är inte – och har aldrig varit – proletär.

Jag är öppen för tekniska lösningar, och jag anser inte att tunnelbanan är färdigbyggd på något sätt. Det är bra om vi utvärderar detta och kommer fram till någon typ av konsensus. Konsensus i så här stora och tunga frågor är väsentligt, om vi ska klara av tillväxten i vår region.

Annars blir det bara sådant käbbel som vi upplever nu, där stora och små saker blandas i debatten och är till förfång för helheten och man skjuter upp frågor. Dessa frågor, Yvonne Blombäck, har så stora ledtider att även om man initierar och planerar så hinner man inte genomföra sådana saker på fyra år. Men viljan att göra det finns på den här sidan.

Anförande nr 31

Landstingsrådet **Dahlberg** (S): Fullmäktige! Det har varit en intressant debatt.

Jag vill tacka Peter för hans senaste inlägg. Jag tycker att det andades både intellektuell kapacitet hos majoriteten och en vilja att faktiskt åstadkomma saker och ting.

Det är stor skillnad mot hur jag upplever att jag blir bemött av trafiklandstingsrådet. Jag tycker fortfarande inte att jag har fått svar på mina frågor.

Jag tycker också att Lennart Rohdin har gjort ett bra inlägg. Det känns bra med insikten att vi inte kan vara så tvärsäkra utan måste gå in med öppna ögon och försöka hitta bästa möjliga lösningar.

Till Stella Fare vill jag säga: Det är ungefär en miljon resor i tunnelbanan varje dag. Jag kan kort säga: De resenärerna kan inte ha fel. Att du inte gillar tunnelbanan vet jag sedan gammalt. Det tar du upp i många olika sammanhang. Och Sverige var inte rikare på 30- och 40-talet, när vi byggde tunnelbanan, än vi är i dag.

Anförande nr 32

Stella Fare (FP): Jo, Lars Dahlberg, jag gillar tunnelbanan. Men jag tycker inte att det är ett självändamål att vistas under jord. Det tycks ni socialdemokrater anse.

Jag gillar spår, men kan man bygga det ovan jord och kan man göra det mer tillgängligt än tunnelbanan, genom att ha fler stationer, då tycker jag att det är att föredra att ha spår ovan jord.

Det är precis som Nanna Wikholm och Gunilla Roxby Cromvall sade: Tunnelbanan är förutsägbar och trygg, och vi vet att det kommer ett nytt tåg om vi missar ett. Det beror på att vi i alliansen nu rustar tunnelbanan efter åratals försummelser.

Visst älskar vi tunnelbanan, men det är inte det enda svaret på Stockholms behov av en utbyggd kollektivtrafik, utan det finns också något annat som kan komplettera bussen, nämligen spårväg. Vakna upp till den nya, moderna världen, ni socialdemokrater!

§ 212 Interpellation 2009:40 av Sverre Launy (V) om smutsiga och otrygga pendeltåg

Anförande nr 33

Sverre Launy (V): Ordförande, ledamöter, Christer Wennerholm! Medan debatten pågår kommer vi att på skärmen här i salen visa ett bildspel med en del av det som har initierat interpellationen. Det är inte så trevligt att titta på det i långa stycken.

Christer Wennerholm har i sitt svar till mig börjat med att svara på en fråga som jag inte alls har ställt. Han konstaterar att nöjdheten och tidspassningen för pendeltågen har ökat markant den senaste tiden. Det må så vara, men hade det varit det jag hade velat få svar på hade jag ställt den frågan! Det är inte intressant i den här debatten, fast det kan vara intressant i andra sammanhang.

Frageställningen är ganska enkel: "Är du nöjd med det sätt på vilket Stockholmståg ansvarar för städning och underhåll av pendeltågen?" Det framgår av svaret att Christer Wennerholm inte är helt nöjd. Men han hävdar samtidigt att Stockholmståg har förbättrad kvaliteten ytterligare. Det är inte sant.

Vi har gjort en undersökning. De bilder som nu visas är tagna vid två olika tillfällen, en del i slutet av augusti, när det var riktigt eländigt. Sedan blev det en smärre förbättring, för att i slutet av september bli ännu värre. De värsta bilderna i bildspelet är från september. Det har alltså inte blivit bättre.

Varför har det inte det? Genom den organisation som man har byggt upp – där Stockholmståg har handlat upp städningen av ISS Trafficare och de i sin tur har anlitat Euromaint Rail för att sköta städningen – har man skapat en organisation där ingen har ansvar. Ingen tar ansvar, och det som ska utföras bli inte gjort.

Jag kan konstatera att städningen på pendeltågen är under all kritik. Den städning som ändå sker utförs i stort sett genom att man vättorkar golv. Sätena städas aldrig.

Vad som inte syns på bilderna är de lager av damm som finns på nästan alla säten, vilket gör en pendeltågsresa till en riskfaktor för folk med andningssvårigheter och astmaproblem. Det hanteras över huvud taget inte i svaret.

Min andra fråga var: ” Hur kommer SL agera för att förbättra städningen ombord på pendeltågen mot Nynäshamn?” Det handlar förmodligen om alla pendeltåg. Enligt vad som framkommer i svaret kommer man inte att agera, utan man säger att det är Stockholmståg som är ansvarigt och att det är deras problem.

Det finns ytterligare frågeställningar, men dem får jag återkomma till i ett senare inlägg.

När det gäller Christer Wennerholms bedömning av antalet utbytbara säten visar han upp ett mycket märkligt räkneexempel. Jag tycker att det är under all kritik att man inte tar sitt ansvar.

Anförande nr 34

Landstingsrådet **Wennerholm (M)**: Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Det finns mycket kvar att göra när det gäller pendeltågstrafiken. Men jag kan konstatera att jag tydligt har svarat: ”Andelen resenärer som är nöjda med den invändiga städningen ombord på pendeltågen har under samma tid ökat från 38 till 64 procent.” Det är svar på din fråga. Jag är inte nöjd med det. Men jag kan konstatera att när du hade ansvaret var det något sämre. Gemensamt försöker vi göra det bättre.

Jag kan skönja en annan debatt bakom detta, nämligen om konstruktionen av det avtal och de insatser som görs av olika företrädare bakom Stockholmståg. Men det är en annan frågeställning. SL-styrelsen kommer att ta ställning till avtalsförslaget eller inte. Men jag har klart och tydligt svarat hur utvecklingen ser ut. Jag är inte nöjd med siffran på 64 procent, utan vi måste jobba vidare med detta.

SL går naturligtvis inte in och städar, utan vi får gå in och följa upp hur städningen sker, så att den kan bli ännu bättre. Det är ändå vad resenärerna tycker som är det allra viktigaste, inte vilka fel och brister som går att hitta vid ett enskilt tillfälle, för de finns hela tiden, och dem måste vi jobba med kontinuerligt, för att kunna bli ännu bättre.

Men jag har klart och tydligt svarat på vad resenärerna tycker i frågan.

Anförande nr 35

Landstingsrådet **Dahlberg (S)**: Ordförande, fullmäktige! Detta är en viktig interpellation. Den är viktig framför allt med tanke på att tågen är bara ett par år gamla och att vi ska leva med dem i åtminstone 20–25 år framåt. Om tågen inte hålls i ordentligt skick gror de snabbt igen och slits ner på ett sätt som är fullständigt oacceptabelt.

Jag har själv sett den här typen av nedsmutsning. Man kan också se den när man står och väntar på ett tåg och ser att utsidan på många tåg är missfärgad. Det tyder på att det saknas kompetens i fråga om rengöring och att det saknas en systematik i fråga om rengöring som borde vara självklar i ett modernt tågföretag.

Nu har vi en möjlighet på nästa SL-styrelsemöte, vill jag säga till interpellanten. Då ska vi nämligen ta ställning till om den option som Stockholmståg har ska användas. I det femåriga avtal som man har finns det en möjlighet till en femårig förlängning. För min del är det klart och tydligt att ett av de krav som måste ställas, om optionen ska utnyttjas, är att vi får ordning på städningen och en betydande kvalitetshöjning.

Det är viktigt för resenärerna i dag, men det är också viktigt för framtiden. De här tågen ska hålla länge, och Stockholmståg har ett tydligt ansvar för att se till att det blir så.

Anförande nr 36

Yvonne Blombäck (MP): Ordförande! Det är väl bra, Christer Wennerholm, att du konstaterar att det fortfarande finns mycket att åstadkomma, framför allt när det gäller städningen. Att andelen resenärer som är nöjda blir högre är inget nytt och inget som interpellanten har något emot. Men beträffande hur det ser ut i väldigt många fordon – det gäller pendeltåg, tunnelbana och även bussar – finns det mycket att önska.

När det gäller avtalsfrågorna: Det är ändå SL:s varumärke som tar skada om det inte ser rent och snyggt ut i de fordon som SL beställer trafikering med.

När det gäller säten och annat svarar Christer Wennerholm att det egentligen inte är en fråga för landstingsfullmäktige. Jag kan tycka att det är lättvindigt att avfärda frågan på det sättet. Det är ju landstingsfullmäktige som utser de styrelseledamöter som sedan sitter i bolaget. Vi härinne som har det ansvaret är en del av SL:s varumärke. Därför tycker jag inte att man kan skilja på det på det sätt som Christer Wennerholm gör.

Det handlar om SL:s varumärke, och det är vi som är ansvariga för det och för att avtalen ser ut så att det går att styra upp när man ser att det inte är bra.

Jag tycker inte att svaret på interpellationen ger full tackning för det, så att jag kan känna mig nöjd med att det kommer att bli en förbättring inom en snar framtid,

Anförande nr 37

Sverre Launy (V): Ordförande, ledamöter! Christer Wennerholm hävdar att det kan vara ett tillfälligt problem. Det är det inte alls. Det har varit en konstant försämring av städningen på pendeltågen sedan Stockholmståg tog över.

Ett av skälen till det är den dåliga bemanningen utan några tågvärdar på tågen. Ingen går runt och kontrollerar. Ingen ser vad som händer. Folk bryr sig inte. Detta i kombination med att man har övervakningskameror som inte fungerar innebär att det är ett riktigt elände.

Man hänvisar till att man inte kan ha tågvärdar på tågen av säkerhetsskäl, eftersom övervakningskamerorna inte fungerar. Christer Wennerholm hanterar det som om det hade med kontanthantering att göra, men det har det inte alls, utan det handlar om säkerhetsskäl. Den förra entreprenören löste problemet genom att ha dubbelbemanning bland tågvärdarna.

Och om Stockholmståg av säkerhetsskäl inte kan ha tågvärdar på tåget, hur ska man då se på frågan om resenärernas säkerhet? Det framgår inte av Christer Wennerholms svar.

Det finns mycket att säga om hur Stockholmståg har hanterat detta. När jag och ytterligare ett par kamrater från Nynäshamn började den här undersökningen tog vi bland annat kontakt med informationschefen och pressansvariga på Stockholmståg och frågade hur det kunde komma sig att det ser ut som det gör.

Han hade inte den blekaste aning om att det såg ut på det här sättet. Han hade ingen aning om rutinerna för städning av pendeltåg, och han kunde inte förstå att det ser ut på det här viset och trodde egentligen inte på vad vi sade. Som väl är har vi 70–80 bilder som illustrerar hur det ser ut.

Christer Wennerholms svar är inte tillfredsställande. Det ger inga konkreta svar på de fyra ganska enkla frågor som är ställda, utan det är ett sätt att glida förbi, släta över och låtsas som om problemet inte finns. Men det här är ett stort problem.

Jag har i interpellationen relaterat till Nynäsbanan, för det är den jag åker med. Men jag är inte dummare än att jag inser att problemet med all sannolikhet finns på många andra ställen.

Stockholmståg sköter hanteringen av städningen på pendeltågen på ett miserabelt sätt. Det är de som har det formella ansvaret, eftersom det är de som är entreprenörer.

Men det yttersta ansvaret för att städningen fungerar har faktiskt SL och SL-styrelsen och allra ytterst Christer Wennerholm, i hans egenskap av trafiklandstingsråd. Men han är uppenbarligen inte beredd att vidta kraftåtgärder för att komma till rätta med problemet, och det är en skandal.

Anförande nr 38

Staffan Holmberg (S): Herr ordförande, ledamöter! SL har köpt in nya pendeltågsvagnar, X60, för flera miljarder kronor. De var jättefina när de levererades, både ut- och invändigt. I samband med att SL:s styrelse tog beslut om att göra en ny upphandling av driften av pendeltågen diskuterades det också ingående att städningen måste förbättras kraftigt jämfört med tidigare entreprenör. Det avsattes också ekonomiska resurser för att förbättra städningen.

Tyvärr har det inte blivit någon förbättring, precis som interpellanten säger, utan det är en miserabel städning. Ibland undrar man om det över huvud taget har varit någon städpersonal inne i vagnarna – de verkar bara gå fram och tillbaka.

Det är ingen trivsam upplevelse att åka med pendeltågsvagnarna när de ser ut som de gör. Man får leta efter ett säte att sitta på utan att bli nedsmutsad. När man har besökare med sig från andra regioner eller andra länder och man ska åka pendeltåg skäms man över att behöva visa upp dessa vagnar. Det handlar inte bara om lillpendeln till Nynäshamn utan också om storpendeln, som har precis samma dåliga städning. Detta måste självfallet förbättras, om vi ska ha kollektivtrafikresenärer på våra pendeltåg i framtiden. Annars kommer folk att använda andra fortskaffningsmedel.

Frågan om de kameror som inte fungerar på lillpendeln till Nynäshamn tog jag upp i SL:s styrelse för några månader sedan. Jag frågade hur det kunde vara på det viset. Då fanns också Alstom representerad på det sammanträdet. Då fick vi informationen att kamerorna visst fungerar men att det är kontrollampan som inte fungerar, så att man inte kan se om kameran går eller inte. Det är tydligen ett så stort tekniskt problem att det tar år att lösa! Det är fullständigt obegripligt och oacceptabelt. Kan man bygga tåg kan man självfallet se till att en kontrollampa fungerar också, men det klarar man alltså inte.

Du ger sken av att du är handlingskraftig, Christer Wennerholm, när du står i talarstolen där borta. Men visa det också i SL:s styrelse och gentemot SL:s tjänstemän, som man tycker borde åka pendeltåg och se hur det ser ut och slå larm till ordföranden om att du måste göra något!

Anförande nr 39

Peter Kockum (M): Herr ordförande, ledamöter! Jag är fullt medveten om att städningen på pendeltågen inte är tillfredsställande. Jag åker pendeltåg praktiskt tagit varenda dag.

Jag ser att det av svaret framgår att vi inte är nöjda och att förbättringar kommer att krävas. Jag kommer att arbeta i SL-styrelsen för att så sker och ta ansvar för det.

Anförande nr 40

Sverre Launy (V): Ordförande, ledamöter! Jag frågade Christer Wennerholm om han ansåg det vara rimligt att det fanns bara 50 utbytessäten. Det var den uppgift som vi hade fått från Stockholmståg. Nu visar det sig enligt Christer Wennerholms svar att det finns 75 säten.

Det motsvarar ett helt tåg, säger han. Men det beror på vad man räknar med ett helt tåg. Det finns 71 X60-enheter med vardera 374 sittplatser. Om man räknar väldigt generöst beträffande de 75 sätena kan det handla om sätesblock med 3 säten i varje, och då motsvarar dessa säten 213 sittplatser. Det är alltså 213 sittplatser som ska täcka behovet av utbytessäten för totalt 26 500 sittplatser eller 1 200 sittplatser per tåg. Det är en mycket märklig matematik som Christer Wennerholm presenterar.

Jag anser inte att detta är rimligt. Det måste finnas säten så att man akut kan byta säten som är väldigt nedsmutsade. Men det finns det inte.

Avslutningsvis vill jag till Christer Wennerholm överlämna en cd som innehåller ett antal bilder på hur det ser ut, så att han kan detaljstudera verkligheten.

§ 213 Interpellation 2009:41 av Lars Dahlberg (S) om missnöjet med neddragningarna i sommartidtabellen**Anförande nr 41**

Landstingsrådet Dahlberg (S): Ordförande, fullmäktige! När sommartidtabellen – som jag trodde skulle vara i kraft från midsommar och framåt, enligt vad som hade diskuterats, men som i stället trädde i kraft i mitten på juni – fick vi ganska snabbt en rätt skarp reaktion. Jag kanske inte ska ta ordet "folkstorm" i min mun, men det kom faktiskt en hel del mejl och en hel del telefonsamtal.

Vi kunde läsa om Solveig Alexis, funktionshindrad som bor på Mjärdgatan. Hon sade: Jag blev så förbannad när jag hörde att 55:an hade dragits in på kvällarna. Det skakade om hela hennes tillvaro. Vi kunde läsa om en boende på Södermalm som tyckte att det hade blivit som att bo på landet. Det behöver inte vara fel att känna den känslan, men när man väljer att bo på Södermalm kanske man förväntar sig en bättre kollektivtrafik. SL överraskar negativt var en annan rubrik. Indragen trafik skapar ond cirkel var ytterligare en rubrik.

Det är ett uttryck för att något inte har fungerat som det ska. Nummer 1 är också den andra fråga som jag har ställt i interpellationen, om att informationen inte har fungerat. Den har inte nått fram till resenärerna.

Jag upplever inte att jag får stöd för det i svaret på interpellationen. Min uppfattning är att det måste göras mer, helt enkelt. En del av den bristfälliga informationen hänger enligt min uppfattning ihop med det svaga samrådet med kommunerna i Stockholms län och med stadsdelarna i Stockholms stad. Inför sådana förändringar borde SL på ett naturligt sätt ha dialog med den berörda kommunen eller stadsdelen, så att man tillsammans kan informera till exempel dem som har särskilda behov av trafiken.

Det kan också handla om att ha kontakt med näringslivet. Ett av de mejl jag fick var från en Pris-Xtra-butik som skrev: Varför har vi inte fått veta detta? Det förändrar helt förutsättningarna för våra öppettider under sommaren.

Kollektivtrafiken är en angelägenhet inte bara för SL, utan det är en angelägenhet för alla dem som lever i Stockholm och Stockholms län och även för dem som idkar verksamhet här. Då måste informationen vara bättre.

Det jag är mest glad över i svaret är att Christer är tydlig med att den här typen av försämringar inte kommer att ske nästa sommar.

Beträffande informationssidan och hur detta påverkar SL:s varumärke – upplevelsen av SL som något som är viktigt för alla medborgare och att SL inser att det är så – behöver det göras mer. På den punkten tycker jag inte att svaret ger tillräckligt för att jag ska känna mig nöjd.

Anförande nr 42

Landstingsrådet **Wennerholm** (M): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! När det gäller informationsinsatser vill jag framhålla den rad där det står att vi ska bli bättre på att informera.

Detta har vi pratat om en hel del vid sidan om sammanträdena här i fullmäktige också. Det finns anledning för SL att fundera på hur vi på ett modernt sätt kommunicerar med de många, de cirka 700 000 personer, som dagligen i stor utsträckning använder vår förnämliga kollektivtrafik, om hur deras vardag påverkas av eventuella förändringar av trafikering och liknande. I den frågan är min grundinställning, precis densamma som den som Lars Dahlberg ger uttryck för, nämligen att vi ska ha så få förändringar som möjligt. Det kan alltid finnas anledning att göra säsongsmässiga förändringar beroende på hur elever går i skolan och liknande. Förhållandena är inte likadana på alla ställen i länet.

Jag har varit tydlig med att det finns anledning att fundera över vid vilken tidpunkt vi bryter för eventuella förändringar över sommaren. Då är midsommaren en rimlig tidpunkt. Vi tar väl till protokollet att även om detta inte är ett beslutsärende så råder det enighet i fullmäktige om att brytpunkten bör vara midsommar. Jag hoppas att vi därmed också når fram med det budskapet långt ner i organisationen på SL vid planeringen inför nästa år.

Det är nog så att, beroende på utbudet av alternativa skolor och liknande, terminsstarter och terminsslut sker vid helt andra tidpunkter än vad de gjorde tidigare då huvuddelen av eleverna gick i en kommunal skola. Det här måste vi givetvis ta hänsyn till när det gäller vårt serviceutbud.

Vi kan väl också konstatera att vi alla har en skuld i detta och att vi får vara observanta när vi fattar besluten. Då beslutet fattades i februari i år fanns det inget annat yrkande från något håll än det som sedan blev verkställt. I den här frågan får vi hjälpas åt, både Lars Dahlberg och jag och andra och bevaka ordentligt så att det inte blir förändringar som vi inte tycker är tillfyllest.

Jag kan konstatera när det gäller flera av stadsdelarna som har varit berörda, så finns det inte någon kritik från deras sida vad gäller samråd från SL:s sida, snarare tvärtom. De tycker att samrådet fungerar utmärkt.

Anförande nr 43

Yvonne Blombäck (MP): Ordförande! Den här interpellationen är, som de andra som vi har diskuterat här i dag när det gäller trafiken, en viktig interpellation. Just den här frågan om sommartidtabeller har vi diskuterat också i SL-styrelsen. Jag vet att jag har väckt den frågan med anledning av att jag är boende i en kommun där befolkningen ökar till mer än den dubbla just under sommaren. Då får vi neddragningar i turlistorna.

Det finns ju en logik i detta som inte helt stämmer överens med SL:s affärsidé, vilket också är något som jag många gånger har tagit upp till diskussion i styrelsen. SL:s affärsidé säger att vi ska erbjuda en god kollektivtrafik till alla i Stockholms län, och då brukar jag ställa frågan: Vilka är "alla"?

Och man kan väl säga, Christer Wennerholm, att du inte har svarat på den frågan heller i styrelsen under de tre år som vi nu har suttit tillsammans i styrelsen – du på majoritetssidan och jag på oppositionssidan.

Det här är en mycket viktig fråga, för det är faktiskt så att fritidsresorna ökar mest. Vi fattar beslut om utbudet tillsammans i styrelsen och jag hade fyra fem sidors inlägg till förra årets beslut – jag tror inte att jag kommer att ha färre sidor med inlägg i år. Jag är redan uppe i ett antal där det redan finns många synpunkter utifrån kommuner och stadsdelar som de inte anser sig få tillgodosedda. Det är alltså inte sant att ingen har sagt något, Christer Wennerholm. Det är inte sant.

När man diskuterar brytpunkter och du säger midsommartid, så kanske jag säger att vid midsommartrafik ska vi få fördubblad kollektivtrafik till de kommuner som har stora strömmar av turism och fritidsboende. I somras var det ståplats som gällde om man över huvud taget fick komma med en buss som gick en gång varannan timme från de populära badplatserna. De boende, de som bor längs vägen in mot centrum, de fick inte plats alls.

Det är klart att vi måste diskutera oerhört mycket hur vi från SL:s sida tar hand om alla resenärer och vilkas behov som vi tar hänsyn till, om det bara är arbetsresor vi erbjuder, så som det klassiskt har varit, eller om det faktiskt är så att vi ska agera i enlighet med SL:s affärsidé som säger att vi ska erbjuda en god kollektivtrafik för alla i Stockholms län. Det är en viktig fråga, Christer Wennerholm, och jag ser fram emot ditt förslag till utbudsplan så att vi får se hur vi ska hantera den frågan.

Anförande nr 44

Nanna Wikholm (S): Jag vill börja med att tacka Christer för det samförstånd han signalerar och det samarbetsinriktade inlägget som jag tycker var jättebra. Det är jätteroligt att vi har en sådan diskussion om SL-frågorna.

Det finns två inspel till det samförståndet, hur vi löser saker och ting tillsammans. Det gäller dels det som rörde det som vi har diskuterat här förut om hur vi kan samråda med kommuner och medborgare i Stockholms stad så att vi kan få till stånd bättre utbudsplaner helt enkelt, för det här var uppenbarligen inte tillräckligt bra. Den frågan diskuterar jag väldigt gärna mer.

Vi har ju tidigare haft idéer om att man skulle kunna ha mer samråd med just stadsdelsnämnderna i stället för ett gemensamt samråd för hela Stockholms stad med tre personer som ska kunna varenada busslinje i hela staden. Det är ju ogörligt, och det förstår nog varenada människa. Det är ju en jättebra öppning! Låt oss göra detta tillsammans!

Den andra frågan som jag tycker att den här interpellationen berör, handlar om en av SL:s stora akilleshälar, och det gäller tryggheten på kvällar och nätter, för det är just kvällsturer som oftast dragits in. Vi såg ett exempel i den förra interpellationen som vi diskuterade om hur kvinnor upplever tryggheten i pendeltågen. Hälften upplever pendeltågen som otrygga på kvällar och nätter. Detta är något som vi definitivt behöver bli oerhört mycket bättre på, men i denna nya samförståndsanda ska vi se till att det blir vansinnigt mycket bättre.

Anförande nr 45

Landstingsrådet Dahlberg (S): Jag instämmer i det som Nanna just sade om det här samförståndet. Det är det som vi ska eftersträva oftare, tycker jag, i kollektivtrafiken också.

Däremot vidhåller jag mina synpunkter på samråden med kommuner och stadsdelar. Det är möjligt att de stadsdelar som du har varit i kontakt med har varit mer positiva än vad de lokala politiker varit som jag har talat med. Det är ett allmänt problem att man upplever att det är svårt att från den lokala nivån närma sig SL och få en vettig diskussion till stånd om kollektivtrafiklösningar. Det gäller också sommartid. I den här frågan behöver vi göra mer. Apropå beslut så fanns det med i vår reservation som vi lade då styrelsen behandlade den här frågan. I den reservationen framhöll vi vikten av att utveckla samrådet med kommunerna.

Det du säger om att vi stod bakom utbudsplanen stämmer, men vi framhöll ändå att det var väldigt svårt att ta ställning till hur det här fungerade, för det var så svårt att få en bild av hur kommunerna upplevde de här förändringarna eftersom det inte fanns något sådant underlag.

Anförande nr 46

Mariana PENCHANSKY BUZAGLO (S): Det är bra att Christer ska vara lyhörd för det som resenärerna tycker och deras behov. Jag tar som exempel busslinje 55, som går från Hjorthagen till Sofia. Om man studerar befolkningen så ser man att de flesta är äldre i Hjorthagen. I området kring Sofia bor det unga människor, unga familjer. Vad händer då? Det är inte bara så att trafiken har minskat, jag tycker att det kan vara okej att minska buss-utbudet lite grand, men det är en annan sak att de försvinner.

Vad händer då med 55:an? Vissa som bor i Sofiaområdet på Söder skrev på protestlistor och då ändrades beslutet. De fick åka från Sofia till Slussen – men de som bor i Hjorthagen drabbades av indragningarna, de fick ingen busstur. Det betyder att äldre människor, som alla vet är rädda för att åka tunnelbana på kvällarna, de fick ingen buss. 55:an är den enda busslinje som går från Hjorthagen in till stan.

Anförande nr 47

Åke ASKENSTEN (MP): Ordförande, fullmäktige! Svaret på frågan om hur samrådet fungerar kanske beror på vem man frågar. Jag har frågat några av våra företrädare i Stockholms stad, några stadsdelsnämnder, och de säger att de inte har varit i närheten av något samråd. Det fungerar inte.

Verkligheten är väl den att SL:s koncernstyrelse, som sitter där borta i sitt tempel, inte har en chans att ha kontakt med medborgarna ute i ett län som nu i denna stund har överskridit två miljoner invånare. Det går bara inte. Man måste förstå att här gäller det att tänka om.

När det gäller majoriteten så har den släppt igenom de nya trafikutbudsplanerna utan något som helst motstånd. Man har bara sagt ja till tjänstemännen. Det är problematiskt att allianspartierna är så lydiga mot två krafter, dels marknadskrafterna, dels tjänstemännen. Ni borde bli lite mer motståndskraftiga mot dem.

Vill man lägga ned en linje så kan man göra så som SL gör ibland, man kan minska turtätheten. Om man gör det tillräckligt mycket så blir linjen klassad som hopplös av trafikanterna och så söker de sig till någon annan kollektivtrafik längre bort. Det här duger inte. Den gångna sommaren var icke bra för SL.

Anförande nr 48

Peter KOCKUM (M): Herr ordförande, ledamöter! Ibland drar man på smilbanden när man hör herr Askensten tala, då han som en Don Quijote försöker rida spärr mot marknadskrafter och tjänstemän.

Det är som så att jag tycker att interpellationen och den diskussion som har förevarit möjligtvis kan indikera att det kan finnas informationssystem inom SL som lämnar lite övrigt att önska, särskilt när det gäller beläggningsgraden över tid. Jag tror att de här informationssystemen och statistiken inom vissa segment är väldigt sofistikerad. Det är möjligt att SL får studera de här frågorna över tid på ett bättre sätt. Vår omvärld förändras ju. Ett exempel är ju skolan. Många fler resor företas av ungdomar och resorna klustrar sig över tid och detta leder ju till att de här systemen kanske inte fungerar optimalt. Det är något som vi i SL:s styrelse ska studera.

Över huvud taget tycker jag att diskussionerna här i salen många gånger blandar stort och smått på ett sätt som är till förfång för verksamheten, för man skapar en massa motsättningar av saker som många gånger är löjliga. Man ger exempel på missnöjda resenärer som kanske medan det kanske är en ensam röst i det hela och inte något som har med saken i stort att göra utan bara är en detalj i det hela. Det tror inte jag är bra för det företag som SL försöker vara.

Anförande nr 49

Stella Fare (FP): Ordförande, fullmäktige! Vem är hon, den lilla människan i trafiksystemet, och hur representativ är hon?

Jag tycker att den här diskussionen har varit väldigt bra, för den påvisar att saker och ting kanske inte utvecklas på trafikområdet när det gäller trafiken så som vi önskar alla gånger och hänger inte med.

Som ni vet har vi i majoriteten försökt att stärka den strategiska trafikplaneringen inom SL genom att föra över trafikplanerare från RTK till SL, och det handlar om att ge oss politiker i SL:s ett bättre underlag för våra beslut.

Vi måste veta hurdan trafiken är både på linjenivå och på stadsdelsnivå och områdesnivå. Och hurdan är situationen över tid? Och hur kan kollektivtrafikandelen växa? Det är sådana frågeställningar som måste byggas in i underlaget innan vi fastställer utbudsplanerna.

Jag ser fram emot att vi har en mer kvalificerad sådan diskussion i SL:s styrelse. Den här diskussionen tycker jag har varit betydande.

Anförande nr 50

Urban Rydahl (S): Ordförande, ledamöter! Det här har varit en mycket intressant interpellationsdiskussion. Jag tycker att Peter Kockum slår huvudet på spiken när det gäller problemställningarna och hur man får fram åsikter från resenärerna till dem som ska besluta.

Lars Dahlberg berörde samrådsfrågan. Den har vi diskuterat många gånger, men det här visar också att SL faktiskt behöver ha ett väl fungerande samråd och att det ska gälla alla delar av länet, inte bara vissa kommuner där det fungerar bra eller med vissa stadsdelar.

Den fördel som man hade tidigare med våra lokala nämnder och det samråd som genomfördes då var att SL-politikerna hade en ganska bra diskussion kontinuerligt med trafikplanerarna. Jag vet inte hur det går nu, men det skulle möjligtvis kunna vara så att man inom SL-styrelsen kunde se till att man förde fler diskussioner med trafikplanerarna och förstår att det inte bara handlar om att styra ett bolag. Man måste ibland gå ned på detaljfrågor, som i de stora sammanhangen kan verka besvärande, men som i de här frågorna om utbudsplaner och liknande är väldigt viktiga.

Det är väl den lärdom som jag skulle kunna dra av den här debatten. Jag hoppas att den även kan få SL-styrelsen att fundera lite på hur man ska förbättra kommunikationerna, så som intentionen också har uttalats här av bland andra Christer G. Wennerholm.

§ 214 Interpellation 2009:42 av Dag Larsson (S) om sprututbytesprogram

Anförande nr 51

Landstingsrådet Larsson (S): Ordförande, fullmäktige! Jag skulle vilja tacka för svaret, även om jag fick det väldigt sent den här gången. Jag vet att väldigt många i den här församlingen har diskuterat sprututbytesprogram tidigare, vid flera tillfällen. Väldigt många är bekymrade över spridningen av hivsmitta bland missbrukare som använder sprutor och över förekomsten av hepatit C bland sprutnarkomaner också.

Det är det som har lett till att vi vid flera tillfällen har fört diskussioner om att eventuellt få till stånd ett sprututbytesprogram i Stockholmsregionen tillsammans med Stockholms stad.

Jag har ställt två frågor i den här interpellationen. Den första frågan ställde jag mot bakgrund av det som FN och WHO har sagt tidigare, nämligen att sprututbytesprogram kan vara lämpligt att tillgripa. Jag får svaret att man hänvisar till den narkotikapolitiska utredningen. Det nödgas jag acceptera. Trots att en narkotikapolitisk utredning fyller en funktion så menar jag att vi redan kunde ha ett sprututbytesprogram i gång redan eftersom det finns en bred politisk majoritet både i den här församlingen och i Stockholms stad om att vi borde ha ett sådant program i gång.

Den andra frågan ställde jag mot bakgrund av den DN Debatt-artikel som var publicerad den 11 augusti i år. Då förde ett antal folkpartister, nota bene, en diskussion om ett sprututbytesprogram.

På den frågan har jag inte fått något svar över huvud taget i interpellationssvaret. Det hade jag kanske inte heller förväntat mig. Jag ställde den andra frågan i min interpellation eftersom det ändå är lite intressant att höra om det eventuellt är på gång någon omprövning inne i Folkpartiet i sprututbytesfrågan.

I artikeln uttrycker ett antal folkpartistiska debattörer mycket stor oro över den ökade hepatit C-spridningen inom missbrukargrupperna. Ett antal folkpartister framför tesen att det antagligen finns ett stort mörkertal när det gäller förekomsten av hivsmitta bland missbrukarna. För att citera direkt från den folkpartistiska debattartikeln så står det så här, vilket också är intressant: "Ju längre ett införande av sprututbyte dröjer, desto fler människor kommer i onödan att smittas av hiv. Det är inte bara omänskligt, det är även ovärdigt den som vill kalla sig socialliberal."

Nu är jag inte socialliberal, det tänker jag inte ens försöka påstå, men det vore åtminstone intressant för fullmäktige, tror jag, om folkpartisterna ville låta lite grand på förlätn och berätta hur långt ni har kommit i diskussionen och om det finns ett instämmande i det som bland andra Erik Wassén, ledamot av kommunfullmäktige i Stockholm, Alexander Bard, medlem i Folkpartiet Södermalm, Amanda Brihed, medlem i Folkpartiet Huddinge, och Seved Monke, Folkpartiet Hägersten för fram. Och om ni har lust att berätta lite grand om ifall diskussionen har kommit framåt.

Det är spännande för oss andra att få ta del av, för det här är en viktig fråga. Vi skulle kunna ha fler insatser på gång för att minska smittspridningen inom den här mycket utsatta befolkningsgruppen. Tack för svaret, i alla fall!

Anförande nr 52

Landstingsrådet Rydberg (FP): Ordförande och ledamöter! Jag tänker avstå från att svara på frågor som rör Folkpartiets inre arbete. Sedan kan jag bara konstatera, beträffande den artikel som du refererar, att det finns företrädare för en legalisering av narkotika som har undertecknat artikeln.

Jag tycker att narkomanvården förtjänar ett seriöst tankearbete. Det behövs en mängd insatser. När det gäller antalet injektionsmissbrukare så finns det inga säkra data. Tidigare har man uppskattat att det kanske finns 7 000 personer här i Stockholmsregionen som är injektionsmissbrukare. Nu är bedömningen att det kanske handlar om 5 000.

Injektionsmissbruket är ju förenat med väldigt många hälsorisker. Hivsmitta är något som diskuteras mycket på grund av att vi har haft en epidemi med som mest 40 nya fall under år 2007. Nu tycks vi ha lyckats vända utvecklingen, så det senaste halvårsskiftet sade Smittskydd Stockholms rapport att av 109 nya fall är det 10 som har injektionsmissbruk och 99 som har en annan orsak.

Hiv ska tas på största allvar, och vi behöver rikta många särskilda insatser. Det gäller även män som har sex med män och flyktingar; inom dessa grupper finns också personer som behöver ökade insatser.

Vi har i alla fall haft en ganska kraftig reduktion bland injektionsmissbrukare om man jämför med 2007 och 2008. Det kanske också beror på att vi har en rätt så hög testningsfrekvens, så vi jobbar mycket mer aktivt nu än vi gjorde för några år sedan.

Något som du, Dag Larsson, aldrig talar högt om är antalet döda varje år i injektionsmissbruk. Bryr du dig inte om dem som dör? Du har inte levererat en enda idé om hur du ska ge dem chansen att behålla sitt liv och slippa dö innan de ens når medelåldern.

2008 konstaterade Rättsmedicinalverket 101 narkotikarelaterade dödsfall i Stockholm. Det är alltså där man obducerar, dit man rapporterade in narkotikaorsakade dödsfall i Stockholm. Till detta kommer ytterligare dödsfall genom olyckor som inte anger narkotika som orsak men där den ändå har spelat en stor roll. Bedömningen är att vi har ungefär 300 dödsfall i Stockholms län som är narkotikarelaterade.

Det är också så, vilket jag tycker är ett problem, att en del dödlighet faktiskt kan bero på att vi har en annan metadonförskrivning. Jag undrar, Dag Larsson, vad det är som får dig att helt strunta i de här människorna och i stället lägga all kraft på att sjukvården ska behandla injektionsmissbrukare med sprututbytesprogram och inte jobba med många andra insatser i stället eller dessutom.

Fullmäktige har ju beslutat om en utredning, något som du var motståndare till, och den kommer nu om ett par veckor med sitt resultat. Då kommer vi att få ett samlat batteri med många olika förslag rörande både narkotikapolitik och smittspridningsbekämpning.

Anförande nr 53

Lotta Nordfeldt (C): Herr ordförande, kära ledamöter! Det är väl allmänt känt vid det här laget att vi i Centerpartiet i grunden ställer oss positiva till sprututbyte – men att det inte är den enda insatsen. Det kan ingå i en helhet för att rehabilitera missbrukare och för att på sikt stoppa blodsmitta.

Som ni märker när vi diskuterar de här frågorna så är det otroligt många frågetecken som hänger i luften, antaganden, inte säkerställda vetenskapliga undersökningar. Vi i Centerpartiet ställer oss helt på alliansens sida vad det gäller den här utredningen som förhoppningsvis kommer att ge oss svar på massor med frågor: Hur ska vi göra? Hur ska vi behandla de här människorna? Vilka vägar finns det? Det handlar ju inte bara om smutsiga nålar?

Anförande nr 54

Rolf Bromme (FP): Ordförande, ledamöter! Dag Larsson sade att man kan klara hepatit C om man får till stånd sprututbyte, men det är inte så mycket som talar för det. Hepatit C är så smittsamt så det kan man få redan första gången, och det kan vara långt innan man får den spruta som skulle ingå i ett sprututbyte. Den saken är inte en del av lösningen på det här problemet.

Jag hade häromdagen kontakt med det här landets siste socialläkare, Anders Anell. Han påminde mig om att man under de senaste femton åren helt tycks ha glömt bort det hivpreventiva arbete som gjordes på 1980-talet. Det intressanta är att man på 80-talet hade en hivepidemi bland sprutnarkomaner i Stockholm, men man lyckades stoppa den epidemin helt utan sprututbyte – man gjorde det med förebyggande insatser och uppsökande verksamhet, testning, information och så vidare. Man lyckades helt stoppa epidemin på det sättet. I dag ser vi att epidemin inte ökar längre utan håller på att minska i omfattning.

Anförande nr 55

Landstingsrådet *Sevefjord (V)*: Ordförande! Jag tycker att det är synd att debatten, så snart vi talar om de här frågorna, slirar i väg åt alla håll och kanter. Jag ser sprututbyte som ett komplement till den vård som vi redan i dag ger. Jag är väl medveten om att vi behöver utveckla och förstärka den vården.

Jag hoppas att du inte menar att vi som argumenterar för sprututbyte och har gjort det under lång tid inte tar andra personer som dör i samband med missbruk, oavsett om det är narkotika, alkohol eller andra typer av droger, på allvar. Självfallet måste vi satsa oerhört mycket mer på missbruksvården än vad vi gör i dag. Jag har varit en av dem som stridit och argumenterat för att vi också måste ha genusglasögonen på när vi diskuterar missbruksvården. Det gäller också i det här fallet.

Låt mig göra det väldigt klart att för mig är sprututbyte bara ett komplement, inte en ersättning för någonting annat. Vi behöver dessutom ytterligare förstärka missbruksvården. Det är helt klart att det ska vara så.

Jag ser det här som en möjlighet att ytterligare begränsa spridningen av framför allt hivsmitta inom den här gruppen av väldigt utsatta personer, både kvinnor och män – men det är inte det enda sätt som vi ska jobba på, för vi måste jobba med alla de medel som vi har.

I den här frågan tycker jag att vi alla har ett medel som vi också borde kunna använda. Jag vet ju att det är många i den här salen som faktiskt tycker så. Skulle vi votera så tror jag faktiskt att vi skulle få en majoritet för ja till sprututbyte i dag.

Jag har accepterat att landstinget nu genomför den här utredningen. Jag var motståndare till den när vi drog i gång den, för jag såg den bara som ett sätt att ytterligare förskjuta tidpunkten för att införa ett sprututbytesprogram. Jag är övertygad om att den här utredningen också kommer att komma fram till att rekommendera sprututbyte som ett komplement till den missbruksvård som vi har i dag.

Därför skulle jag vilja fråga dig, *Birgitta Rydberg*: När den här utredningen nu kommer, och det är många av oss som väntar på den med spänning, i månadskiftet november december, hur ska vi då hantera den? Det tycker jag kommer att bli väldigt spännande att se oavsett vilka rekommendationer man kommer fram till. Utredningen har ändå lagt ned ett oerhört arbete och det är många personer som har varit involverade.

Jag tycker att vi också måste hantera den på ett seriöst sätt och att alla partier över blockgränserna ska diskutera resultatet, för jag tror att vi alla i den här salen har ambitionen att ge bättre vård till de här kanske mest utsatta i vårt samhälle, till missbrukare som befinner sig så långt ned på samhällsstegen som man i princip kan komma. Jag brukar säga att kvinnorna befinner sig allra längst ned på samhällsstegen.

Hur har du tänkt dig att vi ska hantera den här utredningens resultat?

Att du inte i dag vill säga om du är för eller emot kan jag respektera, alla vet ju vad du har tyckt, men om du är beredd att byta fot efter det att den här utredningen har lagt fram sitt resultat så ska jag säga att du är väldigt modig som politiker.

Anförande nr 56

Landstingsrådet W i g g (MP): Ordförande, fullmäktige! Tack, Dag, för interpellationen, och tack, Birgitta, för det svar som du har gett!

Jag måste säga att den debatt som pågår, där man ställer det ena mot det andra – det vill säga att man säger att de som är för ett sprututbyte inte arbetar för förebyggande vård, att det är skillnad på att jobba med missbruksvård och att förebygga och ha en restriktiv hållning till narkotika – det innebär att man gör en koppling som inte jag och inte Miljöpartiet gör. Vi ser tvärtom detta som en förstärkning av beroendevården, precis som Birgitta Sevefjord säger. Jag tror också att Socialdemokraterna anser att vi ska förstärka beroendevården och inte något annat.

Vi ska stärka det förebyggande arbetet, minska rekryteringen av dem som blir framtida narkotikamissbrukare. Det är jätteviktigt. För oss är det naturligtvis en förutsättning att vi ska stärka det arbetet. Det behövs mer resurser till detta, och inte bara resurser till vården av narkotikamissbruk utan även till vården av alkohol- och andra missbrukare också.

Jag tycker att ditt svar, Birgitta, andas någonting konstigt. Du säger att smittspridningen via sprutor har minskat. Det är glädjande. I samma mening antyder du nästan att du utesluter sprututbyte redan innan den utredning som pågår är färdig. Är det så, kan vi utesluta sprututbyte som ett verktyg innan utredningen har kommit? I så fall har du redan bestämt dig. Du har ju redan tidigare uttalat dig om sprututbyte, men jag hoppas att det inte är så att du har bestämt dig redan.

Du talar också om evidensbaserade metoder. Både FN och Världshälsoorganisationen rekommenderar ju sprututbyte som ett verktyg i arbetet med att minska smittspridningen. Anser du då att WHO och FN inte rekommenderar evidensbaserade metoder? Det blir nämligen följdfrågan.

Anförande nr 57

Landstingsrådet L a r s s o n (S): Jag har ju varit politiskt verksam i många år, och jag upphör aldrig att förvånas. Jag fick en fråga om jag bryr mig om dem som dör i narkotikamissbruk. Jag tror att vi alla i den här salen bryr oss om dem som dör i narkotikamissbruk.

Låt mig få vara personlig en liten stund. Jag är uppvuxen i Rågsved i södra Stockholm och gick i en skola som heter Snösätraskolan. Vi hade enorma narkotikaproblem i min grundskola. För några år sedan hade vi en klassäterträff, vi samlades hela den gamla klassen från 9A i Snösätraskolan. Vi satt och pratade om vad som hade hänt med folk i min skolklass – tre stycken hade dött i narkotikamissbruk. Och jag får frågan i den här salen om jag bryr mig om dem som har dött! Jag tycker att det är fullständigt häpnadsväckande!

Vi kan ha olika syn på frågan om ett sprututbytesprogram är bra eller dåligt, och jag respekterar att människor har olika åsikter om det, men man kan inte anklaga någon implicit för att vara anhängare av Släpp-narkotikan-fri-linjen innan en sådan person har ställt sig upp och drivit den linjen.

Jag tycker att svensk narkotikapolitik i huvudsak är bra och framgångsrik. Jag tar kraftfullt avstånd från dem som vill släppa narkotikan fri, för de som driver den linjen kommer att mörda människor.

I svensk lagstiftning ingår möjligheten att starta sprututbytesprogram. Det ingår som en behandlingsstrategi. Det är så jag ser det, som ett komplement till de övriga åtgärderna. Jag ser det bland annat som ett sätt att kunna bekämpa gulsotsspridningen som ökar, enligt den senaste statistiken. Vi vet inte hur det är med hivsmittspridningen. Jag ser ett sprututbytesprogram också som ett instrument för att komma i kontakt med dem som använder narkotika och för att kunna erbjuda dem behandling och möjligheter ut ur narkotikaträsket. Det är så jag uppfattar det. Därför kan det vara intressant att ställa frågan.

Precis som Birgitta sade kommer den narkotikapolitiska utredningen om ett par veckor. Det ska bli väldigt spännande att se vad den utredningen mynnar ut i.

Jag ställde en fråga om debatten i Folkpartiet. Om ni inte har lust att berätta vad ni pratar om i ert parti så behöver ni inte göra det, självfallet inte! Men vi andra har i alla fall rätten att ställa frågan till er.

Jag blir nyfiken när jag får höra av Birgitta att det finns de som företräder en legaliseringslinje i Folkpartiet. Det tycker jag är beklagligt. Jag tycker att en legalisering av narkotika är en absolut absurd och omänsklig väg att gå. Vi måste däremot ha en politik som innebär att vi kan komma i kontakt med missbrukarna och jobba med dem för att de ska få en möjlighet att ta sig ur det här eländet. Det är ett av de tyngsta skälen till att det vore bra att införa ett sprututbytesprogram.

Anförande nr 58

Olov Lindquist (FP): Herr ordförande, kära ledamöter! Det här är egentligen en interpellation som innehåller två personliga frågor till landstingsrådet Birgitta Rydberg. Det handlar inte om en egentlig diskussion om sprututbyte eller inte. Det ställs två frågor till Birgitta om WHO:s rekommendationer och den interna FP-kritik som förs fram från vissa företrädare inom vårt parti.

Nu är det så att det pågår en utredning om sprututbyte, och vi måste då trots allt avvakta den och se vad den kommer fram till. Jag kan ändå notera att Dag Larsson har läst en debattartikel av våra partikamrater, av Alexander Bard med flera. Då har du antagligen läst den motartikel som skrivits av andra folkpartister. Du nickar. Då vet du alltså att det finns en motartikel som bland andra jag själv har skrivit under. Där bemöts det som Bard med flera framför.

När väl detta är sagt ska jag säga att jag tycker att just sådana här interna FP-diskussioner inte ska föras via DN Debatt utan hellre tas i ordinarie sammanhang, på partistämmor och liknande. Jag gjorde ett undantag i det här fallet.

Oavsett om det pågår en sådan intern debatt inom Folkpartiet så tycker jag ändå, trots allt, att vi ska avvakta den här utredningen. När den är klar får vi se vad vi ska ta ställning till.

Anförande nr 59

Landstingsrådet Sevefjord (V): De här artiklarna på DN Debatt var inte så särskilt intressanta, tycker jag. Det finns en person inom Folkpartiet som jag respekterar oerhört mycket och som jag tycker är en av de duktigaste politiker som vi har i det här landet, och det är Barbro Westerholm. Hon gick för flera år sedan ut och pläderade för att vi skulle ha sprututbyte. Det finns oerhört goda och starka krafter i Folkpartiet som faktiskt tycker det. Jag tror att ingen i den här salen skulle säga att Barbro Westerholm inte är en respekterad och oerhört duktig politiker. Hon har den här uppfattningen i frågan om sprututbyte. Jag delar hennes uppfattning helt och hållet.

En annan sak som jag vill ta upp till diskussion, och som också Birgitta Rydberg nämnde, är att vi har andra problem också när det gäller till exempel eventuella dödsfall relaterade till metadon och subutexförskrivning. Jag tycker att det här också är en viktig uppgift för oss i den här salen som är engagerade i de här frågorna. Vi måste börja ta reda på vad som händer med de här grupperna, för uppenbarligen finns det problem. Detta hör dock inte riktigt till den här diskussionen.

Hur vill du att vi ska använda den utredning som kommer?

Anförande nr 60

Marie Ljungberg Schött (M): Ordförande! Det här är en fråga som engagerar många av oss och som engagerar väldigt djupt, oavsett om vi har tagit ställning för sprututbyte, emot sprututbyte eller ännu inte har tagit ställning alls.

Jag utgår ifrån att vi alla i den här salen faktiskt har alla länets missbrukares, men också länets alla ungdomars, bästa för ögonen när vi diskuterar de här frågorna och när vi så småningom kommer att fatta beslut.

Det här är en fråga som vi inte avgör själva här i landstinget. Det är en fråga som förutsätter ett nära samarbete med någon kommun, som det ser ut just nu är det Stockholms stad. Det är därför vi tillsammans med Stockholms stad har tillsatt den här utredningen.

Om vi nu menar allvar med att göra en så här gedigen utredning, och det gör vi moderater och det utgår jag ifrån att ni andra också gör, så tycker jag att vi måste avvakta med att komma fram till någonting innan den utredningen har jobbat färdigt. Det var liksom det som var meningen.

Vi har lämnat en massa frågeställningar och vi väntar på ett seriöst svar. Innan vi får det svaret tycker jag egentligen inte att vi ska vare sig diskutera eller fatta någon form av beslut.

När den dagen kommer då vi ska fatta beslut så måste det vara ett beslut som i vanlig ordning har passerat alla led och är ordentligt underbyggt. Dit kommer vi att komma så småningom, men där är vi inte än.

Anförande nr 61

Rolf Bromme (FP): Först vill jag tacka Dag Larsson för att han så klart uttalar att han står bakom den restriktiva svenska narkotikapolitiken. Det kändes bra.

Jag vill ta tillfället i akt att nämna att jag har fått ta del av en studie inom EU som gjordes åren 1990-92. Den är inte publicerad så vitt gäller den svenska delen, bara som helhet.

En summering av den är att den bekräftar att Sverige gjorde rätt med de massiva informationsinsatserna till narkomanerna själva, så att de kunde ändra sin hantering av sina verktyg och sitt sexualliv. Det framkom klart att hanteringen av sprutor och kanyler och andra periferalia liksom medvetenheten om hiv och smittorisken även sexuellt var bättre i Sverige än vad den var i andra länder. Rimligen var detta av stor vikt för att åstadkomma den internationellt unikt snabba uppbromsningen av smittspridning till narkomaner här i Stockholm som epidemiologer internationellt konstaterade med beundran.

Anförande nr 62

Landstingsrådet Rydberg (FP): Den här utredningen pågår och Kommunförbundet i Stockholms län finns också representerat i utredningsgruppen, vilket är viktigt eftersom vi är en gemensam region.

Jag känner mig övertygad om att vi kommer att få ett bra underlag när utredningen är färdig. Styrgruppen har gjort studieresor till de nordiska länderna. Man har haft seminarier med infektionssjukvården, seminarier med beroendevården, med socialtjänstföreträdare, med brukarföreningar och med ideella organisationer. Man har försökt få så många aspekter som möjligt på vad som är viktigt för att både jobba bra inom narkomanvården och för att jobba med smittspridningsfrågorna.

Som flera av er känner till har vi en baslinjestudie som har bedrivits under två år i Stockholm med väldigt mycket uppsökande verksamhet. Genom den nådde vi de 10 procent av missbrukarna som mest utsatta, dem som injicerar. Det gav en del ny kunskap, bland annat när det gäller riskbeteenden. Det visade sig att det i regel inte finns bara ett riskbeteende utan flera, vilket gör att man behöver jobba med flera strategier för att få effekter.

Det kom också ny kunskap när det gäller att det finns en latensperiod mellan enbart haschrökning och den tidpunkt då man börjar injicera. Vi har fått en del ny kunskap som kommer att vara viktig för de åtgärder som vi sedan kan vidta. Vi har fått en avrapportering av delar av detta i psykiatriberedningen, det som var färdigt före sommaren. Det kommer ytterligare kunskapsredovisningar under hösten.

Vi har ju, vilket nämnts här, en ganska utvecklad metadonverksamhet i Stockholm. Vi har bara två veckors väntetid in i programmet för dem som uppfyller inklusionskriterierna. Vi har haft en väldigt kraftig ökning av verksamheten under de senaste tio åren här i Stockholm. Jämfört med landet i övrigt har vi en mer positiv syn på att snabbt ta in personer i de här programmen.

Det finns en del kunskap när det gäller sidomissbruk som har uppmärksammats i baslinjestudier som tror jag kommer att innebära att vi måste jobba på ett annat sätt inom beroendevården. Vi måste nog jobba mer med uppföljning och för att kunna se till att personerna stannar kvar i programmet. Vi vet att drygt 80 procent är kvar under första året. Sedan får vi några *drop outs*, och efter två år ligger deltagandet på ungefär 65 procent. Det är just de som lämnar programmet som vi behöver veta mer om. Hur ska vi kunna behålla dem så att de inte går tillbaka till sitt injektionsmissbruk? Det finns en hel del kunskaper som vi borde omsätta i praktiska åtgärder.

Vad gör vi då när utredningen har kommit? Det är HSN som för landstingets del tar emot den. Den här frågan måste alltså komma upp i hälso- och sjukvårdsnämnden, men den kommer också att behandlas i Stockholms stads socialtjänstnämnd och i vård- och omsorgsberedningen i Kommunförbundet eftersom de också har varit parter.

Vi måste därefter gemensamt hantera materialet. Om det blir sprututbyte så måste det tydligt finnas en medsökande kommun. Det måste i så fall finnas en kommun som är medsökande om denna verksamhet.

Det här är en förutsättningslös utredning. Vi har inte tagit ställning, varken för eller emot, när vi formulerade direktiven. Vi har begärt ett brett spektrum av åtgärder mot både narkotika och smittspridning.

Anförande nr 63

Landstingsrådet **Larsson (S)**: Jag skulle vilja passa på att tacka Birgitta för hennes sista inlägg. Det vittnar om en vilja att i öppen anda pröva vad den här utredningen kommer att komma fram till.

Samtidigt som jag gör det vill jag ånyo understryka det stora mörkertal som finns när det gäller hivsmitta. I baslinjestudien nådde vi 10 procent av injektionsmissbrukarna. Statistiken visar att förekomsten av hepatit C ökar.

Jag tror att det är bra med sprututbytesprogram. Särskilt eftersom det ökar kontaktmöjligheterna så måste vi fundera mycket kring hur vi kan öka kontaktmöjligheterna gentemot de här mycket utsatta grupperna.

§ 215 Interpellation 2009:43 av Birgitta Sevefjord (V) om att mindre än hälften av utländska nyanlända till länet genomgår hälsoundersökning

Anförande nr 64

Landstingsrådet **Sevefjord (V)**: Ordförande! Tack för svaret, Birgitta Rydberg! Jag har lagt en interpellation som handlar om hälsoundersökningar av nyanlända asylsökande. Skälet till att jag har gjort det är att det har visat sig att det är förhållandevis låga besökssiffror i Stockholm när det gäller andelen som genomgår hälsoundersökningar.

Vi har en siffra om ligger på ungefär 40-50 procent, det vill säga mindre än hälften av alla dem som kommer genomgår hälsoundersökning. Det här tycker jag är problematiskt av flera olika skäl.

Det är ju frivilligt att genomgå hälsoundersökning, och jag tycker att det här ska vara frivilligt. Men för att vi ska få så många som möjligt att delta i dem så tror jag att vi behöver satsa större resurser. Vi behöver förbättra bemötandet och kommunikationen med de människor som kommer till vårt land och söker asyl. Ofta gör de det under oerhört pressade omständigheter.

Många av dem mår bra och många av dem är smittbärare. Det visar sig till exempel i en studie från Karolinska universitetssjukhuset att ett antal hivsmittade kvinnor som har kommit till vårt land har dött.

Hivsmittade kvinnor som kommer hit diagnostiseras alldeles för sällan. Det är viktigt mot bakgrund av den diskussion som vi förde tidigare om att hiv faktiskt är en dödlig sjukdom om man inte får behandling.

Många av dem som kommer är rädda för det svenska systemet eftersom de kommer från länder där människor har förtryckts. Därför behöver vi satsa stora resurser på att få in de asylsökande i hälsoundersökningen bland annat för att en del av dem bär på smitta, det kan vara hiv, det kan vara tuberkulos eller andra smittsamma sjukdomar som de bär på. Många av dem mår också väldigt dåligt eftersom de till exempel har varit utsatta för övergrepp av diverse slag. Det är oerhört viktigt.

När vi tittar på siffran 40-50 procent så är det också så att vi inte vet fördelningen mellan män och kvinnor, mellan barn och vuxna till exempel. Därför har jag ställt en fråga till dig, en av tre frågor, om du tänker ta initiativ till att kartlägga orsaken till att så få nyanlända till Stockholm hälsoundersöks av Stockholms läns landsting.

Jag tror att det är oerhört viktigt att landstinget får reda på varför människor inte genomgår hälsoundersökningar om vi ska kunna öka andelen som deltar. Det är mycket viktigt att fler genomgår hälsoundersökning.

Är det av rädsla de avstår? Är det därför att vårt bemötande är otillräckligt? Är det därför att människor inte förstår vad det skulle innebära? Är det så att kvinnor undersöks i mindre utsträckning än män och att barnen inte kommer med i hälsoundersökningarna? Det är mycket vi skulle behöva göra.

Min första fråga till dig är om du tänker ta initiativ till en sådan kartläggning. Av ditt svar kan jag inte riktigt läsa ut om du säger ja eller nej. Du skulle kanske kunna förtydliga det i talarstolen.

Anförande nr 65

Landstingsrådet Rydberg (FP): Jag delar helt och hållet din uppfattning att vi behöver göra väldigt mycket mer från sjukvårdens sida för att nå de här personerna tidigare. Det är med sorg vi kan konstatera att vi inte har nått särskilt många. En förklaring i Stockholm är att man inte bor i flyktingförläggningar utan i eget boende. Vi har heller inte haft så många flyktingmottagningar, och det fanns uppenbara brister i den tidigare verksamheten. Vi har också nu avslutat vårdavtalet med dem.

Det som har hänt efter det att vi avslutade vårdavtalet med Flyktingmedicinskt centrum är ju att sex mottagningar som drivs av landstinget har blivit auktoriserade genom ett tilläggsåtagande. Det som har hänt sedan de fick uppdraget är att merparten av dem som erbjuds en hälsoundersökning tackar ja. Innan vi tar ställning till om vi ska göra en kartläggning behöver vi ytterligare belegg för denna muntliga uppgift.

Det är bara några månader sedan skiftet ägde rum då de sex mottagningarna inom SLSO fick uppdraget. Det verkar som om dessa mottagningar när de asylsökande och att de asylsökande tackar ja. Om det är så, så är det bara att fortsätta. Om det visar sig att vi inte når tillräckligt många så behöver vi fundera över åtgärder för att ytterligare förtydliga erbjudandet så att de asylsökande förstår värdet av hälsoundersökningar.

Den grupp som vi inte har nått är anknytningsfallen. I det fallet ställer jag ändå visst hopp till att det samarbete som finns mellan länsstyrelsen, Kommunförbundet och landstinget och som startade för ett år sedan ska leda till att vi får snabbare information via Migrationsverket och kommunerna vilka ärenden som är på gång, när det kommer människor som tror att de är friska och flyttar hit till sin make.

Även i de fallen behöver vi kunna, framför allt via kommunerna men också via Migrationsverket, nå de här personerna så att de via introduktionsverksamheten i kommunerna får information om att det finns möjlighet att få de här hälsosamtalen. Vägen går, tror jag, framför allt via kommunerna, för de möter ju de allra flesta personer som kommer genom anknytningsinvandring.

För att nå grupper som vi kanske inte når så finns det erfarenheter från Östergötland och Skåne som vi kan dra nytta av. De har infört hälsokommunikatörer. Just nu pågår rekrytering av personer. Vi tänker utbilda 15 personer för att vi ska ha tio som verkligen arbetar redan nästa år. Det är personer med egen vårdutbildning och som även har språk- och kulturkompetens.

Utöver detta kommer det här Resa-projektet att analysera hela vårdstrukturen för de asylsökande och ta fram en landstingsgemensam policy både för asylsökande och för nyanlända. Det är ett väldigt viktigt arbete som har påbörjats men som inte är slutfört än.

Anförande nr 66

Agnetha Boström (MP): Ordförande, ledamöter! Jag tycker att Birgitta Sevefjord ställer väldigt relevanta frågor om vilka det egentligen är som landstinget når i det här fallet. Birgitta Rydberg är i sitt svar inne på att antalet som man når och som faktiskt genomgår hälsoundersökningar faktiskt har ökat, och det är positivt. Men frågan är då om det viktigaste är att nå tillräckligt många eller om det viktigaste är att nå rätt personer, dem med de största behoven. Jag tycker att man ska börja rätt ände.

Det står i svaret att exakta uppgifter om hur många som tackar nej till erbjudandet tyvärr inte finns inom sjukvården. Det står också i svaret att det, efter landstingets initiativ, finns en gemensam styrgrupp där bland andra Migrationsverket ingår. Därför förstår jag inte att det kan vara ett problem med att få fram uppgifter om vilka som tackar ja till hälsoundersökningarna och vilka eventuella hälsoproblem som de bär med sig.

Anförande nr 67

Landstingsrådet Sevefjord (V): Birgitta Rydberg gav några exempel på verksamheter som pågår för att förbättra andelen som genomgår hälsoundersökningar, bland annat nämnde du utbildning av hälsokommunikatörer. Det är jättebra att vi har professionella människor som faktiskt går ut och försöker fånga upp människor som vi annars inte når.

Det här handlar om människor, varav många kommer hit under oerhört pressade omständigheter. De är rädda, de litar inte på samhället, de litar inte på myndigheter. Landstinget måste föra en kommunikation med dem så att de förstår att detta är ett erbjudande som vi ger dem för att de ska få en bättre start i Sverige. Det handlar inte om någonting annat, inte om kontroll eller något sådant.

Därför tror jag att detta med hälsokommunikatörer kan vara väldigt bra, och du skriver också att du hoppas att landstinget till våren 2010 ska ha hälsokommunikatörer på plats. Har du någon uppfattning om hur många det skulle vara? Det var det ena jag ville ta upp.

Det andra som jag vill föra en diskussion om är det som händer ute på våra vårdcentraler. Jag har ingen klar uppfattning om det är bra eller dåligt, det får väl utvärderingen visa. Frågan är om vi har klart för oss om att man har ett enhetligt system ute på vårdcentralerna. Finns det en mall för hur man genomför hälsoundersökningarna på dem som kommer hit? Får alla samma förutsättningar? Det skulle vara intressant att veta.

Du säger att man tror att en relativt stor del faktiskt nu kommer till vårdcentralerna, men det är mer en hörsägen. Det vore väldigt intressant att framöver få en statistisk redovisning från vårdcentralerna över hur många som faktiskt kommer till hälsoundersökningarna. Om det har inneburit att vi når fler sådana besök så tror jag att det är väldigt bra och att vi ska utveckla verksamheten så att vårdcentralerna tar det här ansvaret i stället för att vi ska ha särskilda organisationer för detta ändamål. Det är naturligtvis lite för tidigt att säga om så är fallet.

Du nämnde också att det är problematiskt att vi inte når dem som kommer genom anhörig- invandring. Ett annat problem tror jag är barnen. Du skriver i ditt svar att barnen får en hälsoundersökning när de börjar skolan, men vi vet att alla barn inte börjar skolan. Hur fångar vi upp de här barnen? Har vi någon form av vetskap om hur vi når de barn som kommer till vårt land och som skulle behöva en ordentlig hälsoundersökning?

Anförande nr 68

Landstingsrådet Rydberg (FP): När det gäller att få exakta uppgifter så förhåller det sig på det sättet att våra registreringssystem ligger lite efter. Det är först när en mottagning meddelar sjukvårdsförvaltningen att man har genomfört hälsosamtal som vi har mätetal på hur många det är. Det var ju på försommaren som uppdraget gick över till de sex vårdcentralerna. Sedan debiterar vi staten, vi skickar in uppgifter när det gäller asylsjukvården.

Vi kommer att få de här uppgifterna successivt. Just nu finns det bara muntlig hörsägen. Det är det enda som jag kan luta mig mot, och de muntliga uppgifterna säger att det har skett en förbättring. Jag hoppas att den är tillräckligt bra. Om så inte är fallet måste vi göra någonting.

Birgitta frågade hur många hälsokommunikatörer vi utbildar. I det här Resa-projektet ingår att vi ska ha tio fysiska personer. Därför utbildar man nu 15 stycken för att det ska finnas några i reserv om det är några som hoppar av eller inte riktigt håller måttet.

Om vi ska fortsätta att driva det här arbetet på sex vårdcentraler eller hur det ska bedrivas på annat sätt är väl en öppen fråga. Det kan vara sex eller tio vårdcentraler som har uppdraget, men det bör inte vara alla 190 vårdcentraler eftersom det krävs särskild kompetens och det kan vi inte förvänta oss att alla har. Vi kan däremot tänka oss detta som en auktorisationsmöjlighet, som ett tilläggsåtagande för kanske ytterligare några vårdcentraler. Det måste också vara väldigt tydliga krav på auktorisationen. Det ska självklart vara en mall på vad man går igenom vid hälsosamtalen med sina patienter, och det finns det i dag.

När det gäller barnen så har den frågan uppmärksammats, inte minst när vi för ett par år sedan såg barn som blev apatiska. Om man inte tidigt upptäcker barn som mår dåligt så kan det gå riktigt illa för dem. Det är därför som det här projektet, som bedrivs tillsammans med länsstyrelsen, har visat väldigt tydligt att kommunerna måste vidarebefordra kunskaperna till landstinget. Det handlar om att det här finns barn som mår dåligt, så att barnavårdcentralen har möjlighet att knyta kontakt med den familjen för att man den vägen kan få kontakt med sjukvården om det gäller barn under skolåldern och i annat fall med skolhälsovården.

Anförande nr 69

Landstingsrådet *Seveford* (V): Du gav några exempel på områden eller kommuner där man har ett bra arbete. Gällivare är en sådan intressant kommun, för där har man en "två-stegsraket". Man träffar dem två gånger, första gången för provtagning och hälsosamtal och andra gången individuellt, då man kan lyfta till exempel om man har varit utsatt för övergrepp, tortyr eller misshandel. Jag tycker att det också är ett intressant sätt att försöka nå fram till den här gruppen personer, som behöver mycket hjälp och stöd.

Så titta också på hur man sköter asylsjukvården och hälsosamtalen och undersökningarna i Gällivare, som har ett intressant sätt att jobba med frågan. Det är en liten ort, naturligtvis inte jämförbar med Stockholm, men själva principen är intressant.

§ 217 Interpellation 2009:45 av Håkan Jörnehed (V) om framtiden för Järva mansmottagning i Rinkeby

Anförande nr 70

Håkan Jörnehed (V) Ordförande! Tack, Marie Ljungberg Schött, för ditt svar.

Det som jag tycker är väldigt bra i ditt svar är att du i början beskriver varför den här verksamheten är så viktig, och du gör det på ett väldigt utförligt sätt. Att man har lyckats så bra på Järva mansmottagning är för att man långvarigt har arbetat upp ett förtroende. För den grupp som Järva mansmottagning vänder sig till är, av kulturella skäl eller vad det nu kan vara, inte alltid sex och samlevnad så lätt att tala om, och då inte heller att söka för. Du beskriver att en framgång för Järva mansmottagning är att man bedriver preventionsarbete tillsammans med kliniska besök.

Men det som jag frågar om, Marie, och som jag inte riktigt tycker att du svarar på, är: Blir den här verksamheten kvar i Rinkeby? Det är det jag undrar.

Du hänvisar till att jag ställde en enkel fråga till dig i mars 2009. Det har ju varit diskussioner om att Järva mansmottagning ska ingå i den sexualmedicinska upphandling som ni beslutade i HSN, att Järva mansmottagning skulle upphandlas ihop med Sesam City och RFSU. I den debatten sade du att verksamheten blir kvar – men du sade inte var. Att själva uppdraget blir kvar är precis vad du skriver på andra sidan i svaret. Nu liksom då är svaret att verksamheten blir kvar. Men jag frågar: Var? Jag tror att om man ska nå den här gruppen är det viktigt att den får vara kvar i Rinkeby.

Jag har på omvägar hört att den sexualmedicinska upphandlingen är avbruten. Jag har inte riktigt förstått var det är beslutat. Är det så att ni inte ska upphandla RFSU och Sesam City är det väldigt bra. Jag har hört att man bara kommer att förlänga de avtalen. Det kan du väl vidimera i så fall?

Det jag skulle vilja veta, som jag också tror är bra för personalgruppen och för de män som har gått till Järva mansmottagning att få veta, är: Kommer Järva mansmottagning att bli kvar i Rinkeby? Det är frågan.

Anförande nr 71

Marie Ljungberg Schött (M): Ordförande, ledamöter! Redan i den frågedebatt som Håkan Jörnehed och jag hade i mars 2009 svarade jag att Järva mansmottagning kommer att finnas kvar. Då förberedde vi en upphandling. Det gör vi inte längre.

I dag är svaret detsamma: Ja, Järva mansmottagning kommer att finnas kvar – med tillägg: som en landstingsdriven enhet.

I dag tillhör Järva mansmottagning Lafa, och man diskuterar om det ska fortsätta att vara så eller om man kommer att komma fram till en annan organisationstillhörighet inom lands-tinget. Där är vi inte riktigt framme, och därför tycker du inte att svaret på var den ska ligga är riktigt tydligt. Det är det inte därför att det finns fler intressenter. Vi driver det här tillsammans med Stockholms kommun. Finansieringen för hela projektet kommer från de statliga hiv-pengar som både vi och Stockholms kommun får. Jag är övertygad om att Stockholms kommun har synpunkter och tycker att det ska ligga i Järvaområdet. Så tycker också Lafa, och det står mycket tydligt i svaret att Lafa förordar att Järva mansmottagning ligger kvar i Rinkeby, alternativt någon annanstans på Järvafältet. Jag utgår ifrån att det kommer att landa i det, men det är något tidigt att svara på det, eftersom vi utreder organisationstillhörigheten.

Järva mansmottagning kommer att finnas kvar, eftersom den heter Järva mansmottagning och eftersom jag i svaret har berättat om hur himla bra det är att den ligger just där den ligger, därför att då när vi en stor del av målgruppen nämligen män som kommer från andra kulturer där det finns smittor som man riskerar att ha haft med sig när man kom hit. Det gör att det vore olyckligt att flytta den ifrån Järva, så jag utgår ifrån att den kommer att finnas kvar. Men vi är inte riktigt framme vid något sådant beslut än.

Anförande nr 72

I n g v a r v o n M a l m b o r g (MP): För ett tag sedan gjordes en undersökning där man ställde frågor till svenska ungdomar om hiv och aids. Då svarade en mycket stor grupp, faktiskt, att de trodde att det där går att bota – det finns väl mediciner mot sådant numera? Det gör det inte, och det är mycket otroligt att det kommer att komma sådana mediciner inom ganska lång tid, beroende på att viruset arbetar sig in i arvsmassan på olika sätt. Så det finns nog all anledning att vara mycket uppmärksam på de här frågorna, och mycket uppmärksam på hur man handskas med det i hela samhället.

Jag tycker att svaret är otillfredsställande. Ska Järva mansmottagning ligga kvar i Rinkeby? Det var en enkel fråga. Vi har faktiskt inte fått något svar på det.

Det är klart att om man är icke svensktalande eller talar en sämre eller medelmåttig svenska så är den här typen av förändringar väldigt trista och besvärliga. Flyttar en mottagning från ett ställe till ett annat, kan det helt enkelt hända att en hel del av patienterna/klienterna inte hänger med.

Jag tror att flyttar man den här verksamheten från Järva, någonstans i Rinkeby, till exempelvis Söder, som har nämnts i olika samtal, finns det en uppenbar och allvarlig risk för att någonting händer. Det är inte fullt så lätt som man kan tro att bara byta adress, om man inte behärskar vare sig språket eller kulturen särskilt väl. Det tror jag alla som är insatta i de här problemen vet.

Jag tycker också att man skulle göra en liten genusstudie av det här problemet. Hur många verksamheter här i landstinget riktar sig egentligen direkt till män? Nu vet jag att det finns folk som anser att mannen är normen för hela samhället, men går man ut och tittar hur många verksamheter som riktar sig direkt till män så finner man oerhört få.

I det här fallet handlar det alltså om män med utländsk tillhörighet ofta, och dessutom ofta men inte alltid en HBT-problematik. Då blir det alltså ännu färre sådana verksamheter. Just därför är det naturligtvis extra stor anledning att värna väldigt väl om både verksamheten som sådan och verksamheten på den plats där den befinner sig.

Anförande nr 73

H å k a n J ö r n e h e d (V): Tack ordförande! Nu säger Marie att ni funderar på organisationstillhörigheten. Men ni har ju funderat sedan i mars i år! Först skulle den upphandlas. Sedan frågade jag, när ni överflyttade Lafa till HSN-förvaltningen på landstingsstyrelsen:

Vad innebär detta för Järva mansmottagning? Ingen ur alliansen kunde svara, utan ni skruvade på er. Elmsäter-Svärd sade: Ja, men då får väl Håkan fråga igen. Det är därför jag gör det.

Jag tror att det är oerhört viktigt, precis som Ingvar von Malmborg säger, att om man ska nå framgång i de här frågorna så krävs det ett långvarigt förtroende. I början hade Järva mansmottagning rätt få besök, men som du själv skriver i svaret ökar det. Ja, för man måste jobba upp ett förtroende för att kunna prata om sådana här frågor med den här målgruppen.

Marie säger, vilket jag får ta som en halv seger, att den ska vara kvar i Järva. Jag förstår inte varför man inte kan säga att den ska vara kvar i de lokaler och den byggnad där den nu ligger i Rinkeby. Det skulle ju vara väldigt mycket vunnet.

Sedan skulle jag vilja veta en sak – som jag inte har interPELLERAT om men som du hänvisar till – om den sexualmedicinska upphandlingen som vi pratade om i mars 2009. Var beslöts det att den inte ska ske? Du kan väl passa på och berätta var det politiska beslutet togs när du kommer upp igen. Det vore bra.

Anförande nr 74

Marie Ljungberg Schött (M): Jag delar helt uppfattningen att det är onödigt att röra runt för mycket och flytta på fungerande verksamheter.

Jag ska berätta lite om Järva mansmottagning för dem som eventuellt inte har läst svaret. Den har funnits sedan 2003. Den ligger i Rinkeby. Besökstalen har stadigt ökat, och nu har man ungefär 1 700 besök per år. Patientenkäter som görs visar att brukarna är mycket nöjda med verksamheten. Den vänder sig till män och arbetar både kliniskt och förebyggande med bekämpning av hiv och andra sexuellt överförda infektioner. Mottagningen är HBT-certifierad. Den drivs i dag av Lafa.

Den kliniska delen innehåller dels ett öppet hus för testning, rådgivning och behandling av STI-sjukdomar, dels finns det möjlighet där att boka läkarbesök eller kuratorsbesök. Den utåtriktade delen, som är ungefär hälften, ägnar sig åt förebyggande hälsofrämjande arbete. Till stor del är man då ute på sfi-skolor och i kontakter med andra vårdgivare, socialtjänsten och frivilligorganisationer. Som jag sade sker finansieringen i dag gemensamt av landstinget och av Stockholms stad och tas ur de statliga hiv-medel som vi får.

Med viss risk för att bli tjugig säger jag igen att Järva mansmottagning kommer att finnas kvar som en landstingsdriven verksamhet. Med all sannolikhet kommer den att ligga kvar i Rinkeby, i vart fall på Järvafältet. Om den kommer att ligga kvar under Lafa eller om det är klokt att organisatoriskt lägga den under någon annan del i landstinget vet inte jag.

Men att stå här i dag och lova att den kommer att vara kvar i exakt samma lokaler kan inte jag göra, och det vore ganska fänigt. Vi vet ju allihop att det finns kontrakt och en massa frågeställningar runt alla våra lokaler.

Med största sannolikhet kommer den att finnas kvar i Rinkeby och i de lokaler där den är i dag.

Anförande nr 75

Ingvar von Malmborg (MP): Jag kommer att bli tjugig, för jag måste fråga. Poängen med en upphandling och organisationsförändring måste ändå vara att det sker en förbättring – varför skulle man annars genomföra den? Jag tycker inte att vi får något som helst tydligt svar på vare sig varför hela den här förändringen genomförs eller varför man skulle flytta Järva mansmottagning från den lokal i Rinkeby där den ligger just nu.

Om det är så att man tappar de besökare man har, eller om det finns en mycket stor risk för det – snälla Marie, är det då inte vettigt att ställa ett krav i upphandlingen och i hela processen: Ni får inte ett kontrakt såvida verksamheten inte ligger kvar precis där den ligger?

Anförande nr 76

Håkan Jörnehed (V): Ordförande! Marie, jag får väl ta det positivt att ju mer du kommer upp säger du *nästan* att den ska ligga kvar i Rinkeby. Jag har nämligen frågat om detta sedan i mars 2009, och även i vår sjukvårdsstyrelse där jag har fått ett helt annat svar.

Nu har det antagligen hänt en massa saker på vägen. Jag vet fortfarande inte varför den sexualmedicinska upphandlingen som HSN har beslutat har avbrutits – men det tycker jag är positivt. Säg bara var det har skett!

Jag tycker att det är bekymmersamt att den här verksamheten inte kan få ett klart och tydligt besked var den ska ligga. Man har hållit på och pratat om det här sedan mars 2009. Jag undrar: Hur länge ska de män som går på den här mottagningen gå och inte veta hur det blir i framtiden, och den engagerade personalen?

Marie, ja eller nej i ditt sista inlägg! Så kan vi gemensamt skicka pressmeddelande till Spånga-Tensta lokaltidning som har hört av sig. De tycker också att den här frågan är intressant.

Anförande nr 77

Marie Ljungberg Schött (M): Först ska jag försöka reda ut det här: Det blir ingen upphandling av Järva mansmottagning. Den ska inte upphandlas, den ska drivas i landstingets regi. Så är vi klara med den delen.

Var den sedan ska ligga – du har tangerat problemet, Håkan, och det är Lafas organisation. Lafa har nu mera av en beställarroll än en producentroll, och det är väl utifrån det som vi tycker att det är viktigt att fundera över om det är lämpligt att det ligger kvar under Lafa, eller om det är bättre att vi flyttar Järva mansmottagning till någon annan del - i landstinget, den ska inte upphandlas.

Alla intentioner är att den ska vara kvar i Rinkeby. Det finns egentligen ingen tanke på att förändra någonting i detta. Jag kan inte stå här och lova att det för all framtid kommer att vara så, men det finns inga planer på någonting annat här och nu. Lafa har förordat att den är kvar i Rinkeby, så säger också Stockholms kommun, och jag kan inte se någon anledning att göra någonting annat – om det inte skulle finnas någonting som inte jag vet vad gäller kontrakt, hyror och så där.

§ 218 Interpellation 2009:46 av Birgitta Sevefjord (V) om insatser för patienter med ME/kroniskt trötthetssyndrom

Anförande nr 78

Landstingsrådet Sevefjord (V): Ordförande! Även denna fråga har vi diskuterat i landstingssalen tidigare. Skälet till att jag lyfter den i en interpellation nu är att äntligen är fokusrapporten klar som bland annat tittat på den här gruppen svårt sjuka, som inte får någon bra vård i Stockholms läns landsting och nästan inte någonstans i Sverige.

I fokusrapporten föreslås en del saker som jag tycker är intressanta, även om jag inte är helt nöjd med vad den föreslår. I alla fall föreslår man att en specialiserad mottagning ska öppnas som pilotprojekt och sedan utvärderas. Det är ett bra steg på vägen jämfört med hur vi har det i dag.

I fokusrapporten föreslås också att man ska ha ett forsknings- och utvecklings-samarbete mellan Stockholms läns landsting och Karolinska Institutet, vilket jag också tycker är bra, när det gäller just den här gruppen patienter.

Därför har jag ställt frågan till dig, Lars Joakim Lundquist från Moderaterna, om du är beredd att sätta till alla klutar för att de här förslagen ska kunna genomföras och realiseras.

När jag läser ditt svar blir jag lite bekymrad, faktiskt, även om jag vill tacka för svaret – för det är ett långt svar. Men hade jag själv skrivit det hade jag formulerat det annorlunda, om jag säger så.

Kroniskt trötthetssyndrom är en sjukdom, en diagnos definierad av Världshälsoorganisationen. Det är inte något diffust, utan det är faktiskt en sjukdom med en tydlig diagnos. I ditt svar skriver du inte att detta är en diagnos, utan du beskriver det som ”svårbedömda besvär” och ”svårbedömd problematik”. Jag tycker det är oroväckande att du fortfarande har den typen av formulering när det gäller den här patientgruppen. Vi skulle ju aldrig säga till en cancersjuk patient: Du har svårbedömda besvär eller en svårbedömd problematik. Vi skulle säga: Du har en svår sjukdom, som vi kommer att sätta till alla klutar för att hjälpa dig med, medicinskt och på annat sätt.

Det tycker jag är lite problematiskt.

Kaj Nordquist var tidigare uppe i den här talarstolen, när vi diskuterade synskadade. Då sade han någonting som jag tyckte lät väldigt bra: Landstingets grad av anständighet mäts i hur man tacklar problem för små eller mindre grupper. Det här är en liten grupp, 5 000–8 000 personer i Stockholms läns landsting – men det är en grupp som inte får någon vård! Och det är en grupp som är kroniskt sjuk, det är ett livslångt lidande och en del är så dåliga att de inte ens kan ta sig upp ur sängen. Det är en svår, handikappande sjukdom, där vi i dag inte har resurser att ge vård.

Om man betecknar den här gruppens besvär som ”problem”, så tar man inte gruppen riktigt på allvar. Det här är en sjukdom, som har en diagnos, och vi måste sätta till alla klutar för att hjälpa dem!

Anförande nr 79

Landstingsrådet L u n d q u i s t (M): Ordförande, fullmäktige! Jag läste interpellationen igen för en liten stund sedan. Jag tror Birgitta har fel i sin inledning. Jag tror du tog ett eget initiativ som sjukvårdslandstingsråd under förra perioden – inte motionerade du väl till dig själv? Ni lyckades inte hitta en sekreterare som kunde genomföra utredningen, vilket vi gjorde sedan. Jag tror inte det var en motion från 2007 som låg till grund för detta utan ett eget beslut som du fattade, sannolikt i samband med ett budgetbeslut, under förra mandatperioden.

Är det någon grupp som jag har haft väldigt mycket kontakter med och förtroendefulla samtal med vid flera tillfällen så är det just föreningen för ME, kroniskt trötthetssyndrom. Jag träffade dess styrelse så sent som den 7 oktober, och jag tror vi alla här i salen är inbjudna till deras seminarium den 21 oktober just i den här salen. Vi har haft ett sådant seminarium tidigare med den här föreningen i den process som sedan ledde fram till fokusrapporten. Som jag bestämt har sagt tidigare tycker jag det är väldigt viktigt när man tar fram fokusrapporter att vi är med när direktiven skrivs och att vi stämmer av dem själva – med eller utan patientföreningarna, i det här fallet med. Man försköt hela processen drygt ett halvår för att man ville ha mer tid på sig att komma in med synpunkter, och det slutade med att man kom in med 40 sidor.

Det ska bli spännande att på den konferens som ska hållas få se lite grann hur det ser ut. Så sent som i går fick jag ett nytt mejl från föreningen om något virus man har hittat som eventuellt skulle kunna förklara orsaken till kroniskt trötthetssyndrom – ännu inte verifierat.

Men de finns i sjukvården, de finns i primärvården och på väldigt många ställen, så gruppen är i alla fall sedd och synliggjord. Tyvärr är det kanske dåliga vårdresultat för den här gruppen.

Nu har man hittat en mottagning på Ullevåls universitetssjukhus i Norge med en doktor Barbara Baumgarten som kommer hit den 21 oktober och föreläser om sitt koncept för att lösa den här gruppen patienters sjukdomar. Den startades så sent som i oktober eller november förra året, så den har ju inte heller kommit fram till några färdigbehandlade patienter, men det ska bli spännande att se.

Däremot finns det många andra grupper i Norge som inte är beskrivna i ME:s rapport, det finns en verksamhet i Halmstad och en i Göteborg.

På den här konferensen som vi har varit inblandade i planeringen av kommer man att göra en internationell utblick och titta på hur forskning och behandling ser ut world-wide.

Fokusrapporten kan jag rekommendera, för den beskriver rätt många olika försök och WHO:s diagnos. Det är alltså rätt spännande, men vi har icke nått konsensus med föreningen – eller dess styrelse i alla fall – om hur den här gruppen ska behandlas. Därför kommer frågan att komma tillbaka när vi diskuterar budget om en och en halv månad. Detta är en fråga som vi lyfter i budgetsammanhang, för att få ett ordentligt beslut. Det står på andra sidan i mitt svar att vi ska ha ett slags think tank kring hur man ska ta hand om den här patientgruppen.

Anförande nr 80

A g n e t h a B o s t r ö m (MP): Ordförande, ledamöter! Jag tycker det är väldigt positivt att den här fokusrapporten har kommit.

Däremot blir jag lite bekymrad över hur Lars Joakim Lundquist glider över en del av problematiken i sitt svar – att det ännu är oklart hur syndromet uppstår, och så vidare. I den forskning som har bedrivits och som han hänvisar till står det ändå ganska klart att immunologiska problem är en trolig orsak. Likaså att fokusrapporten inte pekar ut vilken medicinsk specialitet som ska ha ansvar för den här patientgruppen. Jag trodde att vi var ganska överens om att det ett multidisciplinärt problem och att det därför är svårt att peka ut en enda. Man kunde börja med att titta på kompetenserna inom infektionsmedicin och immunologi, och starta i den änden. Jag tror inte man gör den här gruppen någon tjänst genom att säga: Vi vet inte riktigt vilka som ska ta hand om er, så därför blir det ingen i slutändan.

Sedan tycker jag att det är positivt att man har en dialog med patientföreningarna för att utveckla vården. Det är alltid väldigt bra. Men det är ju inte så att man enbart kan ha samarbete med dem för att hitta bra diagnoser och behandlingsformer. Man kan lätt förledas att tro att Lars Joakim Lundquist tycker det när man läser svaret.

Vad vi från Miljöpartiet vill är att det ska inrättas ett regionalt resurscentrum, där både diagnosen och behandlingsmetoderna kan utvecklas mer och där man också kan följa den internationella forskningen. Det är alltså en forskningsanknuten specialistmottagning som vi vill ha, och vi vill att den ska komma till stånd så snart som möjligt.

Anförande nr 81

Landstingsrådet S e v e f j o r d (V): Precis som Lars Joakim säger, är det naturligtvis viktigt att ha kontakt med patientföreningen. De har självklart en massa kritiska synpunkter, utifrån sina personliga erfarenheter av den här sjukdomen. Men man ska naturligtvis också lyssna på annan, professionell expertis som finns på olika håll, inte bara i vårt land utan kanske framför allt utanför vårt lands gränser och då i synnerhet i USA, där man definitivt har kommit längst och är ledande även inom det här området vad gäller medicinsk forskning.

Vad som föreslås i rapporten är att man ska ha en specialiserad *verksamhet*, som ska fungera som ett kunskapsstöd till andra aktörer. Där tycker jag att vi har hamnat lite fel. Precis som Miljöpartiet menar jag att vi nog måste strama upp det här ytterligare – det borde vara en specialiserad *mottagning*, och i den mottagningen måste det finnas kompetens när det gäller både infektionssjukdomar och immunologi. Annars tror jag inte att vi kommer någons. Men inte ett pilotprojekt som i första hand ska vara ett kunskapsstöd till annan verksamhet eller primärvården och vårdcentralerna, vi behöver en specialiserad mottagning för den här gruppen.

Skälet till att man vill ha ett pilotprojekt är att man säger att det saknas evidens. I och för sig kan det ifrågasättas om det stämmer. Evidens är svårt. Å andra sidan, säger man att det saknas evidens så underkänner man egentligen allt det arbete som har skett vid Gottfridskliniken i Göteborg, till exempel, när det gäller behandling av de här patienterna. I Ullevål har man, som du nämnde, satt till mycket resurser riktade mot just den här patientgruppen. Det är intressant att de kommer till seminariet, och jag ska naturligtvis vara med där för att lyssna på vad de har att säga.

När det gäller forskning och utveckling nämnde du att det har kommit en mycket spännande forskningsrapport som publicerades i världens mest ansedda medicinska tidskrift, *Science*, för lite sedan. Där visar det sig att man har funnit ett nytt virus, som 67 procent av patienter med kroniskt trötthetssyndrom är bärare av, jämfört med en kontrollgrupp där bara 4 procent är bärare av viruset.

Den här nyheten har fått en enorm uppmärksamhet, och nu har man redan påbörjat ett arbete med att försöka att se vad som ligger bakom det här viruset och vad man kan göra för att åtgärda det och eventuellt få fram antiretroviala, som det heter, mediciner för att eventuellt kunna bota den här gruppen.

Jag tycker att det är en oerhört spännande utveckling, och därför ser jag också att det är oerhört viktigt att vi kopplar på det som står i fokusrapporten om ett samarbete mellan Stockholms läns landsting och Karolinska Institutet när det gäller den här forskningen. Det kan vara en banbrytande forskning som vi nu påbörjar, och jag tycker definitivt att Karolinska Institutet och vi måste vara med i det arbetet.

Anförande nr 82

P i a L i d w a l l (KD): Herr ordförande, ledamöter! Jag tycker att det är ganska så besvärande att vi inte har kommit längre i våra beslut till de patienter som har de här problemen. Det är många av oss som har suttit med patienterna och patientföreningen. Jag har det själv nära i min släkt, så jag tror jag kan ana hur det är att ha en sjukdom som man inte riktigt får rätt botemedel för.

Därför är det seminarium som hålls om några veckor angeläget. Även om det är så att vi har en fokusrapport – den blev inte riktigt väl mottagen av patientföreningen – och ett antal olika förslag om vad det här kan bero på, så är det någonstans ändå viktigt att vi blir lite överens både med patientföreningen och med de specialister som landstinget i så fall sedan ska teckna avtal med. I dag finns det ett antal personer som faktiskt tar emot patienter fast vi inte har avtal med dem, och innan vi bestämmer det måste man vara mer överens om hur problemet ska tacklas.

Jag tycker att det är viktigt att interpellationen har kommit. Det är en gåta hur det här kommer till sig, ungefär som cancers gåta som man försöker lösa. Det här är också en gåta eftersom det handlar om att försöka hitta rätt sorts nycklar till olika personer.

Just därför måste vi sätta alla klutar till, som Birgitta Sevefjord säger. Jag är gärna med på det här seminariet och hjälper till i den frågan. Tack för interpellationen!

§ 219 Frågestund

Fråga 1

Anförande nr 83

Landstingsrådet Nylund Watz (S): Ordförande, landstingsfullmäktige! Det senaste halvåret har ju ur landstingets synpunkt kännetecknats av en omfattande debatt om den misslyckade upphandlingen som har skett för kosten vid Karolinska och Södertälje sjukhus. En av de viktiga ingredienser som har funnits levande i den debatten hela tiden har varit det faktum att det skulle genomföras en patientenkät och en undersökning bland personalen hur man ser på införandet av den nya kosten, både när det handlar om matens kvalitet och på vilket sätt man handhar kosten.

Rapporten publicerades den 10 september, och den har ett innehåll som i långa stycken bekräftar den kritik som framkommit både i medierna och av flera röster här i fullmäktigesalen, så min fråga är helt naturlig till finanslandstingsrådet: Kommer de förslag till åtgärder som finns i den utvärdering av patientmaten som presenterades den 10 september att bli föremål för några politiska beslut om åtgärder?

Anförande nr 84

Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (M): Herr ordförande, fullmäktige! Maria Wallhager är ju sjuk i dag, annars hade det varit naturligt att hon hade svarat på den frågan. Men jag tycker det är lika naturligt att jag svarar, i synnerhet eftersom vi från landstingsstyrelsen särskilt följer det här arbetet.

Den rapport som Ingela Nylund Watz hänvisar till är en extra enkätundersökning, utöver de två som man har sagt att man normalt ska ha under året, gemensamt mellan sjukhusen och företaget Sodexo. Den gjordes bara två månader efter att det hela hade satts i gång, dessutom under sommaren, då man kan misstänka att många vikarier var inne. Men inte nog med det, den lämnade ett dokument fyllt av olika förslag till åtgärder och sådant som man bör titta på.

Om själva rapporten som sådan kommer att föranleda några politiska beslut? Ja, det kan man nog ändå säga att den kommer att göra. Redan nästa vecka kommer rapporten att tas upp i landstingsstyrelsen, så att vi kan hantera den politiskt. Sedan är den vidare tanken att det är verksamhetsansvaret, som ligger på respektive sjukhus, att fullfölja och ta vara på det som har kommit fram, och vi fortsätter vår översyn, som vartefter ska rapporteras till landstingsstyrelsen. Om det är så att det uppkommer behov av att föreslå åtgärder – sådant som inte verksamheterna själva kan ta tag i – kommer det också att bli politiska beslut som fattas med anledning därav.

Men det första steget med den rapport som Ingela Nylund Watz nu hänvisar till är att den kommer upp i nästa vecka till landstingsstyrelsen.

Anförande nr 85

Landstingsrådet Nylund Watz (S): Men Catharina Elmsäter-Svärd, jag har läst ärendet till landstingsstyrelsen i nästa vecka. Det är en rapport, som du och din majoritet, antar jag, kommer att föreslås läggas till handlingarna. Åtminstone är det vad tjänstemännen föreslår.

Om det skulle vara så att ni i landstingsrådsberedningen kommer att komma fram med skarpa förslag så välkomnar jag naturligtvis det. Men om det handlar om att bara lägga en rapport till handlingarna och inte göra någonting ytterligare, så är det ett oerhört passivt förhållningssätt. Det är ju nu chansen finns! Det är nu landstingsstyrelsen i sin roll att bära uppsiktsansvaret för våra verksamheter har möjlighet att ställa de krav som måste ställas för att vi ska få ordning på den här misslyckade upphandlingen.

Jag tycker inte att det verkar så, men om du har information som pekar på att det nu kommer skarpa förslag till landstingsstyrelsen så är jag den första att bli imponerad och bejaka dem. Är det som landstingsdirektören föreslår, att vi ska lägga rapporten till handlingarna, då blir jag ganska bekymrad!

Anförande nr 86

Landstingsrådet Elmäter - Svärd (M): De som sitter i landstingsstyrelsen har naturligtvis fått rapporten och förslaget till beslut, att vi ska med godkännande lägga rapporten till handlingarna. Det är ju ett steg i sig, därför att vi har lyft upp frågan på bordet i landstingsstyrelsen.

Tittar man på de punkter som finns med, så handlar det till stor del om att titta på variationen och utbudet av de olika maträtterna, om hur man kan komplettera So Fresh-maten med bland annat stekt mat och lite matigare sallader, portionsstorlekarna och hitta en bättre komposition av maträtter, men även rutiner för tilläggskost i form av bröd, smör och sallad eller variation av desserter. Inte minst viktigt är, som vi har pratat om tidigare, de utbildningsinsatser som behövs till personalen. Detta är ju också på gång.

Man ska heller inte fränta den som är den ena parten i avtalen, nämligen sjukhusen, deras ansvar.

Jag tycker att det är mera intressant att titta på hur långt vi har kommit när vi gör nästa utvärdering. Detta var dock en extra utvärdering.

Anförande nr 87

Landstingsrådet Nylund Watz (S): Jag måste säga att jag är ganska häpen över den passivitet som landstingsstyrelsens majoritet visar i den här frågan. Detta har varit en skandal, pågående under nästan ett helt halvår! Medborgarna har totalt tappat förtroendet för på vilket sätt vi som Sveriges näst största parlament genomför en så vitalt angelägen upphandling som maten för våra ineliggare på sjukhusen.

Den här utvärderingen ger så skarp kritik som till exempel att bara hälften av patienterna ansåg att helhetsintrycket var bra. Ännu värre var att de med riktigt långa ineliggandetider var signifikant mer missnöjda än övriga patienter.

Vi står inför steg två i upphandlingen. Vi har inte hört ett ord i produktionsutskottet om hur det här ska hanteras. På landstingsstyrelsen på tisdag har du chansen att visa ledarskap och tala om var skåpet ska stå!

Anförande nr 88

Landstingsrådet Elmäter - Svärd (M): Nu kan det ju vara så att fullmäktige kan konstatera att Ingela Nylund Watz kanske inte gillar exakt det vi gör.

Men det är också ganska märkligt att Socialdemokraterna kan vara så oerhört tvärsäkra på vad som är rätt och riktigt bara någon månad efter det att någonting har satts i gång, som de själva var med om från början.

Sedan må man gilla eller ogilla hur själva upphandlingen har gått till. Det viktiga och det som är målsättningen för oss i alliansen – som jag tror att vi delar med oppositionen och Ingela Nylund Watz – är att jobba för den goda maten, maten som både ska vara god att äta, trevlig att se på och göra gott för patienten.

Vi får heller inte fränta ansvaret från de aktiva verksamhetschefer och sjukhusledningarna som finns. De vill heller ingenting annat än att gemensamt med det företag som vi har avtal med komma till rätta med de problem som finns.

Vi vågar göra enkätundersökningar och ta fram rapporter för att synliggöra eventuella problem. Nu har de kommit upp, och processen fortsätter. Är det så att det inte räcker, kan vi politiskt centralstyra, men det är inte min uppfattning till att börja med.

Fråga 2

Anförande nr 89

H å k a n J ö r n e h e d (V): Jag vet inte om det blev så mycket tydligare, men jag har brottats med overheadapparaten på morgonen för att försöka förstora bilden. Det som visas nu är det som står på sidan 17 i den av HSN antagna dialysplanen: att dialysenheten Kronan i Sundbyberg har ett strategiskt läge och spelar en viktig roll under de kommande åren när dialysen ska föras ut från sjukhusen. En särskild plan behöver därför tas fram för en ny, större dialysenhet i det geografiska området under de närmaste åren.

Det är väldigt tydligt, när HSN beslutar detta i oktober 2008, och sänder en signal till patienter och personal på Kronan.

Nu har det kommit ett ärende i produktionsutskottet om att enheten ska upphandlas och läggas ned, för det vill Karolinska Universitetssjukhuset. S, V och MP begärde återremiss, för vi tyckte man skulle kunna hitta andra möjligheter. Det avlogs av alliansen, och nu är ärendet uppe i landstingsstyrelsen.

Därför frågar jag landstingsrådet Lars Joakim Lundquist: Gäller inte det som står i dialysplanen? Gäller den – ja eller nej?

Anförande nr 90

Landstingsrådet L u n d q u i s t (M): Ordförande, fullmäktige! Frågan är större än att det går att svara ja eller nej.

Karolinska sjukhuset har under det här året haft ett viktigt uppdrag: att få ordning och reda på sin ekonomi, att få en väl fungerande verksamhet, både det som ligger på Karolinska sjukhuset i Solna, det som ligger på Huddingesidan och det som ligger på externa verksamheter. Som ett led i detta har man gått igenom sina verksamheter. Karolinska Universitetssjukhuset önskar ersätta verksamheten med dialys behandling för 30 patienter på Kronan i Sundbyberg med att upphandla denna verksamhet. Bakgrunden finns i det underlag som nu ska hanteras av landstingsstyrelsen den 20/10. Det är gamla lokaler, som inte är handikappanpassade, och mycket annat.

För några månader sedan var en liknande upphandling uppe för några månader sedan, när man upphandlade den verksamhet som i dag bedrivs på underentreprenadavtal till Karolinska Universitetssjukhuset som låg på Sophiahemmet. Den hamnade i Södertälje, helt i linje med den dialysplan vi har.

I det ärende som nu diskuteras, som ska tas upp i landstingsstyrelsen den 20 oktober, finns det ingenting som säger att den inte får ligga i Sundbyberg. Vi får väl avvakta och se var den kommer att hamna.

Det korta svaret på din fråga är att dialysplanen gäller, i allra högsta grad. Dock anger vi inte exakt, men förra gången man gjorde en upphandling på KS följde man dialysplanen till hundra procent och lade den i Södertälje, där vi ville ha en ny verksamhet. Vi håller på att med Danderyds sjukhus få en verksamhet i Norrtälje, och sedan kvarstår att eventuellt få en mottagning i Haninge också. Dialysplanen gäller – dock inte i de gamla lokalerna. Den renoveringen skulle kosta 18 miljoner kronor, och de pengarna kan Karolinska sjukhuset använda till någonting bättre.

Anförande nr 91

H å k a n J ö r n e h e d (V): Jag tycker det är märkligt att du säger att den gäller – men tydligen inte sidan 17.

Du nämner Danderyds sjukhus. De har ju sagt att de gärna skulle ta över den här verksamheten, beställningen och även investeringskostnaden. Varför utreder man inte det förutsättningslöst?

När man skriver så här i den dialysplan som ni antog i oktober förra året, är det klart att det sänder en viktig signal till patienter och personal.

Jag läser ur ett brev som jag har fått från en anhörig till en patient: "Undertecknad vill med detta brev få svar på om det är sant att Kronans dialys ska gå i graven. Om det är sant, hur kan det då komma sig att för cirka ett och ett halvt år sedan var det aktuellt att få nya lokaler?" Jag går vidare: "Med dessa uppgifter har ni verkligen lyckats få min man, som är dialyspatient, och mig själv att må riktigt dåligt!"

De här patienterna har under ett och ett halvt år fått vara med om att utveckla vårdmiljön.

Anförande nr 92

Landstingsrådet L u n d q u i s t (M): Jag sade att det sker förändringar, men vi vet fortfarande inte var den upphandlade verksamheten kommer att ligga någonstans. Den kanske kommer att ligga i Sundbyberg. Den nya entreprenören kanske tar över lokalerna. Vad vet jag?

Å andra sidan: Var du lika negativ när man upphandlade verksamheten i Södertälje och sade till södertäljeborna att det vore bättre att de hade åkt till Sophiahemmet, där den låg tidigare? Det måste ju finnas möjligheter att inom ramen för en dialysplan få mottagningar på ställen som kanske passar mycket bättre än där de ligger för närvarande. Västerort verkar alldeles utmärkt.

Men avvakta och se tills anbuden kommer in till Karolinska sjukhuset var mottagningen de facto kommer att ligga, innan du kritiserar detta. KS har visat en gång att man följde dialysplanen och lade den upphandlade verksamheten i Södertälje. Jag utgår från att man läser dialysplanen den här gången också.

Anförande nr 93

H å k a n J ö r n e h e d (V): Jag kan för övrigt säga att dialysplanen inte ens var med i underlaget i produktionsutskottet eller i det ärende som kommer till landstingsstyrelsen. Det är väl bra om ärendena är väl förberedda?

Du svarar inte på varför inte Danderyds sjukhus skulle kunna få den här beställningen. Varför kan man inte lägga Kronan på Danderyds sjukhus, så som man exempelvis har gjort med Löwet tidigare?

Tycker inte du att det här sänder vissa signaler till patienter och personal? När man 2008 beslutar planen så detaljrikt och skriver att Kronan har ett strategiskt läge, hur skulle du tolka det – att just det som står på sidan 17 inte är sant? Vad menar du? Hur förklarar du för den här anhöriga till en patient, som undrar: "Om Kronans dialys läggs ner, vart ska då patienterna ta vägen?"

Anförande nr 94

Landstingsrådet **L u n d q u i s t (M)**: Håkan Jörnehed, jag tycker du ska hålla dig för god för att diskutera lokaliseringen av olika enheter i Stockholms läns landsting. Du har nyligen diskuterat mansmottagningen i Rinkeby. Den måste ligga i Rinkeby. När vi förra mandatperioden diskuterade primärvården på Gärdet, flyttade nu ned den till hamnen, långt utanför alla allfarvägar, utan att ha någon dialog med vare sig dem som bodde på Gärdet eller dem som var patienter på Gärdets husläkarmottagning.

Håkan, vi kan inte i den här lokalen sitta och bestämma exakt var saker och ting ska ligga. Det är inte en fullmäktigefråga.

Fråga 3**Anförande nr 95**

V i v i a n n e G u n n a r s s o n (MP): Jag vill fråga Christer Wennerholm om det är rimligt att en som har fastnat i en hiss på T-Centralen ska behöva vänta i över en timme på att bli utsläppt.

Hissarna och deras funktion är ju SL:s ansvar.

I det här fallet var det en kvinna som fick vänta. Hon är närmare 70 år. Det finns ju ingenting att sitta på i hissen, och den var inte heller speciellt välstädad, så som ni kanske förstår var det inte någon trevlig väntan i över en timme.

Anförande nr 96

Landstingsrådet **W e n n e r h o l m (M)**: Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Svaret på frågan är nej.

Insattiden vid T-Centralen är fem minuter för vardagar mellan 05 och 20, övrig tid 30 minuter, när en person har fastnat i en hiss.

Det här är ett gammalt avtal. Nu när jag har blivit uppmärksammad på de långa inställetiderna under nätter och helger kommer jag att se till att detta ses över.

Anförande nr 97

V i v i a n n e G u n n a r s s o n (MP): Men det var ju fantastiskt bra!

Man kan ju fundera på vad det var för avtal. I det här fallet var det så att serviceteknikern kom ifrån Södertälje och påstod sig ha suttit i en bilkö. Man kan fundera på om det är så att alla städer i Europa har en service där folk ska köra flera mil innan de kan rädda folk ur hissar där de sitter – eller snarare står, för det finns ju ingenting att sitta på. Det skulle vara väldigt bra om man kunde öka tillgängligheten.

Den här damen blev mycket rädd och undrande: "Tänk om det börjar brinna! Vad ska då hända med mig, är jag fångad som en rätta här i hissen?"

Anförande nr 98

Landstingsrådet **W e n n e r h o l m (M)**: Jag hänvisar till mitt svar. Det här är inte acceptabelt, och vi kommer att se över det. Vi är helt överens.

Anförande nr 99

V i v i a n n e G u n n a r s s o n (MP): Det var ett rakt svar. Tack så mycket!

Fråga 4

Anförande nr 100

Landstingsrådet **D a h l b e r g** (S): Herr ordförande, fullmäktige! Det så kallade Spårväg City-projektet är ett unikt projekt på många sätt, och vi har diskuterat det många gånger här i fullmäktige. Vi har bland annat tagit ett beslut om att landstinget ska gå i borgen för projektet med 3 miljarder kronor. Nu finns det protokollfört uttalanden från Ulla Hamilton i Stockholms stad om att hennes uppfattning är att Stockholms stad inte ska betala en enda krona av projektet, utan det ska landstinget stå för.

Det föranleder naturligtvis mig att ställa en fråga. Jag tror inte att kommuner som till exempel nyligen har tecknat avtal med SL om att vara med och betala kollektivtrafikinvesteringar som Haninge, Solna, Sundbyberg – och Stockholm när det gäller andra projekt – blir särskilt imponerade av en hållning där en enskild kommun förväntar sig att landstinget ska stå för hela kostnaden för ett kollektivtrafikprojekt.

Därför har jag ställt frågan: Anser trafiklandstingsrådet att Stockholms stad ska vara med och betala återinförandet av spårväg i Stockholms innerstad?

Anförande nr 101

Landstingsrådet **W e n n e r h o l m** (M): Det är ju på det sättet, herr ordförande och fullmäktigeledamöter, att i samband med den uppgörelse som vi har mellan allianspartierna om hur vi ska kunna få fram 100 miljarder på tolv år för att få väg- och kollektivtrafiksatsningar i vår region, har Stockholms gått med på att medfinansiera kollektivtrafiksatsningar för 1 400 miljoner kronor. Framför allt ska de pengarna användas för utbyggnaden av tvärsparvägen. Stockholm gör därmed en avgörande insats.

Utbyggnaden av Spårväg City är ett samarbete mellan SL och Stockholms stad. SL står för spår, vagnar, depåer och Stockholms stad exempelvis för tätningskostnader vid Sergels torg. Dessutom är det, som Lars Dahlberg beskrev, en OPS-lösning.

Med detta har jag väl klart påvisat att Stockholms stad i olika sammanhang är med och medfinansierar kollektivtrafiksatsningar inom ramen för det stora paketet, som vi gjorde upp om.

Anförande nr 102

Landstingsrådet **D a h l b e r g** (S): Fullmäktige! Det är bara att lyssna hur Christer G. Wennerholm oblygt ställer sig bakom den här hållningen, att Stockholms stad inte ska vara med och betala ett kollektivtrafikprojekt som många andra kommuner skulle välkomna med öppna armar och med glädje vara med och finansiera. Men här handlar det om någonting helt annat.

Det som dessutom är en komplikation i sammanhanget är att det är en oklar prislapp på hela projektet, eftersom utredningsunderlaget för beslutet är så osäkert.

Jag tolkar det du säger nu som en uppmaning till kommuner som ska delta i den här typen av diskussioner att hålla hårt i plänboken, för i slutänden är det så att har man varit med och betalat för något annat projekt ska man anses ha fullgjort sina åtaganden på det området och kan räkna med att landstinget ska ställa upp.

Anförande nr 103

Landstingsrådet **W e n n e r h o l m** (M): Ja, man hör ju det man vill höra, Lars Dahlberg. Jag sade just att Stockholms stad är med och medfinansierar kollektivtrafik för 1 400 miljoner kronor och möjliggör genom detta satsningar på tvärsparvägar.

Det är också så att de är med och ser till att tätningskostnaderna för Sergels torg blir betalda – och som du vet var detta i början av förhandlingen över huvud taget ingen självklarhet – för att kunna dra fram spårbunden trafik.

Men den intressanta frågan är egentligen: Varför tar du inte och kastar av dig den där kappan, låter manteln falla och säger att du är emot spårvagnar i Stockholms innerstad? Ytterst är det ju bara det det handlar om. Sluta att hacka på projekt! Sluta att hacka på medfinansiering! Kom igen när alla kommuner har varit med i procentuella andelar och levererat upp det på bordet som Stockholms stad gör! De möjliggör ju för oss att göra framtidssatsningar inom kollektivtrafiken som du bara kan drömma om på nätterna om du kommer till makten.

Anförande nr 104

Landstingsrådet *Dahlberg* (S): Det handlar inte om om utan om när, i den sista delen.

Det jag kan konstatera här är att du faktiskt försvarar Ulla Hamiltons utgångspunkter. Du har varit med och sjösat ett jättestort spårvägsprojekt och sett till att landstinget har tecknat borgen för 3 miljarder, och du accepterar att Stockholms stad inte kommer att vara med och betala.

Sedan säger du att en del av finansieringen är en OPS-lösning. OPS är ingen finansiering, det är ett sätt att sprida kostnaderna över en längre tid. Det här kommer bara att leda till att andra kollektivtrafikprojekt, som också finns med i prioriteringen, kommer att prioriteras ned, för de här 3 miljarderna har inte du, Christer G. Wennerholm, och vi får inte en enda krona i statsbidrag heller. Det ska alltså trängas in i den långa lista med angelägna projekt som vi tidigare har varit överens om, och det kommer att tränga ut andra angelägna projekt och Stockholms stad kommer undan med att hänvisa till att man minsann har betalat andra projekt. Det tycker jag är ett dåligt besked, Christer.

Anförande nr 105

Landstingsrådet *Wennerholm* (M): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Det här är ju smått tramsigt. Med Lars Dahlbergs argument har Sundbyberg över huvud taget inte bidragit med någonting kring uppgörelsen om utbyggnaden av tvärspårvägen från Alvik via Sundbyberg till Solna Centrum och Station. Det tror jag inte du menar.

Så sluta larva dig bara för att det handlar om ett projekt i Stockholms innerstad och du ska försöka att så split mellan människor som bor i olika delar av den här regionen. Men i dag vågar du inte säga NK Express! Du kanske har insett att det renderar dig opinionssiffror som ligger ganska lågt.

Men kom igen! Det var väl dåligt att Sundbyberg inte bidrog med någonting? Jag tycker de bidrog på ett konstruktivt sätt genom att möjliggöra utbyggnaden av en efterlängtd tvärspårväg.

Fråga 5

Anförande nr 106

Vivianne Gunnarsson (MP): Den här gången ska jag fråga Christer Wennerholm om det är sant att människor som åker färdtjänsten får betala färjan mellan Jungfrusund på Ekerö och Slagsta i Botkyrka själva. Den kostar visst 50 kronor.

Jag har inte åkt så själv med färdtjänst, men däremot har jag fått indikationer på att det är på det viset, och då kan man ju fråga sig varför det skulle vara så. Färdtjänsten är väl också kollektivtrafik? Även om färjan där är privat, borde den ersättas av färdtjänstnämnden.

Anförande nr 107

Landstingsrådet **W e n n e r h o l m** (M): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Svaret på frågan är nej. Det är inte sant. Vägverket fakturerar färdtjänsten.

Anförande nr 108

V i v i a n n e G u n n a r s s o n (MP): Jaha, det var ju också ett klart svar. Jag tycker mycket om sådana klara svar.

Men hur kan det då bli på det viset att människor som vill åka den vägen inte får göra det för att det kostar 50 kronor? Det är inte bara en gång jag har hört detta. Jag kan naturligtvis inte stå här och tala om vilka som har sagt så, men det är i alla fall så att jag har fått klara besked om att det är så här.

Det är ju också så att det är en kortare tur, så det vore ju väldigt bra ifall man gör den turen så i stället för att köra runt hela Stockholm, vilket de gör i dag.

Anförande nr 109

Landstingsrådet **W e n n e r h o l m** (M): Herr ordförande, fullmäktige! Jag hänvisar till svaret.

Anförande nr 110

V i v i a n n e G u n n a r s s o n (MP): Nu var du lite för kortfattad, tycker jag! Jag försöker faktiskt problematisera det här och undrar kring varför det kan bli på det viset att taxi-chaufförer med färdtjänstskylt eller färdtjänstfordon inte förstår att de kan ta den här färjan.

Till exempel kunde man tycka att du skulle säga att det skulle bli en bättre information om det här i så fall.

Anförande nr 111

Landstingsrådet **W e n n e r h o l m** (M): Det är väl inte min sak att informera, men jag har tidigare i dag sagt att vad det gäller SL:s information kan den bli bättre. Det gäller även den delen som hanterar färdtjänstkunder, uppenbarligen.

Svaret på din fråga är att det ska inte betalas något extra av kunden, det betalar färdtjänsten.

Fråga 6**Anförande nr 112**

I n g e r R o s (S): Ordförande, fullmäktige och Filippa! I Dagens Medicin för någon vecka sedan gick det att läsa att den akuta barnsjukvården i Stockholm hade stora problem. Det framkom bland annat att närakuten på Astrid Lindgrens barnsjukhus har dubbelt så många besök som det var tänkt från början och att nu både Astrid Lindgrens barnsjukhus, närakuten och tjänstemän på HSN-förvaltningen säger att resurserna är bristfälliga i akutsjukvården för barn.

Därför vill jag fråga dig: Anser du att resurserna inom den akuta barnsjukvården är tillräckliga?

Anförande nr 113

Landstingsrådet **R e i n f e l d t** (M): Tack för din fråga, Inger Roos! Redan för två och ett halvt år sedan, 2007, när jag tillträdde, såg vi stora brister. Vi började uppdraget med att initiera en barnsjukvårdsutredning.

Alla verksamhetsansvariga inom den akuta barnsjukvården var delaktiga och också överens. Utredningens förslag till förbättringar började vi genomföra så snart beslut hade fattats under våren 2007.

Bland annat utökade vi beställningarna på Astrid Lindgrens barnsjukhus i Solna och Barnens sjukhus i Huddinge. Under tre år satsade vi 330 miljoner kronor på barnsjukvården vid Karolinska sjukhuset. Det är en ökning av deras budget på nära 30 procent. Det ledde till fler vårdplatser, fler mottagningsbesök och fler intensivvårdsplatser. Vi har ökat beställningarna på Sachsska barnsjukhuset och vi har också gett barnakuten vid Danderyds sjukhus ett utökat uppdrag med förlängda öppettider och beställningar av fler vårdbesök.

Vi har startat en närakut för barn i direkt anslutning till Astrid Lindgrens barnsjukhus. Det är en verksamhet som tar emot 30 000 besök varje år enligt det avtal som hälso- och sjukvårdsnämnden har med Praktikertjänst. Den verksamhet som finns där tror jag mig också veta att vi är överens om är en bra verksamhet.

Genom Vårdval Stockholm har också tillgängligheten till närsjukvården avsevärt förbättrats. Det gynnar naturligtvis också flertalet barnfamiljer som får sina sjukvårdsbehov tillgodosedda i den nära hälso- och sjukvården, både de planerade besöken och de akuta.

Det händer ibland i alla verksamheter att man känner att man skulle vilja göra ännu mer. Barnsjukvården är naturligtvis inte undantagen. Barnsjukvården är en av mina absoluta hjärtefrågor. Vi i alliansen har gjort väldigt mycket, men Stockholm växer och därför vill vi också göra mer.

Om en månad ska vi här i landstinget diskutera budgeten för 2010. Vi i alliansen är nu i slutfasen för att kunna presentera vårt budgetförslag. Jag kan naturligtvis inte gå händelserna i förväg och berätta precis vad den innehåller, men jag kan åtminstone i dag säga till dig, Inger, att barnen inte är bortglömda.

Anföranden nr 114

Inger Ros (S): Det får jag verkligen hoppas.

Man kan hänvisa till utredningar, Filippa, men nu är det ändå så att du har ansvar för att följa utvecklingen. Med det engagemang som du säger dig ha borde du faktiskt också fundera över att man måste göra förändringar när verksamheterna växer. Det är väl ändå inte så att de tjänstemän som finns på förvaltningen har helt fel när de säger att det är en anstormning överallt. Det är problem med tillgängligheten.

Ett av problemen är ju närakuten vid Astrid Lindgrens barnsjukhus. Vi är överens om att det är en bra verksamhet, men den har fått dubbelt så många besök som beräknat, och lokalerna räcker inte till. Jag kan bara påminna dig om att de närakuter du lade ned, där man hade barnkompetens, tog emot hundra tusen barn varje år. Vi sade att det inte skulle komma att bli bra för barnsjukvården. Därför kanske du kan lyssna nu, inför den budgetdebatt som kommer, och ta till dig åtminstone ett annat förslag från oss i oppositionen. Vi anser att vi behöver en närakut för barn också på södersidan för att komma till rätta med de här problemen.

Anförande nr 115

Landstingsrådet Reinfeldt (M): Jag hänvisade inte till en utredning, Inger, jag förklarade att vi ville ta reda på hur det faktiskt såg ut när vi tillträdde. Då såg vi att det fanns enormt stora brister i barnsjukvården efter er mandatperiod.

Det pågår ett ständigt förbättringsarbete i vården. Medarbetarna inom sjukvården gör löpande förbättringar och kvalitetshöjningar. Det gör man hela tiden. Tillgängligheten till den nära akuta vården har blivit väldigt mycket bättre.

Senast i förra veckan när jag besökte Astrid Lindgrens barnsjukhus i Solna berättade de för mig att de har lyckats förbättra det akuta mottagandet så att 78 procent av barnen tas emot och färdigbehandlas inom fyra timmar på akutmottagningen. Det är all time high. Det är fantastiskt bra.

Resurser inom all sjukvård, också inom barnsjukvården, handlar väldigt mycket om personal. Vi genomför beställningar varje år av mer sjukvård, också vad gäller barnsjukvården, både hos landstingets egna vårdgivare och hos entreprenörstyrd vård. Vi har inte för avsikt att bryta den positiva utvecklingen, att följa behoven och beställa vård som möter behoven. Därför återkommer vi också i budgeten med det vi vill göra 2010.

Anförande nr 116

Inger Ros (S): Ordförande, fullmäktige! Det kommer naturligtvis vi också att göra när budgeten kommer, men jag tycker att den här diskussionen i fullmäktige är rätt trist. Du har haft ansvar i tre år nu, Filippa. Du kan inte hela tiden hålla på och hänvisa till vad som hände förra mandatperioden. Det har skett jättemycket. Stockholm har vuxit och nya barn har fötts. Det ansvaret har du att hantera, inte den majoritet som satt förra mandatperioden.

Ett av skälen till att vi öppnade närakuten på Astrid Lindgrens barnsjukhus var faktiskt att vi skulle avlasta den stora akuten på Astrid Lindgrens barnsjukhus så att de barn som hade lite mindre behov snabbt kunde tas om hand vid en närakut. Nu räcker inte närakuten. Lokaler är för små. Det räcker inte att man har ökat antalet beställningar. Det behövs något nytt. Det är det som jag undrar om du har några idéer om så att vi inte behöver läsa om det här något mer. Jag är väldigt bekymrad över att föräldrarna inte vet vart de ska åka.

Konsekvenserna av Vårdval Stockholm till exempel har blivit att det finns tre barnläkare att tillgå i hela Vårdval Stockholm. Det är en av orsakerna till att alla åker till Astrid Lindgrens barnsjukhus.

Anförande nr 117

Landstingsrådet Reinfeldt (M): Vi har, som jag sade, gjort enormt stora satsningar på barnsjukvården för att möta de behov som finns i dag genom att Stockholm växer men också för att ta reda på de problem som ni skapade under den förra mandatperioden. Vi har för avsikt att fortsätta förbättra sjukvården för stockholmarna.

Du vet också, Inger, att vi har ökat beställningarna på Astrid Lindgrens barnsjukhus genom en budget som handlar om en ökning med 30 procent på tre år samtidigt som det inte har blivit 30 procent fler barn i den här regionen. Vi har för avsikt att gå vidare och göra ytterligare förbättringar för att just möta stockholmarnas behov. När Stockholm växer behöver man också bygga ut. Det har vi i alliansen gjort till skillnad mot vad ni gjorde.

Barnsjukvården, precis som mycket annan sjukvård, är en hjärtefråga för oss, alltså kommer vi naturligtvis tillbaka med ytterligare förstärkningar och förbättringar i den budget som vi ska anta om en dryg månad. Det hade varit väldigt intressant att höra hur Inger ser på detta, även om jag vet att hon inte har någon talartid kvar just nu. Tycker du att det saknas pengar? Hur många procents ökning per år tänker ni lägga fram förslag om i er budget? Det kanske inte räcker med att 10 procent går till barnsjukvården. Ni kanske vill mer.

Fråga 7

Anförande nr 118

Åke Askén (MP): Ordförande, fullmäktige! Frågan är denna: Avser landstingsrådet att vidta några åtgärder med anledning av uppgiften om att landstinget inte följer den rekommendation som finns i riktlinjerna från Socialstyrelsen när det gäller att kalla äldre kvinnor till mammografiundersökningar?

Anförande nr 119

Landstingsrådet L u n d q u i s t (M): Tack för frågan, Åke, den är bra. Den är aktuell för alla som har läst Dagens Nyheter i dag. Samtidigt gör frågan mig lite fundersam. Under förra mandatperioden, om jag får backa bandet till budgeten för 2005, var du med om att fatta beslut om nya åldersgränser för mammografi. Då fattade fullmäktige i full enighet beslut om att vi skulle sänka gränsen från 50 till 40 år och att vi under en period på fem sex år skulle beta av den gruppen. Då valde du aktivt att inte ta med gruppen 70–75-åringar. Varför, Åke, yrkade inte du 2005 att den gruppen i Socialstyrelsens rekommendation skulle vara med när vi fattade beslutet i full enighet?

Anförande nr 120

Å k e A s k e n s t e n (MP): Nu handlar det om nuet och framtiden, Lars Joakim Lundquist, och inte några sådana långa tillbakablickar. De är knappast meningsfulla.

Nu säger man i den här artikeln, som verkar vara väl underbyggd, att bröstcancervården präglas av en anmärkningsvärd åldersdiskriminering. Man har exempel på detta, till exempel att kvinnor över 65 år underbehandlas oftare än andra. Det kan bero på mindre kunskap om de övriga kvinnornas bröstcancer och så vidare, men de får i alla fall mindre intensiv behandling. De får inte strålning så ofta. Man säger att det inte går att förklara med skillnader mellan tumörerna på grund av åldern utan det är någonting annat. Det verkar vara lite tyckande här, att kanske inte riktigt ha hängt med i att folk blir äldre och äldre och att vi därför borde flytta gränserna och följa Socialstyrelsens rekommendationer.

Anförande nr 121

Landstingsrådet L u n d q u i s t (M): Om Åke hänger med ska jag bara backa bandet fyra månader. Det är så att i Stockholm pågår utbyggnaden av mammografiscreening för fullt.

Just nu handlar det om att bygga ut screeningen till att omfatta alla kvinnor i åldern 40–49 år. Detta blir klart under 2011. Därefter kommer programmet att utökas till att även kvinnor till och med 74 års ålder kommer att kallas. Detta besked lämnade jag också så sent som när vi hade den här diskussionen här i fullmäktige och det var i maj månad. Då kanske du inte var med, men då lämnade vi det beskedet. Det kommer också att stå i vårt budgetförslag. Det vi har gjort som ni inte gjorde är att när vi har klarat av gruppen 40–49 år går vi vidare till gruppen 70–74-åringar. Vi har väldigt bra resultat i Stockholm vad gäller överlevnaden.

Backar vi bandet ytterligare ett antal år, när det här diskuterades i början av det här seklet, var det 65 procent som överlevde fem år efter en bröstcanceroperation eller en bröstcancersjukdom. Nu är vi uppe i över 90 procent. Det har skett en väldigt positiv utveckling, tack vare screening till exempel.

Anförande nr 122

Å k e A s k e n s t e n (MP): Av en studie som har gjorts framgår det ju att det ger goda resultat att behandla även äldre kvinnor. Man har jämfört den behandling som kvinnor som har bröstcancer och är i ålder 50–69 år har fått med åldersgruppen 75–79 år. Om de mellan 75 och 79 år hade fått samma behandling som de yngre skulle överlevnaden ha ökat med ungefär 34 procent. Det är en imponerande siffra, en tredjedel. Det borde vi beakta.

Anförande nr 123

Landstingsrådet L u n d q u i s t (M): Det är ingen hemlighet att vi nu har förespråkat screening på andra områden som vi successivt genomför. Också för den här gruppen äldre har vi haft den här ambitionen länge. Jag tror att ni har den ambitionen också, men det är vi som nu verkställer att vi också får med den här gruppen av äldre kvinnor.

Dessutom är det så att vi nästa år kommer att upphandla ytterligare en bröstmottagning. Våldigt många kvinnor kan ju upptäcka en knöl i bröstet mellan två screeningtillfällen eller också har man fyllt 40 år. Det gäller att vi också har en hög tillgänglighet för gruppen som inte kallas till screening. Om de här kvinnorna, från 70 år och däröver, känner någonting själva i bröstet eller känner oro är de ju alltid välkomna att få en mammografiundersökning på någon av våra bröstmottagningar. Det blir ju dessutom ytterligare en. I dag har vi ungefär 3 000 besök på den enda bröstmottagning vi har. Det ökar då till 6 000 nästa år. Jag tycker att vi har gjort en bra insats för detta. Får vi igenom screeningprogrammet för 70–74-åringarna har vi tagit ett bra steg framåt, vilket du inte gjorde när du satt i majoritet.

Fråga 8

Anförande nr 124

Curt Hansson (S): Herr ordförande! Beräknat på årsbasis passerar ungefär 10 miljoner resenärer Slussens bussterminal. Det är ca 50 000 personer per dag, inklusive Saltsjöbanan. Slussens bussterminal är en av Stockholms i särklass sunkigaste miljöer. Det är nästan den mest otrivsamma plats man kan komma till i Stockholmsregionen. De flesta av er har säkert gjort ett studiebesök. Jag hade några kanonfina bilder som inte gick att visa, men tänk er själva denna miljö och ett lämmeltåg av människor som står i kö för att ta sig upp till tunnelbanan. Något måste göras.

Det är mot bakgrund av det som jag skulle vilja ställa en vädjande fråga till landstingsrådet: Skulle vi med gemensamma krafter kunna åstadkomma en förbättring, ett provisoriskt stordåd egentligen, vid Slussen i väntan på att den byggs om? Det är min enkla och vädjande fråga.

Anförande nr 125

Landstingsrådet Wenerholm (M): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag är beredd att ta till mig denna vädjan. Jag delar helt din uppfattning. Dagar när jag har större rörlighet än i dag – jag är på väg att besöka sjukvården på grund av lite ischias – brukar jag på morgnarna promenera ned mot Skeppsbron, en tur på en timme ungefär, innan jag går hit till Landstingshuset. Jag kan säga att jag helt delar din uppfattning. Miljön vid Slussen är bedrövlig.

Vi vet ju alla att man inom ett par år ska påbörja renoveringen, eller rättare sagt riva för att vi ska få den nya Slussen. Men innan dess finns det all anledning att vi gemensamt försöker ta ett krafttag, tillsammans med dem som kan hjälpa oss med det, det vill säga Stockholms stad och andra parter, för att få en provisorisk ansiktslyftning.

När det gäller tunnelbanan är det så att MTR tar över driften den 2 november. De kommer då att i de delar som har med tunnelbanestationer att göra, både Slussen och andra stationer, påbörja en djupstädning av stationssystemet. Förhoppningsvis kommer du, jag och alla andra att märka att det sker en ansiktslyftning.

Jag är beredd att ta din vädjan på allvar och ta kontakter för att vi ska kunna göra något provisoriskt i väntan på att vi får den nya Slussen.

Anförande nr 126

Curt Hansson (S): Det här är alltså bra. Jag är helt imponerad över att vi kommer så bra överens, Christer och jag. Vi bråkar nästan aldrig. Det är inte kul för mig utan det är naturligtvis mest kul för Värmdöborna och Nackaborna som utgör det största antalet besökare vid Slussens sunkiga bussterminal.

Hur vi rent praktiskt går till väga när det gäller de gemensamma krafterna får vi väl återkomma till, men något ska vi väl kunna hitta på under den närmaste tiden just för att se till att vi verkligen lyckas i vårt uppsåt, nämligen ett provisoriskt stordåd vid Slussen.

Anförande nr 127

Landstingsrådet **Wennerholm (M)**: Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Nu ska vi se om jag kan hålla tungan rätt i mun: Vi ska gemensamt, Curt, jag och alla ni andra, se till att vi kommer till rätta med Sunkslussen.

Fråga 9**Anförande nr 128**

Juan Carlos Cebrian (S): Ordförande! Vi hade möte i äldreberedningen förra veckan. Där presenterade man en studie om hemsjukvården. Den visade många saker, bland annat det som gjorde att vi ställde en del frågor och att våra ögon öppnades mer än vanligt, nämligen att det bland hemsjukvårdspatienterna i Stockholms län endast var 40–45 procent, knappt hälften, som hade en dokumenterad vårdplan. I regelboken står det klart och tydligt att vårdgivare ska säkerställa att en vårdplanering genomförs. Därför har jag ställt frågan till **Pia**: Avser du att avauktorisera de vårdgivare som inte följer regelboken gällande upprättande av dokumenterad vårdplan för hemsjukvårdspatienter?

Anförande nr 129

Pia Lidwall (KD): Nu är det så, herr ordförande och frågeställare, att vi har en massa regler. Dessutom har vi regler för reglerna. De reglerna är som följer: Först får vi information om hur läget ser ut. Säg vad man vill om Vårdval Stockholm men det sätter fokus på uppföljning. Det som sker när vi har fått uppföljningen och ser att vi inte är direkt jättenöjda med de här vårdplanerna är att förvaltningen tar kontakt och för en dialog med vårdgivarna. Man kan inte bara avauktorisera så där. Någon rimlig ordning får det vara.

Först sker en dialog med vårdgivarna för att få en förklaring till varför de inte gör som det står i regelboken. Är det så att man inte kommer till rätta med problemet kommer det att skickas ett anmodansbrev om att de ska komma till rätta med de saker som de inte lever upp till. De har 30 dagar på sig att svara och förbättra sig. Därefter kommer tjänstemännen till oss politiker med ett förslag om eventuell avauktorisering. Är det så att vi inte får någon förbättring är jag den första som kommer att rösta för en sådan.

Anförande nr 130

Juan Carlos Cebrian (S): Det är som sagt oroväckande att inte ens hälften av hemsjukvårdspatienterna hade en vårdplan. En vårdplan ska ge patienter och anhöriga reella möjligheter att i dialog med vårdgivare påverka sin egen vård och vårdens innehåll. Jag tolkar ditt svar, **Pia**, som att det är dåligt som det är och gör de inte som det står i regelboken får det bli någonting annat, och tiden går. Nej, jag köper inte ditt svar. Jag tolkar ditt svar, **Pia**, som att Kristdemokraterna tycker att det är okej att vårdgivarna bryter mot de regler som formuleras i regelboken. Det är så jag tolkar ditt svar.

Anförande nr 131

Pia Lidwall (KD): Det är intressant, **Juan Carlos**, därför att vi har gemensamt bestämt hur de här reglerna ska vara. Vi har gemensamt bestämt hur regelboken ska följas. I den uppföljningen står det att det först sker en dialog och att man därefter skickar ett brev. Just nu skickas det ett tjugotal brev till olika vårdgivare efter den uppföljning som har skett, inte inom hemsjukvården men på andra områden. Det är den rimliga ordning vi får ha.

Sedan säger du att det är oroväckande och att det är någon sorts slapphet i det här. Då får vi också komma ihåg att det under förra mandatperioden inte fanns några sådana här regler över huvud taget. Nu finns det tankar och idéer om att det ska finnas vårdplaner och att de ska följas upp. Det är mycket mer än vad som skedde förut.

Anförande nr 132

Juan Carlos Cebrian (S): Jag vet att man när man kommer upp i en viss ålder, som möjligen du men inte jag har, är mycket mer benägen att prata om det som har varit. Om det som har varit har jag inte frågat dig, utan jag har frågat dig varför inte ens hälften av hemsjukvårdspatienterna har en vårdplan. Ni kan visa hit och dit, men du tar inte åt dig den kritik som den här rapporten för fram. Det är en väldigt stor sak att mer än 50 procent av de äldre som har hemsjukvård inte har en vårdplan när de är beroende av ibland landstinget, ibland kommunen och ibland av vård, ibland av omsorg. En vårdplan skulle flytta de insatser som de behöver.

Du hänvisar till att det var sämre förut. Det tolkar jag som att du inte vill göra särskilt mycket för att förbättra situationen.

Anförande nr 133

Pia Lidwall (KD): Det finns en betydlig förbättring om man jämför med hur det var för några år sedan. Nu finns det en stor satsning på hemsjukvård. Det finns en uppföljningsplan för att följa upp dem som inte följer det vi har sagt att de ska göra. Är det så att de fortsätter på det sättet kommer vi att vidta åtgärder. Det är det besked jag har i dag. Det är väldigt klart och tydligt. Det blir åtgärder om man inte lever upp till avtalet, men de ska ha en chans att förbättra sig. Det tror jag säkert att du också tycker.

Förteckning över talare
(siffrorna avser anförandets nummer)

Landstingsrådet Nylund Watz (S) 9:1, 83, 85 87,
Landstingsrådet Elmsäter-Svärd (M) 9:2, 4, 6, 84, 86, 88,
Gunnarsson Vivianne (MP) 9:3, 5, 7, 95, 97, 99, 106, 108, 110,
Cebrian Juan Carlos (S) 9:8, 11, 128, 130, 132
Landstingsrådet Nyman (KD) 9:9, 15,
Nordquist Kaj (S) 9:10
Lindgren Gunnar (S) 9:12
Jörnehed Håkan (V) 9:13, 70, 73, 76, 89, 91, 93,
Westin Dan (MP) 9:14,
Landstingsrådet Dahlberg (S) 9:16, 22, 31, 35, 41, 45, 100, 102, 104,
Rohdin Lennart (FP) 9:17,
Blombäck Yvonne (MP) 9:18, 24, 36, 43,
Askensten Åke (MP) 9:19, 29, 47, 118, 120, 122,
Landstingsrådet Wennerholm (M) 9:20, 25, 34, 42, 96, 98, 101, 103, 105, 107, 109, 111, 125,
127,
Strömdahl Jan (V) 9:21
Fare Stella (FP) 9:23, 32, 49
Wikholm Nanna (S) 9:26, 44
Roxby Cromvall Gunilla (V) 9:27,
Stefansson Jan (KD) 9:28,
Kockum Peter (M) 9:30, 39, 48
Launy Sverre (V) 9:33, 37, 40
Holmberg Staffan (S) 9:38
Penchansky Buzaglo Mariana (S) 9:46
Ryadal Urban (S) 9:50
Landstingsrådet Larsson (S) 9:51, 57, 63,
Landstingsrådet Rydberg (FP) 9:52, 62, 65, 68,
Nordfeldt Lotta (C) 9:53,
Bromme Rolf (FP) 9:54, 61
Landstingsrådet Sevefjord (V) 9:55, 59, 64, 67, 69, 78, 81,
Landstingsrådet Wigg (MP) 9:56,
Lindquist Olov (FP) 9:58,
Ljungberg Schött Marie (M) 9:60, 71, 74, 77
Boström Agnetha (MP) 9:66, 80
von Malmberg Ingvar (MP) 9:72, 75
Landstingsrådet Lundquist (M) 9:79, 90, 92, 94, 119, 121, 123,
Lidwall Pia (KD) 9:82, 129, 131, 133
Ros Inger (S) 9:112, 114, 116,
Landstingsrådet Reinfeldt (M) 9:113, 115, 117,
Hansson Curt (S) 9:124, 126